

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת בחוקתי

Parshas Bechukosai

The 7 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/bechukosai/

Contents

PARSHAS BECHUKOSAI

Maamar 1	אם בחקותי תלכו	3
"If you will walk in My statutes"		
Maamar 2	ביאור אם בחקותי	14
An Explanation of "If You Walk in My Statutes"		
Maamar 3	אם בחקותי תלכו כו'	47
"If you walk in My statutes"		
Maamar 4	בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם...	60
"When I Break for You the Staff of Bread"		
Maamar 5	אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן ה' בינו...	69
These are the statutes, the ordinances and the teachings		
Maamar 6	אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר...	83
A Person Is Forbidden to Taste Until He Feeds His Animal		
Maamar 7	וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה...	100
"And Reuven went in the days of the wheat harvest, and found dudaim"		

אם בחקותי תלכו

“If you will walk in My statutes”

1 אם בחקותי תלכו. וגוי. הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] (ע"ז [עבודה זרה] ה' א') אין אם אלא לשון

תחנונים שנאמר לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו וצריך להבין ענין תחנונים האלו מה הם.

“If you will walk in My statutes,” etc. Now, our Sages, of blessed memory, said (Avodah Zarah 5a): “If” is nothing other than an expression of supplication, as it is said, ‘Would that My people listen to Me, that Israel walk in My ways.’” We need to understand the matter of these supplications: what are they?

וגם צריך להבין לשון בחקותי אשר פירשו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] (בקדושין דל"ט) על פסוק את חקותי תשמרו חוקות שחקקתי לכם וכו'.

We also need to understand the expression bechukosai, “in My statutes,” which our Sages, of blessed memory, explained (in Kiddushin, folio 39) on the verse “You shall keep My statutes”: “statutes (chukos) that I engraved (chakakti) for you,” etc.

וגם להבין לשון תלכו הנאמר כאן.

And [we need] also to understand the expression telechu, “you will walk,” that is said here.

הנה ידוע כי בתורה שבכתב יש ב' מיני כתיבה כי בלוחות נאמר והמכתב מכתב אלהים חרות על הלוחות שהכתב הוא מעצמן של הלוחות אשר נחקק מהם ובהם ולא היו האותיות ענין ומהות בפני עצמן.

Now, it is known that in the Written Torah there are two kinds of writing, for of the Tablets it is said, “And the writing was the writing of G-d, engraved upon the Tablets”: the writing is from the very substance of the Tablets, engraved out of them and in them, and the letters were not a thing and an entity in their own right.

אבל שאר תורה שבכתב דיו כתובה על הקלף אשר האותיות הם מהות בפני עצמן ולא מעצמיות הקלף הם ונקי' תורה שבכתב כי התורה מלובשת בכתב וד"ל [ודי למבין].

But the rest of the Written Torah is written in ink upon the parchment, where the letters are an entity in their own right and are not from the essence of the parchment; and it is called the Written Torah because the Torah is clothed in writing. This suffices for one who understands.

2 והנה תלת קשרין אינון קוב"ה [קודשא בריך הוא] ואורייתא וישראל וישראל מתקשראן וכו'. על כן בכל ניצוץ ונפש אלקית מישראל ישנן ג"כ ב' בחי' אלו אותיות החקוקים ואותיות הכתובים דהנה כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

Now, "there are three bonds: the Holy One, blessed be He, the Torah and Israel; and Israel are bound," etc. Therefore in every spark and G-dly soul of Israel there are also these two levels, engraved letters and written letters. For it is written, "And I will give you walkers among these who stand."

3 והנה העומדים הן המלאכים ומהלכים הם נשמות כללות ישראל.

Now, "those who stand" are the angels, and the "walkers" are the souls of Israel as a whole.

ולהבין זה למה נקראו המלאכים עומדים הנה כתיב בדבר ה' וכו' וברוח פיו כל צבאם דהיינו שהמלאכים מקום מקור חוצבן ובריאתן הוא מדיבורו של הקב"ה כביכול

And to understand this, why the angels are called "those who stand": it is written, "By the word of Havayah," etc., "and by the breath of His mouth all their host." That is, the place of the source from which the angels are hewn, and of their creation, is from the speech of the Holy One, blessed be He, as it were.

הגם שאין לו דמות הגוף ולא נערוך אליו קדושתו אעפ"כ [אף על פי כן] דברה תורה כלשון בני"א [בני אדם] להקראות התגלות אורו לבחי' נבראים בשם דבור.

Even though He has no bodily form, and we cannot compare [anything] to Him in His holiness, nevertheless "the Torah speaks in the language of human beings," so that the revelation of His light to the level of created beings is called by the name "speech."

4 והנה אותיות הדבור הם עד"מ גופים מחולקים ועומדים כל אי לבדו אשר מדבור זה לא יתהוה דבור אחר לעולם

Now, the letters of speech are, by way of analogy, divided bodies, each one standing by itself, so that from this utterance another utterance will never come into being.

ועל כן המלאכים אשר עבודתם בבחי' אהבה כמו מחנה מיכאל או אשר עבודתם בבחי' יראה כמו מחנה גבריאל

Therefore the angels whose service is at the level of love, like the camp of Michael, or whose service is at the level of awe, like the camp of Gabriel,

הם עומדים ברום עולם במדרגה אחת והאהבה והיראה אשר ניתנה בהם מששת ימי בראשית לא ישנו את תפקידם להיות הולך וגדל מיום ליום

these stand in the heights of the world at one level; and the love and awe that were placed in them from the six days of Creation do not alter their appointed role, so as to keep growing greater from day to day.

וכמאמר הכתוב שרפים עומדים במדרגה אחת, אבל נשמות ישראל עליהם אמרו ישראל עלו במחשבה תחלה אשר מקור חוצבן מאותיות המחשבה הנקראת מחשבה עילאה אשר הם כמעין הנובע תמיד

And as the verse says, "Seraphim stand": at one level. But the souls of Israel: of them it was said, "Israel arose in thought first"; the source from which they are hewn is from the letters of thought, which is called the supernal thought (machshavah ila'ah), and these are like a spring that flows constantly,

כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] מבין דבר מתוך דבר ומיד בנפול דבר אחד במחשבה הקשורה במקור השכל אזי יתהלך ברחבה להיות מתרחב ומתפשט יותר ויותר

as our Sages, of blessed memory, said, "understanding one thing out of another." As soon as one thing falls into the thought that is bound to the source of the intellect, it then walks about in a broad expanse, widening and spreading out more and more.

אשר ע"ז נאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ונהר זה הוא הנמשך ויוצא תמיד מעדן הוא מקור החכמה והולך ומתרחב עד שבא להשקות ג"ן סדרים דאורייתא הנק' תורה שבכתב כנ"ל.

Of this it is said, "And a river goes out of Eden to water the garden (gan)." This river is what is drawn and goes out constantly from Eden, that is, the source of Chochmah (wisdom), and it goes on widening until it comes to water the fifty-three (gan) portions of the Torah, which are called the Written Torah, as mentioned above.

5 ועל כן נאמר בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם כו' למעלה מבחי' נהר ומחשבה זו יש בה ג"כ ב' בחי' כמאמר הכתוב כי לא מחשבותי מחשבותיכם לשון רבים.

Therefore it is said, "Beyond the river your fathers dwelt of old," etc.: above the level of the river. And this thought also has two levels, as the verse says, "For My thoughts are not your thoughts," in the plural.

כי מחשבה תתאה היא המחיה את הדבור כי בלתי מחשבה א"א לדבר כמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיוך

For the lower thought (machshavah tata'ah) is what gives life to speech, since without thought it is impossible to speak, as our Sages, of blessed memory, said, "Let your ears hear what you bring forth from your mouth."

ועל בחי' זו אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות והמאמר אחד הוא בחי' מחשבה זו המלוכשת ומחיה את כל כללות הדבור

And of this level our Sages, of blessed memory, said, "With ten utterances the world was created; yet could it not have been created with one utterance?" The one utterance is the level of this thought, which is clothed in, and gives life to, all of speech as a whole,

וכמאמר הכתוב היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם אשר כולם נסקרים בסקירה אחת אבל בחי' השנית היא בחי' מחשבה עלאה הדבוקה בעצם השכל אשר אותיות ההם הם הנקראים חקוקים ואינם מהות בפני עצמם כנ"ל.

as the verse says, "He who fashions their hearts together, who understands all their deeds," for they are all surveyed in a single glance. But the second level is the level of the supernal thought, which cleaves to the essence of the intellect; those letters are the ones called "engraved," and they are not an entity in their own right, as mentioned above.

6 וע"כ הנשמות נקראו מהלכים כי יכול להתהלך בהרחבה להרחיב אהבתו לה' ית' מיום ליום יותר ויותר עד בואו למקור חוצבה תחלת המחשבה הנק' עבר הנהר אשר גם שם לא ישקוט ולא ינוח כי הולך ואור כמאמר הכתוב ונהר יוצא

Therefore the souls are called "walkers," for one can walk about in breadth, broadening his love and awe for G-d, may He be blessed, more and more from day to day, until he comes to the source from which [his soul] is hewn, the beginning of thought, which is called "beyond the river." And even there he will not be still and will not rest, for [he is] "going on and growing brighter," as the verse says, "And a river goes out."

(ועמ"ש ע"פ ונתתי לך מהלכים בפ' וישב ובפ' שלח ע"פ ועתה יגדל. ועיין ע"פ יונתי בחגוי הסלע בפ"י קומי לך כו' ולכי לך. וע"פ אלה מסעי בפ"י ואלה מסעיהם למוצאיהם):

(And see what is written on the verse "And I will give you walkers" in Parshas Vayeshev; and in Parshas Shelach, on the verse "And now, let it be great." And see on the verse "My dove, in the clefts of the rock," on the explanation of "Arise for yourself," etc., "and go for yourself." And on the verse "These are the journeys," on the explanation of "And these are their journeys according to their goings forth.")

7 ב והנה מקום ההילוך ועת ההילוך לכל אדם להיות מרחיב ומגדיל אהבתו לה' הוא בעת התפלה וקודם התפלה פסוקי דזמרה.

2. Now, the place of walking and the time of walking for every person, to broaden and increase his love for G-d, is at the time of prayer, and before the prayer, Pesukei deZimra (the Verses of Song).

וברכות אשר תיקנו לנו אנשי כנה"ג [כנסת הגדולה] ע"י אבות העולם כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] תפלות אבות תקנום אברהם יצחק ויעקב והם מדת גדולה גבורה ורחמים

And the blessings that the Men of the Great Assembly instituted for us [were] through the fathers of the world, as our Sages, of blessed memory, said, "The prayers—the Patriarchs instituted them": Avraham, Yitzchak and Yaakov. And they are the attributes of greatness (Gedulah), might (Gevurah) and compassion (Rachamim).

כאשר כללו לנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] פסוקים המבארים גדולת הכורא ית' ולגדולתו אין חקר אשר אין לו תחלה ואין לו תכלה אשר ע"י התבוננות זו יגדיל אהבתו לה' ית'.

Thus our Sages, of blessed memory, included for us verses that explain the greatness of the Creator, may He be blessed, "and His greatness is unsearchable," who has no beginning and no end; and through this contemplation one will increase his love for G-d, may He be blessed.

8 וכן פסוקים המבארים גבורתו ויראתו יתברך היא מדת יצחק וכן יש פסוקים המבארים רחמנותו ית' אשר היא נקראת נחלת יעקב נחלה בלי מצרים בלי גבול

So too, verses that explain His might and the awe of Him, may He be blessed: this is the attribute of Yitzchak. And so too there are verses that explain His compassion, may He be blessed, which is called “the heritage of Yaakov,” “a heritage without boundaries,” without limit;

כי הרחמנות שורה ושייך על כל העולמות מבריה מן הקצה אל הקצה עד רום המעלות כי כולם אינם עצמיותו ית' כ"א בחי הארה

for compassion rests upon, and applies to, all the worlds, “passing through from end to end,” up to the highest of levels, since none of them is His essence, may He be blessed, but only the level of a radiance,

כמאמר הכתוב הודו על ארץ ושמים ארץ הוא בחי ממלא ושמים הוא בחי סובב אינם אלא הארה דהארה והוא בחי שם כמאמר ישתבח שמך לעד מלכנו

as the verse says, “His splendor is upon earth and heaven”: “earth” is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), and “heaven” is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); they are only a radiance of a radiance, and this is the level of a name, as it is said, “May Your Name be praised forever, our King.”

על כן שייך עליהם רחמנות אשר רחוקים הם מעצמותו ית'.

Therefore compassion applies to them, for they are far from His essence, may He be blessed.

9 והנה בהתבונן האדם בהתבוננות רחמנות זו יגדיל מדותיו הטובות לה' וישא אותם לה' כמאמר הכתוב אליך ה' נפשי אשא

Now, when a person engages in contemplating this compassion, he will increase his good attributes (middos) for G-d and lift them up to G-d, as the verse says, “To You, Havayah, I lift up my soul.”

כי האבות הם הנקראים רועים מהשבעה רועים המפרנסין ונותנים כח וחיות להצאן קדשים להיות יכולים להלוך ולהתגדל מיום ליום ועיקר צער גידול בנים היה לו ליעקב מדת רחמנות הוא המגדל את המדות לה' ית'

For the Patriarchs are the ones called “shepherds,” of the seven shepherds who sustain and give strength and life-force to the “holy flock,” so that they are able to walk and to grow from day to day. And the main “pain of raising children” was Yaakov’s, the attribute of compassion: it is what raises the attributes for G-d, may He be blessed.

ועל כן נאמר (ישעיה מ' י"א) כרועה עדרו ירעה בזרועו יקבץ טלאים ובחיקו ישא עלות ינהל.

Therefore it is said (Isaiah 40:11), “Like a shepherd he tends his flock; with his arm he gathers the lambs, and in his bosom he carries [them]; he gently leads the nursing ewes.”

והנה בחיקו ישא כתיב. ישאום לה' כמאמר הכתוב אליך ה' נפשי אשא

Now, it is written, “in his bosom he carries (yisa)”: they lift them up to G-d, as the verse says, “To You, Havayah, I lift up (esa) my soul.”

ועל כן אמרו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] אם לשון תחנונים פ"י הלואי שיהיה הליכת האדם בתפלה הניתקנה לנו מאנשי כנה"ג [כנסת הגדולה] ואין צריך לחפש הליכות אחרות כי היא טובה שבכולן והלואי שיוספק להם.

And therefore our Sages, of blessed memory, said that “if” is an expression of supplication, meaning: would that a person’s walking be in the prayer that was instituted for us by the Men of the Great Assembly, and there is no need to search for other ways of walking, for it is the best of them all; and would that they be enabled [to do this].

10 והיינו בחקותי תלכו הם בחי' אבות אשר בעבר הנהר ישבו בחינת מחשבה עילאה אותיות חקוקים והיו לאחדים ממש במקורן ומקומן החקוקים שם

And this is [the meaning of] “in My statutes you will walk”: these are the level of the Patriarchs, who “dwelt beyond the river,” the level of the supernal thought, engraved letters; and they became truly one in their source and their place, engraved there.

ועל כן בהם יכול האדם לבא לבחי' הילוך כו', כי שם הוא מקום ההילוך למעלה מעלה.

Therefore through them a person can come to the level of walking, etc., for there is the place of walking, higher and higher.

אבל מחמת גשמיות הגוף לא תעמוד ולא תקום החקיקה וההילוך הזה בלתי שמירת כלי אשר ע"י כלי זו תכון לעד ע"כ נאמר אחר זה ואת מצותי תשמרו. דהנה המצות הן רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ושס"ה ל"ת [לא תעשה].

But because of the physicality of the body, this engraving and this walking will not stand and will not endure without the safekeeping of a vessel, through which vessel it "will be established forever." Therefore it is said after this, "and you will keep My commandments." For the mitzvos are 248 positive commandments and 365 prohibitions.

11 והנה השס"ה ל"ת [לא תעשה] הן להפריד את הרע אבל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] הן הנקי אברין דמלכא כמו למשל אבר הוא כלי אשר בו נמשך חיות ממקור החיות אשר שורה במוח כן הוא כאן

Now, the 365 prohibitions are to separate the evil, but the 248 positive commandments are the ones called "the limbs of the King." Just as, for example, a limb is a vessel into which life-force (chayus) is drawn from the source of the life-force, which rests in the brain, so it is here:

כי המצוה היא כלי לאורו ית' הנמשך מסתימא דכל סתימין למטה להשגת האדם השפל ואורו ית' המלוכש בה הוא הנקי יין מלכות רב כיד המלך אין סוף לאורו ית'

for the mitzvah is a vessel for His light, may He be blessed, which is drawn down from "the most hidden of all hidden" to the comprehension of lowly man; and His light, may He be blessed, that is clothed in it is what is called "royal wine in abundance, according to the hand of the King," for there is no end to His light, may He be blessed.

והוא כוונת המצוה שהוא להמשיך אורו ית' למטה ע"י כלי המצוה והתורה הלזו והוא לשון צוותא לשון חיבור.

And this is the intent of the mitzvah: to draw His light, may He be blessed, down below through this vessel of the mitzvah and the Torah. And [the word mitzvah] is an expression of tzavta, an expression of joining.

אך הם נחלקים לכללים ופרטים רבים הן בתורה והן במצות כי המשכת המקרא אינו דומה להמשכת לימוד משנה או גמרא הלכות ואגדות וכן במצות.

However, they are divided into many general categories and particulars, both in the Torah and in the mitzvos: for the drawing down by Scripture is not like the drawing down by the study of Mishnah or Gemara, halachos and aggados; and so too with the mitzvos.

12 ועל כן נאמר וכלים מכלים שונים בהמשכותיהם וכלל הכל הוא אורו ית' הנקי יין אשר בהכנס היין יצא הסוד והיין הוא התלהבות אורו ית' הנשמר בלבו של אדם ע"י התורה והמצוה יצא מעצמו סוד

Therefore it is said, "and vessels differing from vessels," [differing] in what they draw down. And what encompasses them all is His light, may He be blessed, which is called "wine," of which [it is said], "When the wine enters, the secret comes out." The wine is the fervor of His light, may He be blessed, which is kept in a person's heart through the Torah and the mitzvah; of itself "the secret comes out."

הוא אהבה מסותרת אשר תבוא לבחי' גילוי להיות בבחי' מהלך הנ"ל לשוב למקורו הגבוה מבחי' סובב וממלא ותכלית ירידת אורו ית' הוא בכדי להשיב נפש ונצוץ כל אדם למעלה בבחי' רצוא ושוב.

This [secret] is the hidden love, which will come to the level of revelation, so as to be at the level of a "walker," mentioned above, returning to its source, which is higher than the level of the light that encompasses all worlds (sovev) and the light that fills all worlds (memalei). And the purpose of the descent of His light, may He be blessed, is in order to bring the soul and spark of every person back up above, at the level of running and returning (ratzo vashov).

והיינו והתהלכתי בתוכם שאני בעצמי אהיה המהלך בתוכם בבחי' רצוא ושוב ועי"ז והייתי לכם לאלהים.

And this is [the meaning of] "And I will walk among you": that I Myself will be the walker among you, at the level of running and returning; and through this, "I will be your G-d."

13 והנה זהו מאמר הכתוב ואת מצותי תשמרו דהיינו ע"י המצות תשמרו את היין הטוב הנמשך למטה ללב האדם להיות יוצא סוד אהבה מסותרת להיות בבחינת מהלך מיום ליום למעלה מעלה

Now, this is [the meaning of] the verse's words, "and you will keep My commandments": that is, through the mitzvos you will keep the good wine that is drawn down below to the heart of man, so that the secret, the hidden love, will come out, to be at the level of a "walker" from day to day, higher and higher.

ובלעדי זה נקי עומד וטוב וישר הוא בעיניו ולא יבא לבחי' בכייה כמאמר הכתוב הלך ילך ובכה

Without this he is called "one who stands," and he is good and upright in his own eyes, and will not come to the level of weeping, as the verse says, "He walks on and on, weeping."

כי בבחי' הליכה יבא לבחי' רחמים רבים לבכות בחדרי לבו על ריחוקו מאורו ית'

For through the level of walking he will come to the level of great compassion, weeping in the chambers of his heart over his distance from His light, may He be blessed.

ואח"כ יבא לבחינת בוא יבוא ברנה כמאמר הכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל.

And afterwards he will come to the level of "he will surely come with joyful song," as the verse says, "Because you did not serve Havayah your G-d with joy and with gladness of heart, out of the abundance of everything."

14 ועי"ז נושא משך הזרע כמאמר הכתוב ובחיקו ישא ויבא לבחי' עבר הנהר מחשבה עילאה המיוחד במהותו ועצמותו ית' הנק' קדוש ומובדל.

And through this he is "carrying the bag of seed," as the verse says, "and in his bosom he carries [them]," and he will come to the level of "beyond the river," the supernal thought, which is united with His being and essence, may He be blessed, which is called "holy and separate."

כן סוף דבר הנשמות יוכללו ויתאחדו שם כמאמר הכתוב קדושים תהיו סופכם להיות קדושים בודאי

So, in the end, the souls will be included and united there, as the verse says, "You shall be holy": in the end you will certainly be holy.

ואל יקל אדם לעצמו אם זך ואם ישר פעלו להיות מספיק א"ע [את עצמו] בעבודתו תמה בבחי' עמידה במדרגה א' ח"ו [חס ושלום] כי לא תקום ולא תהיה כזאת כמאמר הכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ואתם עם בני ישראל ממקום קדוש יהלכו וחוצבו

And let a person not be lenient with himself, [even] "if his deed is pure and if it is upright," so as to content himself with his perfect service in a state of standing at one level, G-d forbid; for such a thing "shall not stand and shall not come to pass," as the verse says, "You shall be holy, for I am holy." And you, the people of the children of Israel: "from a holy place they walk," and [from there] they were hewn.

ע"כ מוכרח כל א' לבוא לבחי' קדוש אשר שם הוא בבחי' הולך ואור בלי גבול למעלה מעלה וכ"ז [וכל זה] עי"י המצות שהם הכלים שומרי היין הטוב כנ"ל בכדי להוציא הסוד.

Therefore each one must come to the level of "holy," where one is at the level of "going on and growing brighter" without limit, higher and higher. And all this is through the mitzvos, which are the vessels that keep the good wine, as mentioned above, in order to bring out the secret.

ואחר כ"ז [כל זה] נאמר ועשיתם אותם דהיינו ועשיתם אתם (ע"י בזהר בחקותי דק"ג סע"א [סוף עמוד א] ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם. ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם בעמוד ב' ובזהר נשא קכ"ב א').

And after all this it is said, “and you will do them” (otam), that is, “and you will make yourselves” (atem). (See the Zohar, Bechukosai, folio 113, end of side a, and the Mikdash Melech there; and the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there, on side b; and the Zohar, Nasso, 122a.)

ונתנה הארץ יכולה ממטה למעלה ועץ השדה יתן פריו מלמעלה למטה וצויתי את ברכתי בשנה הששית היינו כוונת כל ברכה ברוך אתה ה' אלקינו

“And the land will yield its produce”: from below upward; “and the tree of the field will yield its fruit”: from above downward. “And I will command My blessing in the sixth year”: this is the intent of every blessing, “Blessed are You, Havayah our G-d.”

(וע' בזהר תרומה קס"ב ב' ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם מענין אם בחקתי. וברכות שמות פ' ב' ועמ"ש ע"פ זאת חקת התורה):

(And see the Zohar, Terumah, 162b, and the Mikdash Melech there, on the matter of “If in My statutes.” And in [Midrash] Rabbah, Shemos, section 2. And see what is written on the verse “This is the statute of the Torah.”)

ביאור אם בחקותי

An Explanation of “If You Walk in My Statutes”

1 ביאור אם בחקותי

An explanation of “If [you walk] in My statutes.”

2 להבין שרש הדברים הנ”ל. הנה להבין ענין אם בחקותי תלכו שבחי ההליכה היא בחקותי דוקא בבחי אותיות החקיקה.

To understand the root of the matters mentioned above. Now, to understand the meaning of “If you walk in My statutes” (bechukosai): that the level of “walking” is specifically “in My statutes,” at the level of the letters of engraving (chakikah).

יש להקדים תחלה שרש ענין ההפרש בין תורה שבכתב שנתלכשה באותיות הכתב בדיו על הקלף. לבחי מכתב אלהים חרות על הלוחות שהוא אותיות החקיקה.

We must first set out the root of the difference between the Written Torah, which is clothed in the letters of writing, in ink on parchment, and the level of “the writing of G-d, engraved upon the Tablets,” which is the letters of engraving.

3 וההפרש בין כתיבה לחקיקה. בגשמיות הוא פשוט דבאותיות הנכתבים בדיו הנה הדיו הוא דבר בפ”ע [בפני עצמו] ואינו מגופו ומהותו של הקלף.

And the difference between writing and engraving: in physical terms it is simple. In letters written in ink, the ink is a thing by itself and is not of the body and being of the parchment.

אך כשמצטייר הדיו בצורות אותיות על הקלף ידבקו והיו לאחדים ונראה כאלו הם דבר א’, שהרי הקלף הלבן ישנו תחת האות ועליו ממש נכתב האות והוא סובלו.

But when the ink takes shape in the forms of letters on the parchment, they cleave together and become one, and it looks as though they are one thing, for the white parchment is there beneath the letter, and the letter is written right upon it, and it bears it.

אבל מ"מ באמת הם שני דברים שהרי הקלף הוא דבר בפ"ע [בפני עצמו] והדיו הוא דבר בפ"ע [בפני עצמו] לגמרי

Nevertheless, in truth they are two things, for the parchment is a thing by itself and the ink is entirely a thing by itself,

רק שהלביש את הקלף הלבן להיות נראה על הקלף צורות אותיות מדיו וא"כ אין זה רק דרך הלבשה בלבד שהלבוש הוא דבר בפ"ע [בפני עצמו] ממש.

only that it has clothed the white parchment, so that forms of letters made of ink are seen on the parchment. If so, this is nothing but a manner of clothing alone, for a garment is truly a thing by itself.

4 ואף לבוש המחובר תמיד מ"מ מצד עצמו הוא דבר בפני עצמו. וכך הוא ענין אותיות הנכתבים בדיו הן מלבישים את הקלף בחיי לבוש לבד משא"כ באותיות החקיקה שנחקקים ונחרצים ע"ג [על גבי] אבן טוב וכה"ג [וכהאי גוונא]

Even a garment that is always attached is nevertheless, in itself, a thing by itself. So it is with letters written in ink: they clothe the parchment as a garment alone. This is not so with the letters of engraving, which are engraved and incised upon a precious stone and the like:

הנה אין האותיות חשובים בחיי לבוש לבד אלא הן מעצמיותן ומהותן של האבן טוב ומגופו ממש יחשבו.

there the letters are not considered a garment alone; rather, they are of the essence and being of the precious stone, and are considered of its very body.

5 והגם שמ"מ אינו דומה ממש לכמו שהיה האבן טוב מצד עצמו קודם החקיקה שמתחלה היה פשוט בלא ציור אותיות כלל וע"י החקיקה נולדו בו אותיות

And although, nevertheless, it is not exactly like the precious stone as it was in itself before the engraving, for at first it was simple, without any form of letters at all, and through the engraving letters were born in it,

והרי א"כ צורות האותיות אלו אינן עצמות ומהות האבן טוב שהוא מצד עצמו פשוט בלא ציור אותיות. it follows, then, that these forms of letters are not the essence and being of the precious stone, which in itself is simple, without any form of letters;

אך הגם שצורת האותיות היא הוי' חדשה אבל עכ"פ [על כל פנים] אותיות אלו הם בגוף האבן טוב ממש ואינו דבר נפרד ממנו רק חרותים וחקוקים בגופו ממש

yet although the form of the letters is a new existence, at any rate these letters are in the very body of the precious stone and are not a thing separate from it; rather, they are incised and engraved in its very body,

ולא כאותיות שעושים בדיו שהם דבר נפרד חוץ מהקלף וחשובים לכוש לבד

and not like letters made with ink, which are a separate thing, outside the parchment, and are considered a garment alone.

אבל אותיות החקיקה אע"פ [אף על פי] שהן ג"כ אותיות ולא כקלף הלבן ואבן טוב במהותו ועצמותו שמופשט מכל צורה ממש אבל עכ"פ [על כל פנים] הם מגופו ומהותו של הדבר הנחקק ולמעלה מעלה מבחי' לכוש:

But the letters of engraving, although they too are letters, and are not like the white parchment, or the precious stone in its being and essence, which is utterly free of all form, are at any rate of the body and being of the thing engraved, and far, far above the level of a garment.

6 והנה עם היות המשל הנ"ל הוא ענין גשמי מ"מ ממנו יובן הנמשל למעלה בענין שרש מעלת הלוחות וכמשי"ת [וכמו שיתבאר] אי"ה [אם ירצה השם].

Now, although the analogy above is a physical matter, nevertheless from it will be understood what it represents Above, regarding the root of the superiority of the Tablets, as will be explained, G-d willing.

אך מקודם יש לבאר עוד איך שדוגמת המשל הנ"ל באותיות הכתיבה ואותיות החקיקה הגשמיים. יש דוגמתם ממש ברוחניות באותיות שבנפש המדברת שבאדם.

But first we must further explain how the likeness of the above analogy, in physical letters of writing and letters of engraving, has its exact counterpart in spirituality, in the letters that are in the speaking soul in man.

דהנה עם היות שהנפש מלאה אותיות וכמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגם אונקלוס לרוח ממללא וכדלקמן אי"ה [אם ירצה השם]

For although the soul is full of letters, as it is written, "And man became a living soul," which Onkelos translates "a speaking spirit," as will be explained below, G-d willing,

מ"מ הנה נביעת האותיות שבמחשבה ודבור אף שנובעים מהנפש מ"מ גשם מהות אותיות הדבור שהם מבחי' קול והבל הלב הגשמי היוצא מן הקנה כמו דבר זר ממש נחשב לגבי מהות ועצמות הנפש

nevertheless, as for the welling forth of the letters that are in thought and speech: although they well forth from the soul, still the coarse being of the letters of speech, which are of the level of the voice and the physical breath of the heart that comes out of the windpipe, is considered like a truly foreign thing relative to the being and essence of the soul.

כי מה ענין קול גשמי למהות הנפש הרוחניות ואפי' [ואפילו] מהות האותיות שבמחשבה שחושב ומהרהר אותיות א"ב ג"ד כו' מהות מחשבה זו ואותיות אלו

For what does a physical voice have to do with the being of the spiritual soul? And even the being of the letters that are in thought, when one thinks and ponders the letters alef, beis, gimmel, dalet, etc., the being of this thought and of these letters

כמו דבר זר ממש נחשב לגבי הנפש ע"ד אותיות הדבור דאע"פ [דאף על פי] שהם רוחניים יותר ממהות הקול הגשמי מ"מ בנקל לצייר שאין זה כלל מערך מהות רוחניות הנפש

is considered like a truly foreign thing relative to the soul, in the manner of the letters of speech. For although they are more spiritual than the being of the physical voice, nevertheless it is easy to picture that this is not at all comparable to the spiritual being of the soul.

ולכן מחשבה ודבור נקראו רק לבושים בלבד לגבי הנפש כמו הלבוש שאינו כלל ממהות הדבר רק דבר אחר ממש

Therefore thought and speech are called no more than garments in relation to the soul, like a garment, which is not at all of the being of the thing but truly something else,

וכנ"ל במשל שאותיות הכתיבה הן לבושים לפי שהדיו הוא דבר זר ואינו כלל ממהות הקלף רק שמלבישו ונראה כאלו הוא דבר אחד.

as mentioned above in the analogy, that the letters of writing are garments because the ink is a foreign thing and not at all of the being of the parchment; it only clothes it, and it looks as though it is one thing.

כך אותיות המחשבה ודבור הם דברים נפרדים. אותיות הדבור הן מקול גשמי. ואותיות המחשבה רוחניים יותר ומ"מ אינן כלל ממהות הנפש

So too, the letters of thought and speech are separate things. The letters of speech are of a physical voice. The letters of thought are more spiritual, yet nevertheless they are not at all of the being of the soul,

וחשובים כמו לבוש לבד רק המחשבה היא לבוש המחובר והדבור הוא בחי' לבוש הנפרד כמ"ש במ"א,
and are considered like a garment alone, only that thought is an attached garment and speech is the level of a separate garment, as is explained elsewhere.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי הם דבוקי' [דבוקים] ממש במהו' [במהות] הנפש ממש שהרי הנפש היא המדברת
אותיות הדבור ומחשבת ומהרהרת באותיות המחשבה ובלעדה אין שום מציאות לאותיות המחשבה
והדבור

Even so, they truly cleave to the very being of the soul, for it is the soul that speaks the letters of speech, and thinks and ponders the letters of thought, and without it the letters of thought and speech have no existence at all.

וזה ממש כמשל אותיות הנכתבים בדיו שאע"פ [שאף על פי] שאין הדיו ממהות הקלף מ"מ הוא דבוק
בהקלף והקלף הוא הסובל ונושא עליו אותיות אלו

This is exactly like the analogy of letters written in ink: although the ink is not of the being of the parchment, it nevertheless cleaves to the parchment, and the parchment is what bears and carries these letters upon it.

וגם תחת שחרורית הדיו יש לבנונית הקלף ובלעדי הקלף אינו שייך שום מציאת אותיות מהדיו
בעצמו.

Also, beneath the blackness of the ink is the whiteness of the parchment, and without the parchment there can be no existence at all of letters from the ink by itself.

כך הנפש היא המדברת ומהרהרת וסובלת גשם אותיות הדבור והמחשבה ובלעדה אין שום מציאות
אותיות מחשבה ודבור

So too, it is the soul that speaks and ponders, and bears the coarseness of the letters of speech and thought, and without it there is no existence at all of letters of thought and speech.

וגם הארה ממנה מתלבשת באותיות המחשבה ודבור כלבנונית הקלף שתחת הדין כדלקמן והרי א"כ אותיות המחשבה ודבור דבוקים ממש להנפש והיו לאחדים.

Also, a radiance from it is clothed in the letters of thought and speech, like the whiteness of the parchment beneath the ink, as will be explained below. If so, the letters of thought and speech truly cleave to the soul and become one.

7 ומ"מ הן לבושים לבד לפי שמצד עצמן הן דבר נפרד הדבור מן בחי' הבל הלב כו' רק שהנפש מתלבשת בהן

Nevertheless, they are garments alone, since in themselves they are a separate thing: speech is from the level of the breath of the heart, etc.; only, the soul is clothed in them.

זהו המשל מבחי' אותיות הכתיבה בדין ע"ג [על גבין] קלף שדוגמתן ברוחנית בנפש הוא בחי' אותיות המחשבה והדבור כנ"ל (ועמ"ש מזה בד"ה שחורה אני אש שחורה ע"ג [על גבין] אש לבנה):

This is the analogy of the letters of writing, in ink upon parchment, whose counterpart in spirituality, in the soul, is the letters of thought and speech, as mentioned above. (See what is written about this in the discourse beginning "I am black," [on] "black fire upon white fire.")

8 ב אמנם להבין המשל מאותיות החקיקה מהו בנפש אין לזה דמיון כלל באותיות הגלויים לנו מהנפש רק מעט יש דמיון ממה שידוע שיש ב' בחי' במחשבה.

2. However, to understand what the analogy of the letters of engraving is in the soul: there is no likeness to it at all among the letters of the soul that are revealed to us. There is only a slight likeness, from what is known, that there are two levels in thought.

הא' הנק' מחשבה תתאה והוא כשחושב מה שמדבר וחושב האותיות ממש א"ב ג"ד להוציאן כן בפה כענין השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפיו.

The first is called lower thought (machshavah tata'ah): when one thinks what one is saying and thinks the actual letters, alef, beis, gimmel, dalet, in order to bring them out so with the mouth, in the sense of "Let your ear hear what you bring out of your mouth."

9 וזהו חיצוניות המחשבה ונקי למעלה בחי' מלכות דתבונה שהיא בחי' לאה חיצוניות הבינה שהיא בחי' אותיות המחשבה הנ"ל. ובחי' הכי הוא הנקי מחשבה עילאה דהיינו כשחושב השכל ולא האותיות.

This is the outer dimension (chitzoniyyus) of thought, and Above it is called the level of Malchus (sovereignty) of Tevunah, which is the level of Leah, the outer dimension of Binah (understanding), which is the level of the letters of thought mentioned above. The second level is what is called higher thought (machshavah ila'ah), that is, when one thinks the concept and not the letters.

ומ"מ אף שאינו מרגיש כלל האותיות מ"מ יש כלול בחי' אותיות במחשבה זו שחושב השכל שא"א להיות כלל גילוי השכל אפי' [אפילו] כמוח האדם עצמו בלי אותיות

Nevertheless, even though one does not sense the letters at all, the level of letters is nevertheless included in this thought in which one thinks the concept, for there can be no revelation of the concept at all, even in a person's own brain, without letters;

רק שהאותיות כלולים ממש בתוך השכל ממש ואינן כהרהור אותיות דמחשבה תתאה שיצאו האותיות להיות מורגשין בפני עצמן חוץ מהשכל והוא בחי' חיצוני דבינה כנ"ל.

only, the letters are truly included within the concept itself, and are not like the pondering of the letters of lower thought, where the letters have come out to be sensed on their own, outside the concept; that is the level of the outer dimension of Binah, as mentioned above.

אבל אותיות הכלולים בשכל עצמו שהוא בחי' פנימי [פנימיות / פנימית] בינה ואינן דבר נפרד חוץ מהשכל הרי הן דבר אי עם השכל

But the letters included in the concept itself, which is the level of the inner dimension (pnimiyus) of Binah, and which are not a separate thing outside the concept, are one thing with the concept.

והרי מ"מ יש שם אותיות ולמעלה ג"כ הוא ענין פתוחי חותם מקור האותיות שכבחי' יסוד אימא

And yet, nevertheless, there are letters there. Above, too, this is the matter of "the engravings of a seal," the source of the letters, which is in the level of Yesod (foundation) of Imma,

שמשם נמשך להיות התהוות אותיות מחשבה ודבור הנקי לאה ורחל. ולכן נקראת הבינה ספר ע"ש [על שם] סיפורי האותיות שמתהווים ממנה במחשבה ודבור.

from which comes the coming into being of the letters of thought and speech, which are called Leah and Rachel. Therefore Binah is called sefer ("book"), on account of the sippurei ("tellings") of the letters that come into being from it in thought and speech.

10 והנה בחי' אותיות אלו הכלולים בהשכל ממש המתגלה מהנפש במוח האדם היא כמו משל אותיות החקיקה שהן בגופו של האבן טוב ולא כמו דיו שהוא נפרד מצד עצמו מהקלף כו'.

Now, these letters that are truly included in the concept that is revealed from the soul in a person's brain are like the analogy of the letters of engraving, which are in the very body of the precious stone, and not like ink, which in itself is separate from the parchment, etc.

וכך אותיות אלו הן מגוף ומהות השכל ממש שממהות ועצם השכל נמשכו בחי' אותיות אלו הכלולים בו ממש

So too, these letters are of the very body and being of the concept, for these letters, which are truly included in it, were drawn from the being and essence of the concept.

ולכן לא נרגשו כלל להיות דבר בפ"ע [בפני עצמו] כאותיות המחשבה תתאה והדבור שהן בחי' דבר זר ונפרד ממהות השכל כנ"ל.

Therefore they are not sensed at all as a thing by themselves, like the letters of lower thought and of speech, which are a thing foreign to and separate from the being of the concept, as mentioned above.

משא"כ כאן במחשבת השכל שאינן דבר בפ"ע [בפני עצמו] שהרי אינו חושב כלל האותיות רק שחושב השכל ממש אלא שבו נמצאו ובו היו האותיות כנ"ל:

This is not so here, in the thinking of the concept, where they are not a thing by themselves, for one does not think the letters at all, only the concept itself; it is just that the letters are found within it and exist within it, as mentioned above.

11 אמנם באמת אין משל זה מכוון עדיין ואינו דוגמא לבחי' אותיות שבנפש. כי אותיות הכלולים בשכל יתכן עליהן שהן עצם א' עם השכל וכמו חקיקה.

In truth, however, this analogy is still not precise, and it is not a parallel to the level of the letters that are in the soul. For of the letters included in the concept one can say that they are of one essence with the concept, like engraving,

אבל לא יתכן לומר עליהם שהם עצם א' עם הנפש שהיא למעלה אפי' [אפילו] מכח השכל כש"כ [כל שכן] מן השכל הגלוי

but one cannot say of them that they are of one essence with the soul, which is above even the power of intellect, and all the more so above revealed intellect.

(וגם לא יתיישב מה שיתי' לקמן דבבחי' אותיות החקיקה שבנפש שייך הליכה ותוספת נביעי' [נביעה]
חדשה דמהשכל הגלוי לא יהי' [יהיה] כלל נביעות חדשות)

(Nor would it fit what will be explained below, that at the level of the letters of engraving in the soul there can be "walking" and an addition of new welling forth, for from revealed intellect there would be no new wellings forth at all.)

ולענין המשל יובן ממ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ ויעש דוד שם שמבטא אותיות והנקודות הוא למעלה מהשכל המושג ומוכן אלא משכל הנעלם וקדמות השכל שבנפש המדברת

As for the analogy, it will be understood from what is written in Iggeres HaKodesh on the verse "And David made a name," that the articulation of the letters and the vowels is above the intellect that is grasped and understood, and comes rather from the hidden intellect and the primordial intellect (kadmus hasechel) in the speaking soul.

ולכן אין התינוק יכול לדבר אף שמבין הכל כו' ע"ש.

Therefore an infant cannot speak, even though he understands everything, etc. See there.

12 וע"פ כ"ז [כל זה] יובן איך שיש בנפש בחי' אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה והיינו כמו שאותיות החקיקה הם חקוקים בגוף ועצם האבן ואין כאן דבר נוסף,

According to all this, it will be understood how there are in the soul the level of the letters of engraving and [that of] the letters of writing. That is: just as the letters of engraving are engraved in the body and essence of the stone, and nothing is added here,

כך הוא ענין צורת הכ"ב אותיות שמקורן הוא מקדמות השכל ורצון הנפש הרי הם למעלה ממהות מחשבה ואפי' [ואפילו] ממהות שכל הגלוי כדפי' לעיל שהוא למעלה משכל המושג ומוכן אלא משכל הנעלם וקדמות השכל.

so is the form of the twenty-two letters, whose source is from the primordial intellect and the will of the soul: they are above the being of thought, and even above the being of revealed intellect, as explained above, that it is above the intellect that is grasped and understood, and comes rather from the hidden intellect and the primordial intellect.

13 ור"ל [ורוצה לומר] כח השכל הכלול בעצם הנפש שם הוא מקור צורת כ"ב אותיות הנ"ל.

That is to say: the power of intellect that is included in the essence of the soul, there is the source of the form of the twenty-two letters mentioned above.

וגילוי השכל המתגלה במוח האדם הוא רק איזה הארה נשפעת ונמשכת משכל הנעלם שבנפש וכלא חשיב לגבי שכל הנעלם שיכול להשכיל השכלות רבות מאד

And the revelation of intellect that is revealed in a person's brain is only some radiance that flows and is drawn from the hidden intellect in the soul, and it counts as nothing compared to the hidden intellect, which can conceive very many insights.

כי שכל הנעלם מיוחד בעצם הנפש ולמעלה מגילוי כחותיה במחשבה דו"מ [דבור ומעשה] ושם הם מקור צורת הכ"ב אותיות א"כ ה"ז [הרי זה] כמו אותיות החקיקה שהן במהות הנפש ועצמותה ואין כאן דבר זר ומהות אחר.

For the hidden intellect is united with the essence of the soul and is above the revelation of its powers in thought, speech and action, and there is the source of the form of the twenty-two letters. If so, this is like the letters of engraving, which are in the being and essence of the soul, and there is no foreign thing and no other being here.

14 והן אמת שמהות ועצמות הנפש ממש הוא למעלה מעלה ממהות צורת האותיות כי האותיות היא רק בחי' אחרונה שבה. אך מ"מ עכ"פ [על כל פנים] הוא בחי' אחרונה שבמהותה ועצמותה ממש ולא תוספת מהות אחר.

It is true that the very being and essence of the soul is far, far above the being of the form of the letters, for the letters are only the last level in it. Yet nevertheless, at any rate, it is the last level of its very being and essence, and not the addition of another being.

וה"ז [והרי זה] כמשל אותיות החקוקים בהאבן טוב שהאבן טוב מצד עצמו פשוט בתכלית ולמעלה מתמונת אותיות וכשחוקקים בו אותיות נחשך קצת העצם הפשוט אמנם מ"מ אין כאן מהות אחר.

This is like the analogy of letters engraved in the precious stone: the precious stone in itself is utterly simple and above the shape of letters, and when letters are engraved in it the simple substance is somewhat darkened; nevertheless, there is no other being here.

משא"כ כשנמשכים הכ"ב אותיות מהנפש במחשבה ודבור ומתלבשים בחומר וגוף אותיות הדבור שהוא בחי' הבל הלב [ואפי"ן] [ואפילו] המחשבה כו' כנ"ל

This is not so when the twenty-two letters are drawn from the soul into thought and speech, and are clothed in the matter and body of the letters of speech, which is the level of the breath of the heart (and even thought, etc., as mentioned above):

הרי ההבל הוא מהות גשמי ואינו ערוך למהות הנפש

the breath is a physical being and bears no comparison to the being of the soul.

זהו כמשל אותיות הכתיבה שהן מדיו שהוא מהות זר מן הקלף שהקלף הוא לבן והדיו הוא שחור ומהות זר לגמרי רק שכותבין בו על הקלף ונעשה אות כו'.

This is like the analogy of the letters of writing, which are of ink, a being foreign to the parchment, for the parchment is white and the ink is black, an entirely foreign being; only, one writes with it on the parchment and it becomes a letter, etc.

כך ההבל מלביש לבחיי צורת האותיות כדי המלביש להקלף כו' ומ"מ היו לאחדים שהנפש היא המדברת ובלעדה אין אומר ואין דברים כמו שא"א להיות אותיות מדיו בלי קלף.

So the breath clothes the form of the letters, like the ink that clothes the parchment, etc. Nevertheless they have become one, for it is the soul that speaks, and without it "there is no utterance and there are no words," just as there cannot be letters of ink without parchment.

וגם כל אות שאין גויל מקיף מדי רוחותיה פסול כמ"ש הענין ע"פ שימני כחותם יעו"ש [יעו"ש שם]:

Also, any letter that is not surrounded by parchment on its four sides is invalid, as the matter is explained on the verse "Set me as a seal." See there.

15 ג והנה אחר שנתבאר ענין אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה מהו ההפרש ביניהם במשל גשמי ונתבאר ג"כ כל זה ברוחניות באותיות הנפש.

3. Now, after the matter of the letters of engraving and the letters of writing has been explained, what the difference between them is in a physical analogy, and all this has also been explained in spirituality, in the letters of the soul,

מעלה יובן כ"ז [כל זה] מעט מזער בנמשל למעלה בענין שורש הלוחות שהן בחיי חרות וחקיקה מהו מעלתן על תורה שבכתב בבחי' כתיבה.

from now on all this will be understood, in some small measure, in what it represents Above, regarding the root of the Tablets, which are the level of "engraved" and of engraving: what their superiority is over the Written Torah, which is at the level of writing.

כי הנה ידוע ענין בחי' אותיות למעלה כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו שהן בחי' התגלות. כי אותיות מלשון אתא כו'.

For the matter of the level of letters Above is known, as it is written, "By the word of Havayah the heavens were made": they are the level of revelation, for osiyos ("letters") is related to asa ("came"), etc.

16 ויש עד"מ בחי' אותיות הדבור המהוה ומחי' עלמין דאתגליין ויש בחי' אותיות המחשבה המחיה ומהוה עלמין סתימין.

By way of analogy, there is the level of the letters of speech, which brings into being and gives life to the revealed worlds, and there is the level of the letters of thought, which gives life to and brings into being the hidden worlds.

אמנם ב' בחי' אלו נק' לבושין כמו שע"ד משל למטה ההבל מלביש צורת האותיות כך הם בחי' לבושים כדי שיוכלו העולמות לקבל החיות וזהו ע"ד משל כמו אותיות הכתיבה.

However, these two levels are called garments: just as, by way of analogy, below, the breath clothes the form of the letters, so these are the level of garments, so that the worlds can receive the life-force (chayus). This is, by way of analogy, like the letters of writing.

אמנם יש ג"כ בחי' אותיות החקיקה והוא מ"ש בתחלת ספר זוה"ק [זוהר הקדוש] (בראשית ד' ט"ו ע"א) בריש הרמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה.

But there is also the level of the letters of engraving. This is what is said at the beginning of the book of the holy Zohar (Bereishis, folio 15a): "At the very beginning of the King's authority, He engraved engravings in the supernal brightness."

פי' טהירו עילאה הוא בחי' התגלות הארה מא"ס ב"ה מלשון כעצם השמים לטוהר ובחי' התהוות פרצוף ע"י [עתיק יומין] וא"א מהארה זו נק' גליף גליפו שהוא ענין חקיקה ורשימה בטהירו עילאה

That is: the supernal brightness (tehiru ila'ah) is the level of the revelation of a radiance from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, from the expression "like the essence of the heavens in purity" (latohar). And the coming into being of the configuration of Atik Yomin and Arich Anpin from this radiance is called "He engraved engravings," which is the matter of engraving and inscription in the supernal brightness.

ונמשלו לחקיקה להורות שבחי הכתר הנקי ע"י [עתיק יומין] ואריך אנפין מתאחד בתכלית בהאור א"ס ולמעלה מעלה מבחי שאר העשר ספירות דאצי

They are likened to engraving to teach that the level of Keser (the Crown), which is called Atik Yomin and Arich Anpin, is utterly united with the Infinite Light (Or Ein Sof), and far, far above the level of the rest of the ten Sefiros of Atzilus (Emanation).

אע"פ [אף על פי] דג"כ איהו וגרמוהי חד מ"מ נמשלו לבחי אותיות הכתב כמשי"ת [כמו שיתבאר].

Although of them too [it is said that] "He and His vessels (ihu vegarmohi) are one," they are nevertheless likened to the level of the letters of writing, as will be explained.

אבל בחי ע"י [עתיק יומין] וא"א נמשלו לחקיקה. ומ"מ גליף גליפו רק בטח"ע [בטהירו עילאה] שהוא בחי ההארה הנמשכת מן האור א"ס

But the level of Atik Yomin and Arich Anpin is likened to engraving. Nevertheless, "He engraved engravings" only "in the supernal brightness," which is the level of the radiance drawn from the Infinite Light

(וע' מענין טח"ע [טהירו עילאה] בביאור ע"פ וכעצם השמים לטהר לעיל בפ' משפטים ובמק"מ [ובמקדש מלך] בראשית ט"ו ד"ה בטהירו עילאה)

(on the supernal brightness, see the explanation on the verse "And like the essence of the heavens in purity," above in Parshas Mishpatim, and the Mikdash Melech on Bereishis, [folio] 15, the passage beginning "In the supernal brightness"),

משא"כ מהותו ועצמותו ית' אין שייך כלל לומר בו כן וכנודע ג"כ שהצמצום ומקום פנוי היה רק בהאור כו' כמ"ש במ"א.

whereas of His being and essence, blessed be He, it is not at all applicable to say this; as is also known, the tzimtzum (contraction) and the vacated space were only in the light, etc., as is explained elsewhere.

והענין כי הנה ידוע מחלוקת המקובלים אם הכתר נמנה מכלל ע"ס [עשר ספירות] או שאינו מכלל כמו שהובא בפרדס שער ג'

The matter is this: there is a known dispute among the Kabbalists whether Keser is counted among the Ten Sefiros or is not among them, as is brought in the Pardes, Sha'ar 3.

שיש מי שרצו לומר שהוא אינו בגדר הי"ס [הי ספירות] כלל רק הוא בחי הארת אור א"ס כו'. ויש שחלקו ע"ז ואמרו שהוא מכלל הע"ס [העשר ספירות].

There are some who wished to say that it is not within the bounds of the ten Sefiros at all, but is only the level of a radiance of the Infinite Light, etc.; and some disagreed with this and said that it is among the Ten Sefiros.

והאר"י [והאלקי רבי יצחק] ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונו לברכה] הכריע [בע"ח [בעץ חיים] שער מ"א פ"ג [פרק ג']] שהוא בחי ממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו מבחי תחתונה שבאין סוף והוא בחי עתיק יומין

And the Arizal, of blessed memory, decided (in Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3) that it is an intermediary between the Emanator and the emanated. There is in it something of the lowest level of the Infinite One, and that is the level of Atik Yomin.

וזו הבחינה האצילה את הבחי' הב' שבו שהוא שרש כל י"ס [י ספירות] הנאצלים בבחי' העלם ודקות גדול והוא הנק' אריך אנפין וב' בחי' אלו יחד נק' כתר והיא בחי' הממוצע כו' יעו"ש [יעויין שם].

And this level emanated the second level in it, which is the root of all ten emanated Sefiros, in a state of concealment and great subtlety, and that is what is called Arich Anpin. These two levels together are called Keser, and it is the intermediary, etc. See there.

הרי מבואר דבחי' הכתר הוא למעלה מכל הע"ס [העשר ספירות] שאפ"י [שאפילן] בחי' תחתונה שבו היא רק שרש הנאצלים בדקות גדול ולמעלה ממהות ספירות דאצילות.

It is thus explained that the level of Keser is above all the Ten Sefiros, for even the lowest level in it is only the root of the emanated [Sefiros], in great subtlety, and is above the being of the Sefiros of Atzilus.

וזהו כעין ענין ע"ס [עשר ספירות] הגנוזות הנזכר בלשון הגאונים ובלשון האר"י [האלקי רבי יצחק] ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונו לברכה] הוא ענין ע"ס [עשר ספירות] דעתיק ודא"א.

This is somewhat like the matter of the ten hidden Sefiros mentioned in the language of the Geonim; in the language of the Arizal, of blessed memory, it is the matter of the Ten Sefiros of Atik and of Arich Anpin.

וביאור הענין הנה יובן ע"ד דוגמא מענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] (מנחות דכ"ט) גבי ר' [רבי] עקיבא ששאל משה רבע"ה [רבינו עליו השלום] זו תורה וזו שכרה והיתה התשובה שתוק כך עלה במחשבה.

The explanation of the matter will be understood by way of illustration from what our Sages, of blessed memory, said (Menachos, folio 29) concerning Rabbi Akiva, that Moshe our teacher, peace be upon him, asked, "This is Torah and this is its reward?" and the answer was, "Be silent; thus it arose in thought."

פ"י כי מבחי' חכמה עילאה היתה השגת משה רבינו שמשם נמשכה התורה שבכתב מבחי' נובלות ואחוריים דח"ע [דחכמה עילאה] כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה עוטה אור כו'.

That is: the comprehension of Moshe our teacher was from the level of the higher Chochmah (Chochmah ila'ah), from which the Written Torah was drawn, from the level of the novlos ("fallen fruit") and the back of the higher Chochmah, as is explained in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "He wraps Himself in light," etc.

17 וע"פ חכמה זו לא נתיישב זה הענין וכי זו תורה וזו שכרה אלא שהשיב לו הקב"ה כך עלה במחשבה שזה נמשך מבחי' חכמה סתימאה

According to this Chochmah (wisdom) the matter was not resolved: is this Torah and this its reward?! But the Holy One, blessed be He, answered him, "Thus it arose in thought," meaning that this is drawn from the level of the hidden Chochmah (Chochmah stima'ah).

וזהו לשון עלה שהוא למעלה מעלה מחכמה עילאה הנק' תשב"כ [תורה שבכתב] אלא נמשך מחכמה סתימאה שהוא למעלה מעלה מבחי' הבנה והשגה הנמשך מחכמה דאצי' ועד"מ כמו שבאדם יש גילוי השכל ויש כח השכל שלמעלה מהשכל המושג ומובן.

This is [the meaning of] the word "arose," for it is far, far above the higher Chochmah, which is called the Written Torah, and is drawn rather from the hidden Chochmah, which is far, far above the level of understanding and comprehension that is drawn from the Chochmah of Atzilus (Emanation). By way of analogy: in a person there is revealed intellect, and there is the power of intellect, which is above the intellect that is grasped and understood.

18 וכמו כשאדם מעמיק בשכלו באיזו סברא ויפול לו בשכלו איזה סברא חדשה שהיא ודאי נמשכת מבחי' כח השכל שלמעלה מהשכל המושג ומובן שהיה לו בתחלה

It is as when a person delves with his intellect into some line of reasoning, and some new reasoning occurs to his mind: it is certainly drawn from the level of the power of intellect that is above the intellect he had grasped and understood at first.

שהשכל הראשון שהי' [שהיה] מושג לו כשהעמיק בסברא זו לא היה רק בחי' כלי בעלמא לקבל אותה שפע הבאה פתאום מלמעלה מהשכל. כך ע"ד משל זה יתפרש ג"כ ענין עלה במחשבה.

For the first intellect, which he had grasped when he delved into this reasoning, was only the level of a mere vessel to receive that flow which comes suddenly from above intellect. So, along the lines of this analogy, the matter of "it arose in thought" will also be explained.

פי' המחשבה סתם הוא חכמה דאצי' ולשם נמשך מבחי' חכמה סתימאה להיות כך וכך בענין ר' [רבי] עקיבא, והל"ל [והוה ליה למימר] ירד ונפל במחשבה שהרי הח"ס [החכמה סתימאה] הוא למעלה מחכמה דאצילות ומבחי' ח"ס [חכמה סתימאה] נמשך זה במחשבה שהיא חכמה דאצילות.

That is: "thought" unqualified is the Chochmah (wisdom) of Atzilus (Emanation), and into it there was drawn, from the level of the hidden Chochmah, that it should be thus and thus in the matter of Rabbi Akiva. Then it should have said "descended and fell into thought," for the hidden Chochmah is above the Chochmah of Atzilus, and from the level of the hidden Chochmah this was drawn into thought, which is the Chochmah of Atzilus.

אלא מפני שהח"ס [שהחכמה סתימאה] נקי' ג"כ מחשבה סתימאה ובזה שייך לומר באמת לשון עלה שכך עלה במחשבה זו לכך אמר בכלל לשון עלה.

But because the hidden Chochmah is also called hidden thought (machshavah stima'ah), and of this one can truly use the word "arose," that "thus it arose" in this thought, therefore He used the word "arose" in general.

19 ועכ"פ [ועל כל פנים] מובן מזה איך בחי' הח"ס [החכמה סתימאה] שהיא שרש הח"ע [החכמה עילאה] איך שהיא בכתר היא למעלה מעלה ממהות חכמה דאצי' עד שאינו מושג ומובן כלל בח"ע [בחכמה עילאה] כנ"ל בשאלת זו תורה כו'

At any rate, it is understood from this how the level of the hidden Chochmah (wisdom), which is the root of the higher Chochmah, as it is in Keser (the Crown), is far, far above the being of the Chochmah of Atzilus (Emanation), so that it is not grasped or understood at all in the higher Chochmah, as mentioned above in the question "This is Torah," etc.,

עד שא"א להיות התשובה רק שתוק כו' כאלו אין לזה טעם לפי שהטעם הזה שבח"ס [שבחכמה סתימאה] הוא למעלה מעלה מההשגה באצי" ששם היתה השגת משה רב"ה [רבינו עליו השלום].

so that there could be no answer but "Be silent," etc., as though there were no reason for it, because this reason in the hidden Chochmah is far, far above the comprehension in Atzilus, where the comprehension of Moshe our teacher, peace be upon him, was.

20 וע"ד זה יובן ג"כ בכללות בחי' הכתר אפילו בצד היותו שרש לאצי" הוא למעלה מעלה ממהות ע"ס [עשר ספירות] דאצי" כי בו הוא הארת אור א"ס.

Along these lines it will also be understood that the level of Keser (the Crown) as a whole, even in the respect in which it is the root of Atzilus (Emanation), is far, far above the being of the Ten Sefiros of Atzilus, for in it is the radiance of the Infinite Light (Or Ein Sof).

וזהו בחי' עתיק יומין ונמשך ממנו שרש ליי"ס [לי ספירות] דאצי" וזהו בחי' א"א, ולכן נמשל לחקיקה שהיא כאלו אין כאן שום דבר נוסף כלל זולת המהות שהיה קודם החקיקה כך הוא ג"כ עכשיו לאחר החקיקה

This is the level of Atik Yomin; and from it there is drawn forth a root for the ten Sefiros of Atzilus, which is the level of Arich Anpin. Therefore it is likened to engraving, which is as though nothing at all has been added here besides the being that was there before the engraving; so it is also now, after the engraving.

כך ג"כ התהוות בחי' ע"י [עתיק יומין] וא"א הם עדיין מכלל עולמות הא"ס,

So too the coming into being of the level of Atik Yomin and Arich Anpin: they are still within the worlds of the Infinite One (Ein Sof).

משא"כ בחי' התהוות י"ס [י ספירות] דאצי" חכמה וחסד הרי כיון דאור א"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל וח"ע [וחכמה עילאה] כעש"י [כעשיה] גופניות נחשבת אצלו ית' לכך נמשלו לאותיות הכתב שהדיו הוא דבר זר רק שנתאחד עם הקלף

This is not so with the coming into being of the ten Sefiros of Atzilus, Chochmah (wisdom) and Chesed (kindness): since the Infinite Light "is not of any of these attributes at all," and the higher Chochmah is considered like physical action before Him, blessed be He, they are therefore likened to the letters of writing, where the ink is a foreign thing and has only become united with the parchment.

משא"כ בחי ע"י [עתיק יומין] וא"א נחשבו מבחי א"ס כנ"ל בשם האר"י [האלקי רבי יצחק] ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרוננו לברכה] שהוא בחי ממוצע לכך לא נמשלו לאותיות הכתב רק לבחי חקיקה.

Whereas the level of Atik Yomin and Arich Anpin is considered of the level of the Infinite One, as mentioned above in the name of the Arizal, of blessed memory, that it is an intermediary; therefore they are likened not to the letters of writing but to the level of engraving.

21 ואף גם שבאמת אינם ג"כ מערך ומהות עצם האור הנמשך מא"ס שהוא פשוט עדיין בתכלית

And even though in truth they too are not of the order and being of the very light drawn from the Infinite One (Ein Sof), which is still utterly simple,

ה"ז [הרי זה] כמשל החקיקה שכשרושמים וחוקקים על האבן טוב ונראה רשימות אין זה כמו עצם הפשוט ממש אך מ"מ אינו דבר זר כמו הדיו כו'.

this is like the analogy of engraving: when one inscribes and engraves upon a precious stone and markings appear, this is not like the simple substance itself, yet nevertheless it is not a foreign thing like the ink, etc.

וכמ"כ [וכמו כן] ע"ס [עשר ספירות] שבכתר עליון אין התחלקותם בבחי הכתר נראית ונגלית ליש ודבר כלל מעצמות אור א"ס מאחר שהכתר יש בו עדיין מבחי תחתונה שבאור א"ס רק שהם עד"מ כמו בחי חקיקה ורושם בעלמא ומיוחדים בעצמות אא"ס [אור אין סוף]

So too the Ten Sefiros in the supreme Keser (Keser Elyon): their division, at the level of Keser, is not seen or revealed at all as an entity, a thing [apart] from the essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), since Keser still contains something of the lowest level of the Infinite Light; rather, they are, by way of analogy, like the level of a mere engraving and impression, and they are united with the essence of the Infinite Light.

(וכמו עד"מ שהשכל הגלוי מתגלה חוץ מהנפש משא"כ כח השכל כלול ומתאחד עם הנפש כו' אע"פ [אף על פי] שהנפש עצמה היא למעלה גם מכח השכל כמ"ש במ"א).

(Just as, by way of analogy, revealed intellect is revealed outside the soul, whereas the power of intellect is included and united with the soul, etc., although the soul itself is above even the power of intellect, as is explained elsewhere.)

וזהו בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו. פי' בעלות הרצון לפניו להאציל הע"ס [העשר ספירות] אזי מתחלה גליף גליפו

This is [the meaning of] "At the very beginning of the King's authority, He engraved engravings." That is: when it arose in His will to emanate the Ten Sefiros, then first "He engraved engravings."

הוא עד"מ התהוות בחי' חקיקה בהאור הפשוט לחקוק שרשי הע"ס [העשר ספירות] והיינו התהוות בחי' הכתר כנ"ל שזהו למעלה עדיין מהתהוות אותיות הכתב שהם ע"ס [עשר ספירות] דאצ"י.

This is, by way of analogy, the coming into being of the level of engraving in the simple light, to engrave the roots of the Ten Sefiros; that is, the coming into being of the level of Keser, as mentioned above, which is still above the coming into being of the letters of writing, which are the Ten Sefiros of Atzilus (Emanation).

22 ותוכן הענין דבאצ"י יש בחי' כלים ממש לאורות די"ס [די' ספירות] דלכך נמשלו לאותיות הכתב מדיו ע"ג [על גבי] קלף לבן שהדיו הוא משל לכלים שאינן ממהות אור הפשוט.

The substance of the matter is that in Atzilus (Emanation) there are actual vessels for the lights of the ten Sefiros; that is why they are likened to letters of writing, in ink upon white parchment, the ink being an analogy for the vessels, which are not of the being of the simple light.

משא"כ בע"י [בעתיק יומין] וא"א הגם שיש בהם שרש לכלים די"ס [די' ספירות] אין הכלים ניכרים ונתגלים בהם עדיין אלא בהעלם גדול ונמשלו לאותיות החקיקה שאין כאן דבר זר כדיו כו'.

This is not so in Atik Yomin and Arich Anpin: although there is in them a root for the vessels of the ten Sefiros, the vessels are not yet discernible and revealed in them, except in great concealment; so they are likened to the letters of engraving, where there is no foreign thing like ink, etc.

(ועמ"ש מזה ע"פ זאת חקת התורה) ומ"מ הגליפו לא היה רק בטה"ע [בטהירו עילאה] שהוא הארה בעלמא הנמשכת מאורו ית' הפשוט.

(See what is written about this on the verse "This is the statute of the Torah.") Nevertheless, the engraving was only in the supernal brightness (tehiru ila'ah), which is a mere radiance drawn from His simple light, blessed be He.

שבחי הארה זו היא ג"כ פשוט בתכלית הפשיטות ובה נחקקו בחי' הי"ס [הי' ספירות] דכתר אבל באור א"ס עצמו לא שייך כלל בחי' חקיקה וגליפו ח"ו [חס ושלום].

This radiance too is utterly simple, and in it the ten Sefiros of Keser (the Crown) were engraved; but in the Infinite Light (Or Ein Sof) itself engraving and inscription do not apply at all, G-d forbid.

23 וזהו ג"כ כללות ההפרש בין תורה שבכתב למכתב הלוחות כי פי' תורה שבכתב היינו שנתלבשה באותיות הכתב

This is also, in general, the difference between the Written Torah and the writing of the Tablets. For the meaning of "the Written Torah" is that it was clothed in the letters of writing,

כי התורה עצמה היא למעלה מהכתב כי תורה היא מבחי' יסוד אבא שעדיין יש בו הארת א"ס שמלוכש בכתר כמ"ש ה' בחכמה ונק' בשם עדן

for the Torah itself is above writing, since the Torah is from the level of Yesod (foundation) of Abba, in which there is still the radiance of the Infinite One (Ein Sof) that is clothed in Keser (the Crown), as it is written, "Havayah, with Chochmah," and it is called by the name Eden;

רק שנתלבשה בבינה ששם הוא בחי' אותיות וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ועשית ציץ גבי ופתחת.

only, it was clothed in Binah (understanding), where there is the level of letters, as is written about this in the explanation on the verse "And you shall make a tzitz," regarding "and you shall engrave."

24 והיינו ג"ן סדרים דאורייתא נמשכים מבחי' נהר היוצא מעדן וגם האותיות אלו שהן הכלים הרי איהו וגרמוהי חד בהון כו'. אמנם הלוחות שרשם בבחי' כתר עליון.

That is, the fifty-three [written as gan, "garden"] portions of the Torah are drawn from the level of "a river going out of Eden." And also these letters, which are the vessels: "He and His vessels (ihu vegarmohi) are one in them," etc. But the root of the Tablets is in the level of the supreme Keser (Keser Elyon).

וזהו ענין עשרת הדברות שניתנו בחג השבועות לפי שאז הוא ההתגלות והמשכת הכתר מבחי' א"א ועתיק יומין ממש בז"א כמבואר בפע"ח [בפרי עץ חיים]

This is the matter of the Ten Commandments, which were given on the festival of Shavuot, because then there is the revelation and drawing down of Keser, from the very level of Arich Anpin and Atik Yomin, into Z'eir Anpin (the emotive attributes), as is explained in Pri Etz Chaim.

כי כל ימי הספירה הוא הגדלת המוחין דז"א בהשלמת מוחין דא"א [דאבא ואימא] המתלבשים בז"א גדלות ראשון וגדלות שני.

For all the days of the Counting [of the Omer] are the growth of the intellect (mochin) of Z'eir Anpin, in the completion of the mochin of Abba and Imma that are clothed in Z'eir Anpin: the first state of maturity and the second state of maturity.

אך בשבועות מאיר בו בחי' גלגלתא שהוא בחי' הכתר שמקבל מא"א [מאריך אנפין] וע"י [ועתיק יומין] ממש ואז דוקא ניתנו שני הלוחות שבהם עשרת הדברות

But on Shavuot there shines in it the level of the Gulgalta ("skull"), which is the level of Keser, which receives from Arich Anpin and Atik Yomin themselves; and specifically then were the two Tablets given, on which were the Ten Commandments.

ע"כ היה המכתב חרות על הלוחות בחי' אותיות החקיקה כמו שהוא בחי' ומדרגת הכתר שהיא בחי' גליף גליפו בט הירו עילאה כנ"ל.

Therefore "the writing" was "engraved upon the Tablets," the level of the letters of engraving, as is the level and rank of Keser, which is the level of "He engraved engravings in the supernal brightness," as mentioned above.

(ולכן יש ג"כ תרי"ך אותיות בעשרת הדברות כמנין כתר וכמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' אמור ד' צ"ו ע"ב וברכות נשא פייג איתא תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך ושבעה יתירות כנגד שבעה ימי בראשית עכ"ל [עד כאן לשונו]):

(That is also why there are six hundred and twenty letters in the Ten Commandments, the numerical value of Keser, as the Ramaz writes on Parshas Emor, folio 96b. And in [Midrash] Rabbah on Nasso, chapter 13, it says: "There are six hundred and thirteen letters from 'I am' until 'which is your neighbor's,' and seven extra, corresponding to the seven days of Creation"; end of quote.)

25 ד ועתה נבוא לביאור הפסוק אם בחקותי תלכו דמבואר לעיל דכיון דתלת קשרין אינון כו' ע"כ כמו שבתורה יש ב' בחי' הנ"ל כתיבה וחקיקה דהיינו התושב"כ [התורה שבכתב] והלוחות

4. Now we come to the explanation of the verse "If you walk in My statutes." As was explained above, since "there are three bonds," etc., therefore, just as in the Torah there are the two levels mentioned above, writing and engraving, that is, the Written Torah and the Tablets,

כמו כן בכל ניצוץ ונפש אלקית יש ג"כ בי בחי' אלו אותיות החקוקים ואותיות הכתובים דהנה אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו',

so too in every spark and G-dly soul there are also these two levels, engraved letters and written letters. For we say, "The soul that You have given within me, it is pure; You created it," etc.

וידוע הקושיא איך שייך לומר טהורה היא קודם שבראתה ואיפכא הל"ל [הוה ליה למימר] אתה בראתה טהורה היא כו'.

There is a known question: how can one say "it is pure" before "You created it"? It should have said the reverse: "You created it; it is pure," etc.

והענין יוכן בהקדים ביאור הפסוק (ביהושע כ"ד ב') ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם כו'

The matter will be understood by first explaining the verse (in Joshua 24:2), "And Yehoshua said to all the people: Thus says Havayah, the G-d of Israel: Your fathers dwelt beyond the River of old," etc.,

ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען

"and I took your father Avraham from beyond the River and led him through all the land of Canaan."

ומבואר הקושיא ע"ז בזהר (פ' אמור צ"ח ב') מאי קמ"ל [קא משמע לן] בזה וכי כל ישראל לא ידעו זה ומלשון הפסוק נראה שהוא דבר גדול ומחודש אפילו לגבי יהושע עד שצריך שה' יאמר אותו.

The question on this is set out in the Zohar (Parshas Emor, 98b): what does this teach us? Did not all Israel know this? Yet from the wording of the verse it appears to be a great and novel matter, even for Yehoshua, so much so that G-d had to say it.

ותירץ בזה"ק [בזהר הקדוש] כי באמת דבר גדול דיבר הנביא בהודעה זו והוא ע"ד ישראל עלו במחשבה דהכוונה ששרשם נמשך מבחי' מחשבה סתימאה דא"א

The holy Zohar answers that the prophet truly spoke of a great matter in this announcement. It is along the lines of "Israel arose in thought," meaning that their root is drawn from the level of the hidden thought of Arich Anpin,

שהיא למעלה מעלה מבחי' סתם מחשבה עילאה ותתאה. דהיינו כי מחשבה תתאה הוא שחושב מה שמדבר.

which is far, far above the level of higher and lower thought as such. That is: lower thought is when one thinks what one is saying.

26 ומחשבה עילאה היא מחשבת השכל. וכ"ז [וכל זה] הנמשל למעלה בבחי' ע"ס [עשר ספירות] דאצי' הנה אפי' [אפילו] מחשבה עילאה הוא בחי' בינה.

And higher thought is the thinking of the concept. And all this, as it is represented Above, in the level of the Ten Sefiros of Atzilus (Emanation): even higher thought is the level of Binah (understanding).

והוא הנק' נהר היוצא מעדן כי המחשבה אינה נחה כמו שהנהר נמשך תמיד ונמשכת מעדן היא בחי' ח"ע [חכמה עילאה].

It is what is called "a river going out of Eden," for thought does not rest, just as a river flows continually; and it is drawn from Eden, which is the level of the higher Chochmah (wisdom).

אמנם ענין עלו במחשבה הוא בחי' ח"ס [חכמה סתימאה] דא"א שלמעלה מעלה מח"ע [מחכמה עילאה] דאצי' כדלעיל באריכות בפ"י שתוק כך עלה במחשבה.

But the matter of "arose in thought" is the level of the hidden Chochmah of Arich Anpin, which is far, far above the higher Chochmah of Atzilus, as explained above at length in the explanation of "Be silent; thus it arose in thought."

וא"כ אמרם ז"ל [זכרנו לברכה / זכרונם לברכה] עלו במחשבה היינו ששרש נשמתם מושרש ונמשך מבחי' מחשבה סתימאה דא"א שלמעלה מחו"ב [מחכמה ובינה] דאצי'

If so, the saying of our Sages, of blessed memory, "they arose in thought," means that the root of their souls is rooted in and drawn from the level of the hidden thought of Arich Anpin, which is above Chochmah and Binah of Atzilus

(ועיין בזהר פ' נח דף ס"ה ע"א ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך מחשבה). וזהו ג"כ ענין הודעה זו שהודיעם ה' איך כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם.

(and see the Zohar, Parshas Noach, folio 65a, and the Pardes, Erchei HaKinuyim, entry "Machshavah"). This is also the matter of this announcement that G-d made to them, how "your fathers dwelt beyond the River of old":

ר"ל [רוצה לומר] ששרשם נמשך מבחי' שלמעלה מבחי' נהר היוצא מעדן שהיא בחי' בינה. כי פי' בעבר ר"ל [רוצה לומר] בעבר השני כשעוברים הנהר ובעבר השני שם ישבו אבותיכם.

that is to say, their root is drawn from a level above the level of "a river going out of Eden," which is the level of Binah. For "beyond" (be'ever) means on the other side, when one crosses the river; on the other side, there "your fathers dwelt."

27 והיינו בבחי' א"א שלמעלה מהאצי' כי פרסא מפסיק בינו לאצי' כמ"ש במ"א בענין עד הגל כו' ומעבר להפרסא מושרשים האבות.

That is, in the level of Arich Anpin, which is above Atzilus (Emanation), for a curtain (parsa) divides between it and Atzilus, as is explained elsewhere on "The heap is witness," etc. And beyond the curtain the Patriarchs are rooted.

והענין כי ידוע דאברהם יצחק ויעקב הם בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] אמנם שרשם הוא בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] דא"א.

The matter is this: it is known that Avraham, Yitzchak and Yaakov are the levels of Chesed (kindness), Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty); but their root is the level of Chesed, Gevurah and Tiferes of Arich Anpin.

28 והוא ענין טורי נהורא וטורי חשוכא הנזכר בזהר דהיינו חג"ת [חסד גבורה תפארת] דאצי' נק' טורי נהורא והם בחי' המדות הנמשכים מן השכל וההתבוננות שע"י השכל וההתבוננות נולד האהבה או היראה,

This is the matter of "mountains of light" and "mountains of darkness" mentioned in the Zohar. That is: Chesed (kindness), Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty) of Atzilus (Emanation) are called "mountains of light," and they are the level of the emotive attributes (middos) drawn from intellect and contemplation, for through intellect and contemplation love or awe is born.

אך יש בחי' אהבה רבה שלמעלה מהשכל ונק' טורי חשוכא שהם המדות הכלולים בהרצון שלמעלה מהשכל ובענין שתוק כך עלה במחשבה כו'.

But there is a level of great love (ahavah rabbah) that is above intellect, and it is called "mountains of darkness": these are the attributes included in the will (ratzon) that is above intellect, as in "Be silent; thus it arose in thought," etc.

וזהו ענין ג' ידות יד הגדולה ויד החזקה ויד הרמה וכנודע שבח"י חו"ג [חסד וגבורה] דא"א מתלבשים באו"א [באבא ואימא] ומהם נמשך אח"כ בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] דאצ"י.

This is the matter of the three "hands": "the great hand," "the strong hand" and "the high hand." As is known, the level of Chesed and Gevurah of Arich Anpin is clothed in Abba and Imma, and from them it is afterward drawn into Chesed, Gevurah and Tiferes of Atzilus.

29 והנה המדות שלמעלה מהשכל הם בבחי' התכללות מאד וכנ"ל שבכתר אין שייך התחלקות עדיין.

Now, the attributes (middos) that are above intellect are in a state of great inter-inclusion, as mentioned above, that in Keser (the Crown) division does not yet apply.

וזהו ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען פי' ארץ כנען הוא המלי' דאצ"י לשון תגר וסוחר ולשון הכנעה כמ"ש במ"א.

This is [the meaning of] "And I took your father Avraham from beyond the River and led him through all the land of Canaan." That is: "the land of Canaan" (Kenaan) is the Malchus (sovereignty) of Atzilus (Emanation), a term meaning "merchant" and "trader," and a term of submission (hachna'ah), as is explained elsewhere.

והכוונה שהמשיך את האבות משרשם שבעבר הנהר לירד למטה בכל האצ"י (דהיינו כנ"ל שחג"ת [שחסד גבורה תפארת] דא"א מתלבשים באו"א [באבא ואימא] ומשם כזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא])

The intent is that He drew the Patriarchs from their root beyond the River, to descend below through all of Atzilus (that is, as mentioned above, the Chesed, Gevurah and Tiferes of Arich Anpin are clothed in Abba and Imma, and from there in Z'eir Anpin and Nukva),

עד המלי' כדי להתלבש בב"ע בגופים בעוה"ז לברר ברורי רפ"ח נצוצין שנפלו בב"ע וירידה זו צורך עלייה היא שיעלו הרפ"ח ניצוצות לשרשן ומקורן

down to Malchus, in order to be clothed in Beriah (Creation), Yetzirah (Formation) and Asiyah (Action), in bodies in this world, to refine the refinements of the two hundred and eighty-eight sparks that fell into Beriah, Yetzirah and Asiyah. And this descent is for the sake of ascent: that the two hundred and eighty-eight sparks ascend to their root and source

(וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] ענין זה ג"כ בד"ה לך לך הנה אב רם הוא שכל הנעלם כו') אברהם ע"י בחי' האהבה ויצחק בבחי' יראה ויעקב בחי' רחמנות.

(as this matter was also explained in the discourse beginning "Go forth," [where] "Av ram" ["exalted father"] is the hidden intellect, etc.): Avraham through the level of love, Yitzchak through the level of awe, and Yaakov through the level of compassion.

וזהו ענין אם בחקותי תלכו שהיא בחי' ההליכה ממטה למעלה ובפרט העיקר ע"י מדת רחמנות בחי' נחלה בלי מצרים כו'

This is the matter of "If you walk in My statutes": it is the level of "walking" from below upward, and in particular, principally, through the attribute of compassion, the level of "an inheritance without bounds," etc.

(וכמ"ש במ"א ע"פ המאמר וישב ד' קפ"א וגבה מאד מסטרא דיעקב כו' ע"ש וע' במ"ש בד"ה כנשר יעיר וע' לעיל פ' ויצא בד"ה והיה הוי' לי לאלקים כו' וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך כו').

(As is explained elsewhere on the statement [of the Zohar], Vayeshev, folio 181, "And very high: from the side of Yaakov," etc.; see there. And see what is written in the discourse beginning "As an eagle stirs up," and see above, Parshas Vayetzei, in the discourse beginning "And Havayah will be my G-d," etc., "and of all that You give me I will surely tithe to You," etc.)

וזהו ג"כ ענין נשמה שנתת בי טהורה היא כי הנה בחי' שרשם בעבר הנהר היינו בחי' אותיות החקיקה כנ"ל דבחי' מחשבה סתימאה נקי גליף גליפו בטה"ע [בטהירו עילאה]

This is also the matter of "The soul that You have given within me, it is pure": for the level of their root, beyond the River, is the level of the letters of engraving, as mentioned above, since the level of hidden thought is called "He engraved engravings in the supernal brightness (tehiru ila'ah)."

וזהו פ"י טהורה היא שנמשכה מבחי' טהירו עילאה והיינו ממש ענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם.

This is the meaning of "it is pure" (tehorah): that it is drawn from the level of the supernal brightness (tehiru ila'ah). And this is exactly the matter of "your fathers dwelt beyond the River."

30 ואח"כ כשירדה למטה כמ"ש ואולך אותו בכל ארץ כנען הוא ענין אתה בראתה יצרתה בחי' השתלשלות ביי"ע עד שנפחתה בי והשתלשלות זו היינו בחי' אותיות הכתב

Afterward, when it descended below, as it is written, "and I led him through all the land of Canaan," this is the matter of "You created it, You formed it," the level of the chain of descent (hishtalshelus) through Beriah (Creation), Yetzirah (Formation) and Asiyah (Action), until "You breathed it into me." And this chain of descent is the level of the letters of writing.

נמצא יש בישראל ג"כ ב' מדרגות מצד שרשן טהורה היא הם בחי' אותיות החקיקה ומצד השתלשלותן למטה בבחי' בראתה יצרתה נפחתה בי זהו ענין אותיות הכתב.

It follows that in Israel, too, there are two levels: from the side of their root, "it is pure," they are the level of the letters of engraving; and from the side of their descent below, at the level of "You created it, You formed it, You breathed it into me," this is the matter of the letters of writing.

31 ולהבין ענין ב' בחי' אלו בעבודת ה' הוא כי יש בחי' אהבה הנמשכת מצד הבינה והדעת בגדולת ה'.

To understand these two levels in the service of G-d: there is a level of love that is drawn from Binah (understanding) and Daas (knowledge) of the greatness of G-d.

אמנם עיקר בחי' האהבה אינה מצד הדעת וההתבוננות כי אנו רואים שגדול כח הרצון והאהבה יותר מערך השכל וההתבוננות שהרי אפילו קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדש"ה [קדושת השם] שלא מצד ערך ההתבוננות כלל

However, the essential level of love does not come from knowledge and contemplation. For we see that the power of will and love is greater than anything commensurate with intellect and contemplation, since even the lowest of the low can give up his life (mesirus nefesh) for the sanctification of G-d's Name, not at all by virtue of contemplation.

נמצא שעצם הרצון בכל נפש לה' זהו למעלה מהדעת רק שעובר דרך מעבר ע"י השכל והדעת ולכך בלי התבוננות לא יומשך בגילוי.

It follows that the very will (ratzon) for G-d in every soul is above knowledge; only, it passes through intellect and knowledge as through a passageway, and therefore without contemplation it will not be drawn forth into revelation.

אבל מ"מ עצם שרש הרצון הוא למעלה מהדעת. וזהו מצד בחי' נשמה שנתת בי טהורה היא

Nevertheless, the very root of the will is above knowledge. And this is from the level of "The soul that You have given within me, it is pure"

(והיא בחי' אהבת הבן אל האב שנתבאר במ"א מפני שהוי' אלהינו ממש כו'. וזהו בחינת חטה שאין התינוק יודע כו' כמ"ש במ"א).

(and it is the level of the love of a son for his father, which is explained elsewhere, because Havayah is truly our G-d, etc. And this is the level of "wheat," for "an infant does not know," etc., as is explained elsewhere).

וזהו אם בחקותי תלכו בחוקים שחקקתי לכם היינו בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] דא"א ששם שרש האבות ע"כ ביכולתם לרעות צאנם ולהביאם למקור זה הנק' חקיקות ואז תלכו בבחי' מהלך בלתי שיעור וגבול.

This is [the meaning of] "If you walk in My statutes": in the statutes (chukim) that I have engraved (chakakti) for you, that is, the level of Chesed (kindness), Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty) of Arich Anpin, where the root of the Patriarchs is. Therefore they are able to pasture their flock and bring them to this source, which is called "engravings," and then "you will walk," at the level of a walking without measure or limit.

וכמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד ופי' מאד בלי גבול היינו בבחי' א"ס (ועמ"ש ע"פ הזהר וישב הנ"ל) וזה הגילוי יהיה לע"ל [לעתיד לבוא].

As it is written, "Behold, My servant shall be wise," etc., "and very high"; and the meaning of "very" (me'od) is without limit, that is, at the level of the Infinite One (Ein Sof) (see what is written on the Zohar on Vayeshev mentioned above). And this revelation will be in the Time to Come.

והיינו ע"י אהבת בכל מאדך בבחי' הילוך בתוספת אור דבר יום ביומו וכל א' מוכרח לבא אל אמיתית שרשו ומקורו בבחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] דא"א הנק' בחקותי כי לא ידח ממנו נדח ממנו ממש ממהותו ועצמותו ית'.

That is, through the love of "with all your might" (bechol me'odecha), at the level of walking, with an increase of light, "each day's matter on its day." And every one is bound to come to the truth of his root and source, at the level of Chesed, Gevurah and Tiferes of Arich Anpin, which are called "My statutes," for "the banished one shall not be banished from Him": truly from Him, from His being and essence, blessed be He.

32 ואם לא בדור הזה יבא בגלגול בדור אחר ובפרט בדור דמלכא משיחא שיתעלו כללות נשיי [נשמות]

ישראל בבחי' מאד

And if not in this generation, he will come in a reincarnation in another generation, and especially in the generation of King Moshiach, when the souls of Israel as a whole (klalus) will be raised to the level of "very" (me'od).

כי בימות המשיח עד תחיית המתים יהיה העבודה במצות מעשיות רק שיהיה שלימות העבודה וכמ"ש במ"א ע"פ אוסרי לגפן לכן אז יהיה גבה מאד בחקותי ממש תלכו.

For in the days of Moshiach, until the Resurrection of the Dead, the service will be in practical mitzvos, only there will be the perfection of the service, as is explained elsewhere on the verse "Binding his foal to the vine." Therefore then there will be "very high": truly "in My statutes you will walk."

והנה מה שאמר אם בחקותי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים הכוונה בבקשה זו שלא ילכו כנסת ישראל בבחי' הילוך הנ"ל כ"א בגי' חקיקות הללו

Now, as for its saying "If you walk in My statutes": "If (im) is nothing but a term of entreaty." The intent of this request is that the Congregation of Israel should walk in the walking mentioned above only in these three engravings

(שהם שרש ג' אבות שהם שרש ג' מדות הקדושות אהוי"ר [אהבה ויראה] ורחמנות ושאר המדות מסתעפים מהם נצח ענף החסד שהוא האהבה כו' וכן כל המצות נמשכים מגי' קוין אלו

(which are the root of the three Patriarchs, who are the root of the three holy attributes (middos), love and awe and compassion; and the other attributes branch out from them, Netzach (victory) being a branch of Chesed (kindness), which is love, etc.; and likewise all the mitzvos are drawn from these three lines,

ולכן נחלקו לגי' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים]) ולא בדרך אחרת זולתם כלל וזהו בחקותי שחקקתי דוקא תלכו:

and therefore they are divided into three categories, Torah, service and acts of kindness), and not in any other way besides them at all. This is [the meaning of] "in My statutes" (bechukosai), that I have engraved (chakakti), specifically, "you shall walk."

33 ה ואת מצותי תשמרו. פ"י השמירה כדי שיתקיים ההילוך דבכל מאדך בתפלה הוא ע"י המצות שהן בחי כלים מכלים שונים לאור א"ס ב"ה וזהו ויין מלכות רב כיד המלך.

5. "And keep My commandments." The meaning: the keeping, so that the walking of "with all your might" in prayer will endure, is through the mitzvos, which are the level of vessels, "vessels of diverse vessels," for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. This is [the meaning of] "And royal wine in abundance, according to the hand of the king."

פ"י עד"מ היין שא"א לקבלו בלא כלי וכן עד"מ האור שמאיר בפתילה שאם אין פתילה יסתלק האור.

The meaning, by way of analogy: wine, which cannot be received without a vessel; and likewise, by way of analogy, the light that shines on a wick: if there is no wick, the light departs.

34 וכן עד"מ בנפש החיונית המחיה אברי הגוף כמו כח הראיה בעין וכח השמיעה באזן שבקלקול הכלי ע"י מכה וכדומה מסתלק אור הראיה מהעין והשמיעה מהאזן עד"מ.

And likewise, by way of analogy, with the vital soul that gives life to the limbs of the body, such as the power of sight in the eye and the power of hearing in the ear: when the vessel is damaged by a blow or the like, the light of sight departs from the eye, and the hearing from the ear, by way of analogy.

וכך עד"ז יובן ענין רמ"ח מ"ע [מצות עשה] רמ"ח אברים דהיינו בחי כלים דז"א לקבל המשכת האור מבחי כתר תר"ך עמודי אור שהם תר"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן

In the same way will be understood the matter of the two hundred and forty-eight positive commandments, the two hundred and forty-eight limbs, that is, the level of the vessels of Z'eir Anpin, to receive the drawing down of the light from the level of Keser (the Crown), the six hundred and twenty pillars of light, which are the six hundred and thirteen mitzvos of the Torah and the seven mitzvos of the Rabbis,

שיומשך ויתפשט בכלים ואברים דז"א ומשם יומשך כבי"ע ובלעדי הכלים היי [היה] מסתלק האור כענין שנאמר כלים רקים אל תמעיטי כו' וכתוב אין עוד כלי ויעמוד השמן כו'.

so that it be drawn and spread into the vessels and limbs of Z'eir Anpin, and from there be drawn into Beriah (Creation), Yetzirah (Formation) and Asiyah (Action). Without the vessels the light would depart, as in what is said, "Empty vessels, do not take few," etc., and it is written, "There is no other vessel; and the oil stopped," etc.

(ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וקבל היהודים). וזהו ויין מלכות הוא האור שמאיר רב כיד המלך הוא בחי היד הגדולה חסד דאריך כו'

(See what is written about this in the explanation on the verse "And the Jews accepted.") And this is [the meaning of] "And royal wine": it is the light that shines; "in abundance, according to the hand of the king": it is the level of "the great hand," the Chesed (kindness) of Arich [Anpin], etc.

ועל ידי שנכנס יין זה באדם יצא הסוד ואהבה מסותרת ששרשה מבחי האבות אשר שרשן מבחי זו בעבר הנהר כו' כנ"ל.

And through this wine entering a person, "the secret comes out," and [so does] the hidden love, whose root is from the level of the Patriarchs, whose root is from this level beyond the River, etc., as mentioned above.

אך שצריך להיות בחי כלים מכלים שונים דתורה ומצות שבהן יומשך יין מלכות להיות רב כיד המלך. Only, there must be the level of vessels, "vessels of diverse vessels," of Torah and mitzvos, in which the royal wine will be drawn, to be "in abundance, according to the hand of the king."

35 וזהו ואת מצותי תשמרו פי' מצוה לשון צוותא והתחברות והיינו כאשר האור נמשך בכלי אז הוא בבחי התקשרות וצוותא אלינו משא"כ בעודו למעלה נקי חקיקה גליף גליפו וכו'.

This is [the meaning of] "And keep My commandments" (mitzvosai): mitzvah is a term of tzavta, joining and connection. That is, when the light is drawn into a vessel, it is then at the level of a bond and joining with us; whereas while it is still above, it is called engraving, "He engraved engravings," etc.

וזהו בחוקתי תלכו בתפלה בבחי אהבה ויראה והתעוררות רחמים כו' שהם עליות עד בחי חקיקה עליונה אורות דכתר

This is "In My statutes you shall walk": in prayer, at the level of love and awe (ahavah and yirah) and the arousal of compassion, etc., which are ascents up to the level of the supernal engraving, the lights of Keser (the Crown);

והיינו דוקא ע"י ואת מצותי תשמרו שהן הכלים להמשכת וגילוי אורות הנ"ל שע"י הכלי יתקיים האור והיינו כי צ"ל תמיד בחי העלאה והמשכה כו' בחי רצוא ושוב.

and this is specifically through "And keep My commandments," which are the vessels for drawing down and revealing the lights mentioned above, for through the vessel the light endures. That is, there must always be the level of raising up and drawing down, etc., the level of "running and returning" (ratzo vashov).

36 ועי"ז ונתנה הארץ יכולה הארץ היינו בחי מלכות דאצילות שתתן יכולה בהעלאת מ"נ [מיי"ן נוקבין]

דרפ"ח ניצוצין ואח"כ ממילא יומשך בחי ועץ השדה יתן פריה הוא המשכת מ"ד [מיי"ן דוכרין]

Through this, "the land shall give its produce": "the land" is the level of Malchus (sovereignty) of Atzilus (Emanation), which shall give its produce in the raising of the feminine waters (mayin nukvin) of the two hundred and eighty-eight sparks; and afterward there will automatically be drawn the level of "and the tree of the field shall give its fruit," which is the drawing down of the masculine waters (mayin duchrin);

והיינו שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה להיות והתהלכתי בתוכם בבחי עץ החיים שמשם יומשכו נשמות עליונות הנקראים פרי צדיק עץ חיים (ועי"ן בזח"א [בזהר חלק א] בראשית דל"ז סע"ב [סוף עמוד ב.]. עמ"ש במ"א ע"פ בן פורת יוסף כו')

that is, that there will be a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, so that "I will walk among you," at the level of the Tree of Life, from which lofty souls will be drawn, who are called "the fruit of the righteous is a tree of life" (and see the Zohar, Part I, Bereishis, end of folio 37b; see what is written elsewhere on the verse "Yosef is a fruitful bough," etc.).

ועמ"ש עוד ע"פ את שבתותי תשמרו מענין ירידת הנשמות ממקורם ממחשבה עילאה להתלבש בגופים איך שהיא ירידה צורך עלייה למעלה מעלה כו'.

And see further what is written on the verse "You shall keep My Shabbosos," regarding the descent of the souls from their source, from higher thought, to be clothed in bodies, how it is a descent for the sake of an ascent, far, far higher, etc.

ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד בענין טהרה מביאה לידי קדושה וסד"ה אלה מסעי בענין מסעיהם למוצאיהם.

And see what is written in the discourse beginning "And I will make [your windows of] kaddod," regarding "purity brings to holiness," and at the end of the discourse beginning "These are the journeys," regarding "their journeys according to their goings out."

(ועיין מענין חרות על הלוחות ברבות משפטים רי"פ ל"ב. כי תשא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א]. פקודי פנ"א. ובגמרא עירובין נ"ד א'. ובוהר ח"ב [חלק ב'] דף פ"ד דק"יג ב'. קי"ד א'. קפ"ג א' מ"ה ע"ב. ח"א [חלק א'] דל"ז סע"ב [סוף עמוד ב] ודקל"א ב'. ח"ג [חלק ג'] ד"ו ע"ב).

(And on “engraved upon the Tablets,” see [Midrash] Rabbah on Mishpatim, beginning of section 32; Ki Sisa, section 41; Pekudei, section 51; and in the Gemara, Eruvin 54a; and in the Zohar, Part II, folio 84; folio 113b; 114a; 183a; 45b; Part I, end of folio 37b, and folio 131b; Part III, folio 6b.)

וצויתי את ברכתי ברכת המצות כי מצות צריכות כוונה להמשיך בהן האור וכללות הכוונה היא התפלה של כל יום כמ"ש במ"א ע"פ לא הביט און ביעקב

“And I will command (vetzivisi) My blessing”: the blessing over the mitzvos. For mitzvos require intention, to draw the light into them, and the intention as a whole (klalus) is the prayer of each day, as is explained elsewhere on the verse “He has not beheld iniquity in Yaakov.”

וזהו ענין אם בחקותי תלכו שהוא בבחינת התפלה ואחר כך ואת מצותי תשמרו כו' ודרך פרט זהו ג"כ ענין ברכות המצות:

This is the matter of “If you walk in My statutes,” which is at the level of prayer, and afterward “and keep My commandments,” etc.; and on the particular level, this is also the matter of the blessings over the mitzvos.

אם בחקותי תלכו כו'

“If you walk in My statutes”

1 אם בחקותי תלכו כו'.

“If you walk in My statutes,” etc.

מבואר בע"ח [בעץ חיים] (שער כ"ה פ"א המתחיל ענין הצלם באמיתית נלע"ד [נראה לעניות דעתי] כו') בחי' צלם כו' שהוא בחי' נפש השכלית המחבר הצורה והחומר שהוא נפש האלהית עם נפש הבהמית לברר בירורים

It is explained in Etz Chaim (Sha'ar 25, chapter 1, which begins, “The matter of the tzelem, in truth, as it seems to my humble opinion,” etc.) [concerning] the level of the tzelem (“image”), etc., that it is the level of the intellectual soul, which joins the form and the matter, that is, the G-dly soul with the animal soul, in order to refine refinements (beirurim).

כי נפש הבהמית הוא בחי' בהמה פשוטה ועמ"ש מזה בד"ה זאת חנוכת המזבח ונפש השכלית היא בחי' נוגה מעורב טו"ר [טוב ורע] כמ"ש חכמים המה להרע.

For the animal soul is the level of a simple animal (and see what is written about this in the discourse beginning “This is the dedication of the altar”), and the intellectual soul is the level of no-gah, a mixture of good and evil, as it is written, “They are wise to do evil.”

2 וזהו ימי שנותינו בהם שבעים שנה דקאי אלמעלה שתה עונותינו לנגדך עלומינו למאור פניך כו'

This is [the meaning of] “The days of our years, in them, are seventy years,” which refers back to the verse above, “You have set our iniquities before You, our hidden things in the light of Your countenance,” etc.

היינו שיתהפכו בחי' עונותינו כו' שיהיה לנגדך ועלומינו יבא למאור פניך כו' הוא ע"י הצלם כו' ולזה ניתן ע' [שבעים] שנה לכל אחד ואחד לפי ערכו ושיעורו בכדי לברר כו'.

That is, the level of "our iniquities" will be transformed, etc., so that it will be "before You," and "our hidden things" will come "to the light of Your countenance," etc. This is through the tzelem, etc.; and for this, seventy years are given to each and every one, according to his measure and capacity, in order to refine, etc.

גם איתא בע"ח [בעץ חיים] שעתה מ"ה [שם מ"ה] מברר ב"ן [שם ב"ן] ולע"ל [ולעתיד לבוא] כשיתברר בחי' ב"ן [שם ב"ן] אזי יהיה א"ח [אשת חיל] עטרת בעלה. כי השבירה היא בבחי' ס"ג [שם ס"ג] כלו ס"ג [שם ס"ג] יחדיו כו' והיינו בבחי' ב"ן [שם ב"ן] שבס"ג [שבשם ס"ג].

It is also found in Etz Chaim that now the Name Mah (45) refines the Name Ban (52), and in the Time to Come, when the level of Ban has been refined, then "a woman of valor [will be] the crown of her husband." For the shattering is in the level of the Name Sag (63), "they have all turned aside (sag) together," etc., that is, in the level of Ban within Sag.

3 ולע"ל [ולעתיד לבוא] כשיתברר שם ס"ג [שם ס"ג] יתהוה ממנו ס"ג [שם ס"ג] שבס"ג [שבשם ס"ג] כו'. וביאור הענין הוא כי בחי' מ"ה [שם מ"ה] המברר הוא האור הנמשך בבחי' כלי וכמו משה ונחנו מ"ה [מה] בחי' ביטול בתכלית ואעפ"כ [ואף על פי כן] היה בגוף

And in the Time to Come, when the Name Sag is refined, Sag of Sag will come into being from it, etc. The explanation of the matter: the level of Mah, which refines, is the light drawn forth in the level of a vessel, like Moshe, "and what (mah) are we," the level of utter self-nullification (bittul); and even so he was in a body.

ואף שהוא מבחי' אבא היינו רק מבחי' אחריים קפ"ד קס"א גימטריא משה, ועמ"ש מזה ע"פ אני ישנה גבי קול דודי דופק,

And although he is from the level of Abba, this is only from the level of the back (achorayim): 184 [and] 161, the numerical value of Moshe. (See what is written about this on "I am asleep," regarding "The voice of my Beloved knocks.")

וכן נובלות חכמה שלמעלה תורה פי' הנמשך מבחי' מוחין דאבא למדותיו שיהיה תורה כשר או פסול כו' ועמ"ש בד"ה השמים כסאי כו',

So too, “the fallen fruit of the Chochmah (wisdom) Above is Torah”: that is, what is drawn from the level of the intellect (mochin) of Abba into His attributes, so that there is Torah, kosher or unfit, etc. (See what is written in the discourse beginning “The heavens are My throne,” etc.)

וכמ"כ [וכמו כן] בחינת משה היה לו אהבה ויראה ומדות רק שהיו נמשכין מבחי' מוחין פי' שהיה האהוי"ר [האהבה ויראה] שלו בבחי' ביטול בתכלית בבחי' אבא מבחי' אחוריים (כי פנימית אבא הוא פנימית עתיק) ולא מבחי' התלהבות שמבחי' אימא

So too, the level of Moshe had love and awe and emotive attributes (middos), only they were drawn from the level of the intellect; that is, his love and awe were in a state of utter self-nullification, at the level of Abba, from the level of the back (for the inner dimension (pnimiyus) of Abba is the inner dimension of Atik), and not from the level of fervor, which is from the level of Imma.

וכמו ההפרש שבין שבת ליו"ט [ליום טוב] שיו"ט [שיום טוב] הוא בחי' שמחה כו' ושבת הוא בחי' עונג נאדר בקדש כו' מלה בגרמיה כמ"ש בפ' אמור צ"ד ע"א, וכן היה האהוי"ר [האהבה ויראה] של משה

It is like the difference between Shabbos and Yom Tov: Yom Tov is the level of joy, etc., and Shabbos is the level of delight (oneg), “glorious in holiness,” etc., a thing in itself, as is explained in Parshas Emor, folio 94a. So too were the love and awe of Moshe.

וביקש הראני נא את כבודך פי' שיראה א"ס שלא בבחי' כלי (ע"י [עיינן] רע"מ [רעיא מהימנא] פ' פנחס ד' רנ"ה ע"ב)

And he asked, “Show me, please, Your glory,” meaning that he should see the Infinite One (Ein Sof) not in the level of a vessel (see the Ra'aya Mehemna, Parshas Pinchas, folio 255b).

והשיבו כי לא יראני האדם וחי בחייהן אינן רואים אבל במיתתן רואים כו'

And He answered him, “For man shall not see Me and live”: “in their lifetime they do not see, but in their death they see,” etc.

וכדאיתא במדרש טוב זה מלאך חיים מאד זה מלאך המות היינו שלאחר מיתה יכול להשיג בחינת מאד בלי גבול כו'

but in their death they see,” etc. As is found in the Midrash: “good” is the angel of life; “very” is the angel of death. That is, after death one can grasp the level of “very” (me'od), without limit, etc.

היינו כשהוא חי בבחי' גוף וכלי לא יראני כו' רק במיתתו אחר שנתברר הכלי לגמרי בבחי' אתכפא ואתהפכא אז רואין

That is, while he lives in the level of a body and a vessel, "he shall not see Me," etc.; only "in their death," after the vessel has been completely refined at the level of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha), then they see.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיזדכך שלא יהיה הגוף מדכר ונוקבא (ועי' זוהר ח"ב [חלק ב'] קס"ז ב') רק כדכתיב ועצמותיך יחליץ מבחי' טל דבולחא טל אורות טלך אז גם הגוף יוכל לראות ולהשיג בחי' אור א"ס

And in the Time to Come, when [the body] is purified, so that the body will not be from male and female (see the Zohar, Part II, 167b), but rather, as it is written, "and He will strengthen your bones," from the level of "the dew of crystal," "a dew of lights is your dew," then the body too will be able to see and grasp the level of the Infinite Light (Or Ein Sof).

וזהו כאור שבעת הימים פי' אור ז' הימים כמו שהיתה קודם הבריאה בעולם התהו רק שהיה בבחי' ז' אורות להיות האורות גדולים מהכלי.

And this is "like the light of the seven days": that is, the light of the seven days as it was before the creation, in the World of Tohu (chaos), only it was in the level of seven lights, the lights being greater than the vessel.

אך היה בהן שבירה ואח"כ עולם התקון נעשה הכלי גדול והאור קטן. ולעתיד לבוא כשיזדכך הכלי יהיה ג"כ האור גדול כאור ז' הימים בחי' תהו ואז יהי' [יהיה] א"ח [אשת חיל] עטרת בעלה כו'

But there was a shattering in them, and afterward, in the World of Tikkun (rectification), the vessel became great and the light small. And in the Time to Come, when the vessel is purified, the light too will be great, like the light of the seven days, the level of Tohu; and then "a woman of valor [will be] the crown of her husband," etc.

(ועמ"ש בד"ה והיה אור הלבנה. ועיי' במק"מ [במקדש מלך] ס"פ מצורע מענין אור שבעת הימים ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] פ' כי תשא קפ"ח ב')

(See what is written in the discourse beginning "And the light of the moon shall be." And see the Mikdash Melech, at the end of Parshas Metzora, on the light of the seven days, and the Ramaz on Parshas Ki Sisa, 188b.)

וזהו ענין ק"ש [קריאת שמע] שמע שם ע' רבתי היינו בחינת אור שבעת הימים שהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מהבירור דנה"ב [דנפש הבהמית] מתעלה לשם.

This is the matter of the Shema: Shema is shem ("name") [and] the large ayin, that is, the level of the light of the seven days, for the raising of the feminine waters (mayin nukvin) from the refinement of the animal soul rises there.

וזהו ואהבת את הוי' אלקיך את הטפל כו' להיות בבחי' אהבה. וטפל ובטל לשם הוי' (ועמ"ש ע"פ וידעת היום) ולהתכלל באחד.

And this is "And you shall love Havayah your G-d": et [comes] to include the secondary, etc., so as to be in the level of love; and [to be] secondary and nullified to the Name Havayah (see what is written on the verse "And you shall know this day"), and to be included in the One.

בכל לבבך שהוא בחינת נפש הבהמית רביעית דם שבלב כו' ובכל נפשך בחינת נפש השכלית בחי' צלם המחבר הנ"ל וכשיתהפכו ויתבררו יבא לבחי' ובכל מאדך מאד בלי גבול כדכתיב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד

"With all your heart" is the level of the animal soul, the quarter[-log] of blood in the heart, etc.; "and with all your soul" is the level of the intellectual soul, the level of the tzelem that joins, mentioned above. And when they are transformed and refined, he will come to the level of "and with all your might" (me'odecha), "very" (me'od), without limit, as it is written, "Behold, My servant shall be wise; he shall be exalted and lifted up and very high."

אשר בשביל זה ירדה הנפש האלהית למטה

It is for the sake of this that the G-dly soul descended below.

כי מקודם היתה בבחי' גבול ומספר כי נש"י [נשמות ישראל] נמשכו מבחי' זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] עולם התיקון בבחי' כלי כו' וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו'

For before, it was in the level of limit and number, since the souls of Israel were drawn from the level of Z'eir Anpin and Nukva of the World of Tikkun, in the level of a vessel, etc., as it is written, "As Havayah lives, before Whom I have stood," etc.

משא"כ אחר ירידתה בחי' צלם לברר כו' לאכפיא כו' בכל לבבך ובכל נפשך יכול עי"ז להשיג האהבה מבחי' אור א"ס בחי' בכל מאדך שמעולם התהו

Whereas after its descent, [in] the level of the tzelem, to refine, etc., to subdue, etc., "with all your heart and with all your soul," it can through this attain the love from the level of the Infinite Light, the level of "with all your might," which is from the World of Tohu.

ואף שא"א להיות בבחי' גוף וכלי מ"מ הארה מזה יוכל להיות בכל יום ובמיתתן אחר שנברר הכל רואין כו'

And although this cannot be in the level of a body and a vessel, nevertheless a radiance of it can be every day; and "in their death," after everything has been refined, "they see," etc.

וזהו היה מספר בני ישראל כו' אשר לא יספר כו':

And this is [the meaning of] "The number of the children of Israel shall be," etc., "which cannot be counted," etc.

4 ב אך קודם הקי"ש [הקריאת שמע] בחי' אהבה הנ"ל צריך להיות פסוקי דזמרה.

2. But before the Shema, the level of the love mentioned above, there must be the Pesukei DeZimrah ("verses of song").

וזהו אם בחקותי תלכו ב' חקיקות כמו כלי שצריך חקיקה מבחוץ ומבפנים כמו כן צריך כלי הנפש הבהמית לב' חקיקות הללו בכדי שאח"כ יוכל להיות בחי' תלכו שהוא בחי' אהבה להתכלל באחד כדכתיב הלוך ונסוע הנגבה

And this is [the meaning of] "If you walk in My statutes (bechukosai)": two engravings (chakikos). Just as a vessel needs engraving from outside and from inside, so too the vessel of the animal soul needs these two engravings, so that afterward there can be the level of "you will walk," which is the level of love, to be included in the One, as it is written, "going on and journeying toward the south."

וענין החקיקה מבחוץ הוא עי" פסוקי דזמרה שהוא מלשון זמיר עריצים פי' שע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה בפסוקי דזמרה הוא מזמר ומכרית בחי' הרע שתוכל להתפשט בנפשו בחי' אהבה אלקית.

The matter of the engraving from outside is through the Pesukei DeZimrah, a term from "cutting down (zemir) the tyrants": that is, through contemplating the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, in the Pesukei DeZimrah, he prunes and cuts off the level of evil, so that the level of G-dly love can spread through his soul.

כי ההתפעלות מההתבוננות הנ"ל עדיין אין זה בחי' אהבה רק בחי' התפעלות מאלקות בכדי שיתפרד הרע

For the arousal from the contemplation mentioned above is not yet the level of love, only the level of being moved by G-dliness, so that the evil will be separated,

כדכתיב רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם היינו ע"י בחי' ההתבוננות ברוממותו ית' נפרד הרע.
as it is written, "The exaltation of G-d is in their throat, and a two-edged sword in their hand": that is, through the level of contemplating His exaltation, blessed be He, the evil is separated.

5 ולכן החיוב דפסוקי דזמרה לא נזכר במשנה רק שתים לפניה כו' כי לא היה נצרך זה אצלם בכל יום כו'

Therefore the obligation of Pesukei DeZimrah is not mentioned in the Mishnah, only "two before it," etc., for they did not need this every day, etc.

וזהו החקיקה מבחוץ והחקיקה מבפנים הוא ע"י מצות מעשיות שבבחי' חוקה כמו פרה אדומה ציצית ותפילין שאין בהם שום שכל וטעם

And this is the engraving from outside. The engraving from inside is through the practical mitzvos that are in the level of a chukah (statute), such as the red heifer, tzitzis and tefillin, which have no rationale or reason at all.

והיינו מפני ששרש המצות הוא מבחינת כתר כי אורייתא מחכמה נפקת אבל שרשן הם מכתר תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן גימטריא תרי"ך.

That is because the root of the mitzvos is from the level of Keser (the Crown). For "the Torah issues from Chochmah (wisdom)," but their root is from Keser: the six hundred and thirteen mitzvos of the Torah and the seven mitzvos of the Rabbis, the numerical value of six hundred and twenty [the value of Keser].

אך בכל ספ"י [ספירה / ספירות] יש בחי' קומה כמו חכמה שבחכמה וכמו כן בכתר יש בחי' מצות הנמשך מחכמה שבכתר ונתלבש בחכמה דאצילות ואח"כ בבריאה שיוכל להיות גם למטה טעם למצוה זו.

But in each Sefirah there is the level of a full stature (komah), such as Chochmah of Chochmah; and likewise in Keser there is the level of mitzvos drawn from the Chochmah of Keser, which is clothed in the Chochmah of Atzilus (Emanation) and afterward in Beriah (Creation), so that below too there can be a reason for this mitzvah.

6 ויש מצות הנמשכים מכתר שבכתר והם החוקים שהם רק בחי' רצון ונקרא רעוא דרעוין כו' וע"י מצות אלו ששרשן מאד נעלה יכול להיות חקיקה מבפנים בנפש הבהמית

And there are mitzvos drawn from Keser (the Crown) of Keser, and these are the chukim (statutes), which are only the level of will (ratzon), and it is called "the Will of wills," etc. Through these mitzvos, whose root is very lofty, there can be an engraving from inside in the animal soul,

וכדכתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך שמפני שהם בעמקי הקליפות צריך דוקא אני בחינה גבוה מאד

as it is written, "And I will pass through the land of Egypt": "I, and not an angel"; because they were in the depths of the kelipos (husks), specifically "I," a very high level, was needed.

וכמו כן להיות חקיקה בנפש הבהמית שיהיה לו בחי' אהבה להתכלל נפשו באחד היא ע"י מצות הנ"ל ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח.

So too, for there to be an engraving in the animal soul, so that he will have the level of love, for his soul to be included in the One, it is through the mitzvos mentioned above. (See what is written in the discourse beginning "And now, let the strength be great, please.")

וזהו באר חפרוה שרים בחינת יסוד דנוקבא שכדי שיהיה בבחי' נוקבא בחי' יסוד התקשרות באלהות ע"י התעוררות הנ"ל צריך חפירה כי בלא זה לבו אטום כבתולה

This is [the meaning of] "a well that princes dug": the level of the Yesod (foundation) of Nukva. In order that in the level of Nukva there be the level of Yesod, connection with G-dliness, through the arousal mentioned above, digging is needed, for without this his heart is sealed, like a virgin

(ועמ"ש מזה ע"פ לריח שמניך בענין על כן עלמות אהבוך. ועמ"ש בד"ה עיני כל. ובד"ה לא תהיה משכלה ועקרה) וממה נעשה החפירה במחוקק בחי' חקיקה הנ"ל שהוא בחי' מצות הנ"ל

(see what is written about this on "For the fragrance of your oils," regarding "therefore the maidens love you"; and see what is written in the discourse beginning "The eyes of all," and in the discourse beginning "None shall miscarry or be barren"). And with what is the digging done? "With the mechokek (engraver)," the level of engraving mentioned above, which is the level of the mitzvos mentioned above.

אך אעפ"כ [אף על פי כן] התפשטותן הוא בבחי' חכמה ע"י משה (ועמ"ש בפ' חקת ע"פ במחוקק כו') כי אף פרה אדומה נאמרה ע"י משה כו' וע"ז נאמר אמרתי אחכמה כו'.

But even so, their spreading forth is at the level of Chochmah (wisdom), through Moshe (see what is written in Parshas Chukas on the verse "with the mechokek," etc.), for even the red heifer was told through Moshe, etc.; and of this it is said, "I said, I will become wise," etc.

וזהו אם בחקותי תלכו ודרשו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] הלואי בחקתי תלכו היינו שיהי' [שיהיה] בחי' הליכה הוא בחי' אהבה ולהתכלל באחד צריך לזה ב' חקיקות הנ"ל

This is [the meaning of] "If you walk in My statutes," which our Sages, of blessed memory, expounded, "Would that you walk in My statutes": that is, for there to be the level of walking, which is the level of love, and to be included in the One, the two engravings mentioned above are needed.

כי בלתי זה א"א שיהיה לו בחי' אהבה מאחר שהוא אסור בגוף ונפש הבהמית וכמשל האסור בזיקים שא"א לו להלך אלא א"כ ישתברו הזיקים:

For without this it is impossible for him to have the level of love, since he is bound in the body and the animal soul, as in the parable of one who is bound in chains, who cannot walk unless the chains are broken.

7 ג אך עיקר ההליכה הוא להתכלל נפשו באחד לדבקה בו. ואיך אפשר זה. ולזה אמר ואת מצותי תשמרו אשר קדשנו במצותיו כו' כמבואר במ"א.

3. But the essence of the walking is for his soul to be included in the One, to cleave to Him. And how is this possible? For this it says, "and keep My commandments," "Who has sanctified us with His commandments," etc., as is explained elsewhere.

וזהו ואת מצותי תשמרו שע"י המצות משתמר בחי' אור א"ס בחי' עתיק.

This is [the meaning of] "and keep My commandments": through the mitzvos the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), the level of Atik, is kept.

וזהו נר מצוה כמו נר המשמר השמן והאור כמו כן המצוה משמרת בחי' אור א"ס (ועמ"ש בד"ה והנה מנורת זהב כולה. וכד"ה כי תשמע בקול גבי לשמור את כל מצותיו)

This is [the meaning of] "a mitzvah is a lamp": like a lamp, which keeps the oil and the light, so too the mitzvah keeps the level of the Infinite Light (see what is written in the discourse beginning "And behold, a menorah all of gold," and in the discourse beginning "When you hearken to the voice," regarding "to keep all His commandments").

ועי' אמר ועשיתם אותם אתם כתיב. פי' כי זהו באמת בחי' עשייה שנשמות ישראל עושין ומכריחין כביכול המשכת וא"ס [אור אין סוף] בהכלים והוא מלשון גדול המעשה כו',

And concerning this it says, "and do them" (osam): it is written atem ("you"). That is: this is truly the level of "doing," for the souls of Israel make and compel, as it were, the drawing down of the Infinite Light into the vessels; and it is from the expression "Greater is the one who causes the doing," etc.

ולכן נק' כל עובדא בלשון עשיה פי' לשון הכרח כי מה שהשכל מתפשט בהמעשה שעושה זהו בחי' הכרח לגבי השכל שיהי' [שיהיה] יורד ונמשך בעשייה

Therefore every deed is called by the term asiyah ("doing"), meaning a term of compulsion. For when the intellect spreads into the deed that one does, this is a compulsion as regards the intellect, that it descend and be drawn into action;

כמו כן בעשיית המצוה שנמשך עי' אור א"ס ב"ה מה שהוא נעתק ונבדל מסדר ההשתלשלות ונמשך ושורה בהכלים דז"א על כן נק' בחי' זו בשם עשיה

so too in the doing of a mitzvah, through which the Infinite Light, blessed be He, which is removed and separate from the order of the chain of descent (hishtalshelus), is drawn down and rests in the vessels of Z'eir Anpin; therefore this level is called by the name asiyah.

(ועמ"ש בד"ה להבין ענין מדלג על ההרים בענין שלכך נק' המצות בשם רמ"ח אברין דמלכא כו' ע"ש. וע' במ"ש ע"פ ביום השמיני עצרת בפי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם)

(See what is written in the discourse beginning "To understand the matter of 'leaping over the mountains,'" regarding why the mitzvos are called "the 248 limbs of the King," etc.; see there. And see what is written on the verse "On the eighth day, an assembly," on the meaning of "which You swore to our fathers from days of old.")

וזהו ועשיתם אותם אתם כו'. ונתתי גשמיכם בעתם פי' גשמיכם זהו התורה כמ"ש יערוף כמטר לקחי.

This is [the meaning of] "and do them (osam)": "you" (atem), etc. "And I will give your rains in their season": "your rains" is the Torah, as it is written, "My teaching shall drop like the rain."

והנה גשמים יורדין בגבורה ובתורה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שניתנה בה' קולות פי' ה' חסדים המגדילים והם בחי' ה' גבורות דאבא הנעשים בחינת חסדים דאימא.

Now, rains descend with Gevurah (might), and of the Torah our Sages said that it was given with five voices. That is: five chassadim (kindnesses) that make grow, and they are the level of the five gevuros of Abba that become the level of the chassadim of Imma.

פי' כי משה שמע כל התורה בקול אחד כמ"ש והאלהים יעננו בקול לפי שמשה היה מבחי' אור אבא בעצמו.

That is: Moshe heard the whole Torah in one voice, as it is written, "and G-d answered him with a voice," because Moshe was from the level of the light of Abba itself.

אך ישראל לא היה באפשרי לקבל ונתחלק ע"י ה' גבורות דאבא לבחינת חמשה קולות

But Israel were not able to receive [it], and it was divided, through the five gevuros of Abba, into the level of five voices.

וזהו פלג אלהים מלא מים. פי' מה שנתפלג מבחי' אלהים בחי' ה' גבורות מלא מים באמת הם חסדים שיכולים לקבל.

And this is "The stream (peleg) of Elokim is full of water." That is: what was divided off (nispaleg) from the level of Elokim, the level of the five gevuros, is "full of water": in truth they are chassadim, which they are able to receive.

8 וע"י גשמיכם בחי' התורה הנ"ל נעשה קול דודי דופק פתחי לי שיהיה לכו פתוח שיוכל להיות בנפשו בחי' אהבה ע"י בחי' התורה המגדל והיה מזה ונתנה הארץ יכולה היינו בחינת ב"ן [שם ב"ן] שנתכרר מנפש הבהמית

And through "your rains," the level of the Torah mentioned above, there comes about "The voice of my Beloved knocks: Open to me," so that his heart will be open, so that there can be in his soul the level of love, through the level of the Torah that makes grow. And from this comes "and the land shall give its produce," that is, the level of Ban, which has been refined from the animal soul

(והוא ע"ד מ"ש בד"ה האזינו השמים גבי יערוף כמטר שהתורה נק' מטר וגשם שמוציא את כח הצומח שבהארץ מההעלם אל הגילוי

(and this is along the lines of what is written in the discourse beginning "Give ear, O heavens," regarding "My teaching shall drop like the rain": that the Torah is called rain and showers, which bring out the power of growth in the earth from concealment into revelation,

דהיינו להיות הצמיחה בחי' אהבה בכל מאדך כו' ע"ש באריכות וזהו ואהבת בגימטריא ב' פעמים אור היינו בחי' אור אחד הוא אור זרוע לצדיק והב' בחי' הצמיחה בכל מאדך)

that is, for the growth to be the level of love "with all your might," etc.; see there at length. And this is [why] ve'ahavta ("and you shall love") has the numerical value of twice or ("light"): that is, one level of light is "light is sown for the righteous," and the second is the level of the growth, "with all your might").

ואח"כ ועץ השדה יתן פרי (ע"יין בזהר בפ' בראשית דל"ז סע"ב [סוף עמוד ב.]. ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם) שהוא בחינת מ"ד [מ"יין דוכרין] מנפש האלהית.

And afterward, "and the tree of the field shall give its fruit" (see the Zohar, Parshas Bereishis, end of folio 37b, and the Mikdash Melech there), which is the level of the masculine waters (mayin duchrin) from the G-dly soul.

וכמו בארץ שהארץ מעלה מ"ן [מ"יין נוקבין] והגשם המגדל הוא בחי' מ"ד [מ"יין דוכרין] וכדכתיב כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כמו כן ע"י חיבור מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] הנ"ל יתן פרי

As with the earth: the earth raises the feminine waters (mayin nukvin), and the rain that makes grow is the level of the masculine waters, as it is written, "as the rain and the snow come down from heaven." So too, through the union of Mah and Ban mentioned above, "it shall give its fruit."

היינו שיתגלה בחי' טובא דגניז בגווה היינו רפ"ח ניצוצין שיש בה רק הוא מוסתר ומלוכש רשע מכתיר את הצדיק משא"כ כשנתברר ונתהפך נתגלה האור הנ"ל להיות אי"ח [אשת חיל] עטרת בעלה בחי' שלמעלה מהתקון ס"ג [שם ס"ג] דס"ג [דשם ס"ג]

That is, there will be revealed the level of "the good that is hidden within it," that is, the two hundred and eighty-eight sparks that are in it; only it is hidden and clothed, "the wicked surrounds the righteous"; whereas when it is refined and transformed, the light mentioned above is revealed, so that "a woman of valor [is] the crown of her husband," the level that is above the Tikkun, Sag of Sag.

וזהו והצליח אשר שלחתיו לברר בירורין ע"י דברי אשר יצא מפי דוקא כי כל העוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כו':

And this is [the meaning of] “and it shall succeed in that for which I sent it,” to refine the refinements, through “My word that goes out of My mouth,” specifically. For whoever engages in Torah, the Holy One, blessed be He, sits and studies opposite him, etc.

בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם...

“When I Break for You the Staff of Bread”

1 בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל כו'. הנה ידוע שאף שלפי הנראה דברי התוכחות אלו הם קללות אבל לפי האמת אינם רק ברכות.

“When I break for you the staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall return your bread by weight,” etc. Now, it is known that although, according to what is seen, these words of rebuke are curses, in truth they are nothing but blessings.

ולהבין זה הוא ע"ד מה שאמר בזהר תלת דרגין מתקשראן דא בדא קוב"ה [קודשא בריך הוא] אורייתא וישראל וכו' כולהו דרגא על דרגא סתים וגליא (בפ' אחרי דע"ג ע"א).

To understand this: it is along the lines of what is said in the Zohar, “Three levels are bound to one another: the Holy One, blessed be He, the Torah and Israel,” etc., “each of them level upon level, hidden and revealed” (in Parshas Acharei, 73a).

וביאור ענין בחי' סתים היינו מה שאינו נראה ומושג ואינו מתלבש במקום כלל ונקי' סתימא דכל סתימין, פי' אפילו מן הסתימא הוא סתום ונעלם, ולית מחשבה דלהון תפיסא ביה כלל ועיין בסה"מ [בספר הדרת מלך] דקיי"א ע"א.

The explanation of the matter of the level of “hidden” is: that which is not seen or grasped and is not encloded in place at all, and is called “the most hidden of all the hidden”; that is, even from the hidden it is hidden and concealed, and “no thought of theirs grasps Him at all.” And see Sefer Hadrass Melech, 111a.

2 ובחי' גליא הוא מה שאנו רואים עולם הגשמי בחי' מקום בעל ששה קצוות מעלה ומטה וד' רוחות העולם.

And the level of “revealed” is what we see: the physical world, the level of place, which has six extremities: above and below and the four directions of the world.

ולכאורה לא יתכן לומר על בחי' גשמית שהוא בחי' אלהות. אבל באמת הענין הוא כן כי אין עוד מלבדו כתיב ומלכותו בכל משלה

Seemingly, it is not possible to say of a physical level that it is a level of G-dliness. But in truth the matter is so, for it is written, "There is none else besides Him," and "His sovereignty rules over all."

וכל מה שאנו רואים בדצח"מ [בדומם צומח חי מדבר] שבעוה"ז יש בכל גשמי מגשמיים הנ"ל חיות רוחני המחיה אותו תמיד

And in all that we see of the inanimate, vegetative, animal and speaking [creations] of this world, in every physical thing among the physical things mentioned above, there is a spiritual life-force that gives it life constantly,

והוא ג"כ נק' בחי' מקום כמ"ש הנה מקום אתי שיש ג"כ בחי' מקום למעלה וכו'.

and it too is called the level of place, as it is written, "Behold, there is a place with Me": that there is also a level of place above, etc.

3 ופי' מקום שהחיות רוחני בחי' מקום הוא ונק' ג"כ גליא ובטל הוא לבחי' סתום שלמעלה ממנו מן בחי' מקום כענין ביטול אותיות המחשבה בשכל כידוע ואינו מתלבש בו כלל.

The meaning of "place" is that the spiritual life-force is the level of place, and it too is called "revealed"; and it is nullified to the level of "hidden" that is above it, above the level of place, like the nullification of the letters of thought in the intellect, as is known; and [the hidden] is not encloded in it at all.

וזהו ברוך המקום כי ברוך הוא לשון המשכה להמשיך מן למעלה מן המקום לבחי' מקום ע"ד האמור בברכת השנים להמשיך מן למעלה מן הזמן לבחי' זמן.

This is [the meaning of] "Blessed is the Place (Baruch HaMakom)": for baruch ("blessed") is an expression of drawing down, to draw down from above place into the level of place, in the manner of what is said in the Blessing of the Years: to draw down from above time into the level of time.

וזהו ברוך ה' כו' מן העולם ועד העולם, (ענין מקום רוחני י"ל [יש לומר] דהיינו ו"ק [וי קצוות] עליונים שהם שרש הו"ק [הוי קצוות] גשמיים צפון ודרום כו' שזהו בחי' המקום,

This is [the meaning of] "Blessed is Havayah," etc., "from world to world." (The matter of spiritual place: it may be said that this is the six supernal extremities, which are the root of the six physical extremities, north and south, etc., which is the level of place;

וכן נתבאר במ"א ע"פ וארא אל אברהם כו' בפ"י וענין שהוא אחד בשבעה רקיעים והארץ וד' רוחות העולם כו' ע"ש, ועי' מזה ג"כ בפ' בשלח ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום כו'

and so it is explained elsewhere, on the verse "And I appeared to Avraham," etc., in the explanation and meaning of [the teaching] that He is One in the seven heavens and the earth and the four directions of the world, etc.; see there. And see about this also in Parshas Beshalach, on the verse "And Moshe said, 'Eat it today,'" etc.,

ובפ' בראשית בד"ה השמים כסאי עולם נקי בחי' אש ומים כו' דהיינו המדות עליונות כנודע, וכן הוא בפרדס בערכי הכינויים ערך מקום. ולמעלה מבחי' מקום רוחני היינו חו"ב [חכמה ובינה] כו' וכ"ש [וכל שכן] למעלה יותר כו'.

and in Parshas Bereishis, in the discourse beginning "The heavens are My throne," [where] "world" is called the level of fire and water, etc., that is, the supernal emotive attributes (middos), as is known. And so it is in the Pardes, in the Erchei HaKinuyim, under the entry "Place." And above the level of spiritual place is Chochmah and Binah, etc., and all the more so higher still, etc.

אכן בזח"א [בזהר חלק א] ויצא דקמ"ז מבואר דבחי' מלכות נקי מקום וכ"ה בזהר בשלח דס"ג סע"ב [סוף עמוד ב] ועיין בזהר ויקהל דר"ז ע"א ועי' בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ז [פרק ז'].

However, in the Zohar, Part I, Vayetze, 147, it is explained that the level of Malchus is called "place"; and so it is in the Zohar, Beshalach, at the end of 63b; and see the Zohar, Vayakhel, 207a; and see Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 7.)

והנה אורייתא ג"כ סתים וגליא פי' כענין הקללות האלה שלפי הנראה ומושג בחי' גליא אינו מדבר בישראל כמ"ש ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על אויביך וגו'.

Now, the Torah too is hidden and revealed. That is, like these curses: according to what is seen and grasped, the level of "revealed," it does not speak of Israel, as it is written, "And Havayah your G-d will put all these curses upon your enemies," etc.

והיינו בחי' עשו שהוא בחי' אלה לשון רבים טורי דפרודא כמ"ש נפשות עשו, ועיין בזח"א [בזהר חלק א] ויחי דרכ"ז ע"ב,

This is the level of Eisav, which is the level of eleh ("these"), a plural expression, "the mountains of separation," as it is written, "the souls of Eisav"; and see the Zohar, Part I, Vayechi, 227b.

אבל ואתה תשוב ושמעת בקול ה' וגוי'. כי הפנימית בבחי' סתום בהמשכות החיות מן הסתום אל הגליא.

But “And you shall return and listen to the voice (bekol) of Havayah,” etc.: for the inner dimension is in the level of “hidden,” in the drawings-down of the life-force from the hidden to the revealed.

וזהו בקול גוי' [וגוי' / גומר] והם בחינת ה ברכות שבקללות (ע' [עיין] במ"ש ע"פ כי תשמע בקול וגוי' בפ' ראה, והנה ברכות אלו הוא ע"ד מ"ש בגמ' [בגמרא] פ"ק [פרק קמא] דמ"ק [דמועד קטן] ד"ט ע"ב הנך כולוהו ברכתא נינהו כו',

This is [the meaning of] “to the voice (bekol),” etc., and these are the level of the blessings that are within the curses. (See what is written on the verse “When you listen to the voice,” etc., in Parshas Re'eh. Now, these blessings are along the lines of what is said in the Gemara, in the first chapter of Moed Katan, 9b: “These are all blessings,” etc.;

והיינו שהברכה היא מבחי' סתום, ומהרש"א [ומהרש"א] שם פי' והם עשו כן לחדודי כו', ויותר נראה כפשטן לפי שהברכה באופן זה היא מבחי' סתום).

that is, the blessing is from the level of “hidden.” The Maharsha there explains that they did so to sharpen [him], etc.; but it seems more [correct to take them] according to their plain meaning, since a blessing in this manner is from the level of “hidden.”)

והנה ידוע שהתורה נק' לחם והיא מחיה את הנשמה כמזון הגשמי שמחיה את הגוף

Now, it is known that the Torah is called bread, and it gives life to the soul like physical food, which gives life to the body.

אף שהלחם הוא בחי' צומח והאדם הוא בחי' חי מדבר והוא נגד השכל, לכאורה שיהא החי מדבר ניזון ומקבל חיות מן דבר שהוא למטה ממנו במדרגה,

[This is so] even though bread is of the vegetative level and man is of the level of a living, speaking [being], and it seemingly goes against reason that a living, speaking [being] should be nourished and receive life-force from something that is beneath it in rank.

אך אמנם הענין הוא שבאמת תבואת הארץ שרש חיותם הוא ממקום גבוה מאד אלא שנפלו בשבירה להצמיח החטה,

In fact, however, the matter is that in truth the root of the life-force of the produce of the earth is from a very high place, except that they fell in the shattering, to make the wheat grow.

וכן בענין התורה שנק' לחם ומזון להנשמה הוא ג"כ על דרך הנ"ל שסודות התורה נשתלשלו בדברים גשמיים איסור והיתר טומאה וטהרה כו'.

So too with the Torah, which is called bread and food for the soul: it too is in the manner mentioned above, that the secrets of the Torah descended in a chain into physical matters: forbidden and permitted, impure and pure, etc.

ועמ"ש מזה ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות. וכ"ז [וכל זה] מפני שנפלו בשבירה פי' מחמת שבירת לוחות הראשונות שהיו מתחלה חירות ממלאך המות ומחמת שבירתן נתלכשה התורה בדברים גשמיים,

And see what is written about this on the verse "And Moshe spoke to the heads of the tribes." All this is because they fell in the shattering; that is, because of the shattering of the first Tablets, which at first were "freedom from the Angel of Death," and because of their shattering the Torah was enclothed in physical matters,

(וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' תשא שסוד שבירת הלוחות הי' [היה] כעין שבירת הכלים כו' ע"ש, ועמ"ש מענין חרות על הלוחות בביאור ע"פ אם בחקתי).

(and as is written in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Ki Sisa, that the mystery of the shattering of the Tablets was akin to the shattering of the vessels, etc.; see there. And see what is written on the matter of "engraved (charus) on the Tablets" in the explanation on the verse "If [you walk] in My statutes.")

וזהו בשברי לכם מטה לחם הוא עץ החיים בחי' סתים ובשבירת עץ החיים שהוא שבירת הלוחות נפלה ונשתלשלה בדברים גשמיים כו':

This is [the meaning of] "When I break for you the staff of bread": the staff of bread is the Tree of Life, the level of "hidden"; and through the shattering of the Tree of Life, which is the shattering of the Tablets, [the Torah] fell and descended in a chain into physical matters, etc.

4 ב ואפו עשר נשים. פי' ואפו כי הנה התורה נק' לחם חטה שהוא כ"ב אותיות התורה כמנין חט"ה.

2. "And ten women shall bake." The meaning of "shall bake": for the Torah is called wheat bread, which is the twenty-two letters of the Torah, the numerical value of chitah ("wheat").

והענין כי האוכל עיסה שלא נאפית עדיין אינה מתעכלת במעיו כלל ואינה נבלע באבריו להיות ממנה דם הנפש

The matter is that when one eats dough that has not yet been baked, it is not digested in his innards at all and is not absorbed into his limbs so that the blood of the soul be made from it;

אבל האוכל אחר אפייתו הוא מתעכל במעיו ונבלע באבריו להיות ממנו דם הנפש והיו לאחדים ממש.
but when one eats [it] after it has been baked, it is digested in his innards and absorbed into his limbs so that the blood of the soul is made from it, and they become truly one.

5 וכן הענין במזון הנפש שהיא התורה שכשאינה אפוייה אצל האדם כמו שית' לקמן, אף אם הוא אדם שלומד תורה הרבה אינה מתאחדת עמו אלא היא ענין בפ"ע [בפני עצמו] והוא בפני עצמו ואינו מקבל חיות כלל ממנה כענין הלחם הגשמי שלא נאפה עדיין כלל,

So too is the matter with the food of the soul, which is the Torah: when it is not baked by a person, as will be explained below, even if he is a person who studies much Torah, it does not become one with him; rather, it is a thing by itself and he is by himself, and he receives no life-force from it at all, like physical bread that has not yet been baked at all.

אבל כשהתורה אפוייה אצל האדם היא נבלעת בכל רמ"ח אבריו והיו לאחדים ממש כנ"ל.
But when the Torah is baked by a person, it is absorbed into all his 248 limbs, and they become truly one, as mentioned above.

6 וזהו שאמרו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] על פסוק ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה בכל רמ"ח אבריו היא שמורה וכו'. וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] ע"פ ושבתה הארץ.

This is what our Sages, of blessed memory, said on the verse "Arranged in all and preserved": if it is arranged in all his 248 limbs, it is preserved, etc. And as was explained on the verse "The land shall rest."

ולהבין ענין האפיה הוא ענין אמרם ז"ל [זכרונם לברכה / זכרונם לברכה] כי התורה נתנה אש שחורה על גבי אש לבנה,

To understand the matter of the baking: it is the matter of their saying, of blessed memory, that the Torah was given [as] black fire upon white fire.

(וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' עקב דף ער"ב סע"ב [סוף עמוד ב.]. פ"י אש שחורה חכמה סתימאה ע"ג אש לבנה הוא אבא. וא"כ פ"י וענין אש שחורה הוא ע"ד ישת חשך סתרו ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה שחורה אני ונאווה ע"ש).

(And see the Ramaz, Parshas Eikev, folio 272, end of side b. The meaning: black fire, the hidden Chochmah, upon white fire, which is Abba. If so, the meaning and matter of black fire is along the lines of "He made darkness His hiding place"; and see what is written about this also in the discourse beginning "I am black and comely"; see there.)

והנה ענין אש שחורה הוא אש מסותרת ונעלמת בלב כל א' ואחד מישראל באהבה ותשוקה לדבקה בו ית',

Now, the matter of black fire is a fire hidden and concealed in the heart of each and every one of Israel, in love and yearning to cleave to Him, may He be blessed.

שאף שהוא טרוד בעסקיו הגשמיים כי לבו בוער תמיד לאהבת ה' כמ"ש צעק לבם אל אדני כי הלב צועק בהעלם והסתור לדבקה בו ית' ונק' חולת אהבה וכמ"ש סמכוני באשיות וגו' כי חולת אהבה אני

For even though he is busy with his physical affairs, [yet] his heart burns constantly with love of G-d, as it is written, "Their heart cried out to Ado-nai": for the heart cries out in concealment and hiddenness to cleave to Him, may He be blessed. And this is called "lovesick," as it is written, "Sustain me with flagons," etc., "for I am lovesick."

(וזהו ענין אני ישנה ואעפ"כ [ואף על פי כן] ולבי ער. ועמ"ש ע"פ ציון במשפט תפדה), ובאהבה זו המסותרת ובווערת אשר רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה שמתלהב ובווער תמיד לדבקה בו ית' בזה יוכל האדם לאפות לחם חטה שהיא התורה

(This is the matter of "I am asleep," and nevertheless "my heart is awake." And see what is written on the verse "Zion shall be redeemed through justice.") And with this love, which is hidden and burning, whose "flashes are flashes of fire, the flame of Yah," which flares and burns constantly to cleave to Him, may He be blessed, with this a person can bake wheat bread, which is the Torah.

וכשיאפה האדם את התורה בשלהבת האהבה אליו ית', בזה יוכלעו דברי תורה במעיו והיו לאחדים עמו.

And when a person bakes the Torah in the flame of love for Him, may He be blessed, by this the words of Torah will be absorbed in his innards, and they will become one with him.

7 וזהו ואפו לחמכם פי' התורה בתנור אחד פי' בחמימות האהבה הבאה מהתבוננות של אחד יחודו של עולם.

This is [the meaning of] "they shall bake your bread," that is, the Torah, "in one oven," that is, in the warmth of the love that comes from the contemplation of "One," the Unity of the world.

וענין עשר נשים הוא שבנפש כל אחד ואחד מישראל יש עשר בחינות שלש אמות ושבע כפולות ובעשרה דברים אלו יהיה האפיה הנ"ל ויהיו בחי' אלו בחי' נוקבא שידע שבאמת אין הטוב שלו.

And the matter of "ten women" is that in the soul of each and every one of Israel there are ten levels, three mothers and seven doubles, and with these ten things the baking mentioned above will come about. And these levels shall be the level of Nukva (the feminine): that he should know that in truth the good is not his own.

דהיינו התשוקה לדבקה בו ית' אינו מעצמו ועבודתו רק בעל האמת נותן לו האמת.

That is, the yearning to cleave to Him, may He be blessed, is not of himself and of his service; only the Master of truth gives him the truth.

8 וזהו היה בעיניך כרשע אפילו אם אחד לומד תמיד תורה ומתפלל תמיד מ"מ היה בעיניך כרשע.

This is [the meaning of] "Be in your own eyes like a wicked person": even if one constantly studies Torah and constantly prays, nevertheless "be in your own eyes like a wicked person."

אבל הרע בעצמו שעושה שלו הוא כי הוא מעצמו,

But the evil itself that he does is his own, for it is from himself.

וזהו שלהבת י"ה כי השלהבת לאהבת ה' הוא מן י"ה וכשיהי' [וכשיהיה] בעצמו בחי' מקבל לבד ולא בחי' יש בפ"ע [בפני עצמו] יוכל לבוא לידי אפייה הנ"ל, ועיין מ"ש סד"ה שימני כחותם.

This is [the meaning of] "the flame of Yah": for the flame of love for G-d is from Yah. And when he himself is in the level of a receiver only, and not the level of an existence (yesh) in its own right, he will be able to come to the baking mentioned above. And see what is written at the end of the discourse beginning "Set me as a seal."

והשיבו לחמכם במשקל פי ששיב התורה ע"י אפייה הנ"ל ממטה למעלה בבחי' משקל כמ"ש ושקל בפלס הרים שהוא בבחי' שלמעלה מבחי' הרים שבו שוקל הרים ונקרא מתקלא בזהר

“And they shall return your bread by weight”: that is, that he will return the Torah, through the baking mentioned above, from below to above, in the level of weight, as it is written, “and weighed the mountains in a scale”: that is, in the level that is above the level of mountains, by which He weighs the mountains; and it is called Matkela (“the Scale”) in the Zohar

(בפי תרומה קע"ו ב' האזינו דר"צ ע"א. ועמ"ש בד"ה לבך יהגה אימה. איה סופר איה שוקל ומ"ש בד"ה אתם נצבים בענין ושקל בפלס ועמ"ש בענין תנופת שתי הלחם ע"פ והניף הכהן אותם),

(in Parshas Terumah, 176b; Haazinu, 290a. And see what is written in the discourse beginning “Your heart will meditate on terror”: “Where is the scribe? Where is the weigher?”; and what is written in the discourse beginning “You are standing,” on the matter of “and weighed in a scale”; and see what is written on the matter of the waving of the two loaves, on the verse “And the kohen shall wave them”).

ואכלתם ולא תשבעו ע"ד אוהב כסף כו'. כן באהבתה תשגה תמיד לחזור פעמים רבות אין מספר. ובכל פעם יהיו בעיניו כחדשים ממש ולא ישבע נפשו בהם לעולם.

“And you shall eat and not be satisfied”: in the manner of “One who loves money,” etc. So too, “with her love you shall be enraptured always”: to go over [the Torah] again many times without number. And each time [its words] shall be in his eyes truly as new, and his soul shall never be satisfied with them.

וכמ"ש אל תבזו כי זקנה אמן. וגם שלא יהיה בבחי' זקנה. וכמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ומי איכא זקנה קמיה כו'. שהוא ית' למעלה מהזמן ואין הזמן מושל בו להזקינו.

And as it is written, “Do not scorn your mother when she is old.” And also, that it should not be in the level of old age; as in the saying of our Sages, of blessed memory, “And is there old age before Him?” etc., for He, may He be blessed, is above time, and time does not rule over Him to make Him old.

אבל בלאו הכי אינו מקבל חיות מן התורה כי וכבודי לאחר לא אתן כו':

But without this, he does not receive life-force from the Torah, for “and My glory I will not give to another,” etc.

אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן ה' בינו...

These are the statutes, the ordinances and the teachings

1 אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן ה' בינו ובין בני ישראל. הנה לכאורה לא שייך לומר חוקים ומשפטים ותורות על הברכות וקללות הכתובים למעלה בפ' זו שאין בהם ציווי דבר חוק ומשפט.

"These are the statutes, the ordinances and the teachings which Havayah gave between Himself and the children of Israel." Now, at first glance it is not fitting to say "statutes, ordinances and teachings" about the blessings and curses written above in this parshah, since they contain no command of any matter of statute or ordinance.

2 וגם להבין מהו בינו ובין בני ישראל והל"ל [והוה ליה למימר] אל בני ישראל וכו'. אך הענין דהנה בפ' שלמעלה כתיב אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם

Also, [we need] to understand what "between Himself and the children of Israel" means; it should have said "to the children of Israel," etc. But the explanation is this: in the passage above it is written, "If you walk in My statutes, and keep My commandments, and do them."

וג' בחי' אלו תלכו תשמרו ועשיתם אותם הם כנגד מחשבה דיבור ומעשה, בחקותי תלכו הוא ענין המחשבה בעיון והשגת גדולתו ית' שיש בה כמה מדרגות זו למעלה מזו

These three levels, "walk," "keep" and "do them," correspond to thought, speech and action. "Walk in My statutes" is the matter of thought, in contemplating and comprehending His greatness, may He be blessed, in which there are many levels, one above the other;

ולכן נק' בשם הליכה כמ"ש ילכו מחיל אל חיל והוא ענין מ"ש הליכות עולם לו פ"י שהולך ונעתק מזה העולם לו לבדו ליבטל אליו ליחודו ית' בהשגתו בגדולתו מדרגה אחר מדרגה

and therefore it is called by the name "walking," as it is written, "They go from strength to strength." And this is the meaning of what is written, "The goings of the world are to Him (halichos olam lo)": that is, one goes and moves away from this world to Him alone, to be nullified to Him, to His unity, may He be blessed, through his comprehension of His greatness, level after level;

וגם הליכות העולם עצמו לו שגם העולם עצמו הולך ומתעלה עם האדם ליחודו ית' מאחר שהאדם הוא בתוכו ונק' הליכות לשון רבים כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אל תקרי הליכות אלא הלכות.

and also the goings of the world itself are "to Him," for the world itself also goes and rises with the person to His unity, may He be blessed, since the person is within it. And it is called halichos, in the plural, as our Sages, of blessed memory, said, "Do not read halichos (goings), but halachos (laws)."

3 וכמ"ש ועלמות אין מספר ודרשו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אלו הלכות

And as it is written, "and maidens (alamos) without number," and our Sages, of blessed memory, expounded: "These are the halachos."

שלכן נקראו בשם הלכות שע"י העיון בהם להשיגו היטב על בוריו זוכה האדם לילך ממדרגה למדרגה בהשגת גדולת א"ס ב"ה וקרבתו אם קרבת אלקים יחפץ באמת ויבקשנה ככסף כו' ויגעתי ומצאתי כו' ולאפוקי מי שאינו כו'.

This is why they are called by the name halachos: because through contemplating them, so as to grasp [each] well and thoroughly, a person merits to go from level to level in grasping the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and closeness to Him, if he truly desires closeness to G-d "and seeks it like silver," etc., "I have toiled and I have found," etc.; which excludes one who does not, etc.

4 ואת מצותי תשמרו הוא ענין הדבור כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שמור זו משנה שהוא הדבור בד"ת [בדברי תורה] מלשון ושננתם לכניך.

"And keep My commandments" is the matter of speech, as our Sages, of blessed memory, said, "'Keep': this is Mishnah," which is speech in words of Torah, a term related to "and you shall teach them diligently (veshinantam) to your children."

והענין כי אף מי שמוחו קטן להשיג בגדולת ה' וליילך בה ממדרגה למדרגה. הנה אעפ"כ [אף על פי כן] יש בכל א' ואחד מישראל בחי' אלקות ודבר ה' השוכן בתוכו וכמ"ש ונתתי משכני בתוכם ופי' בזהר משכונא דילי והוא עד"מ כאדם שנותן משכון לחבירו שהמשכון אינו מרצונו הטוב

And the explanation is: even one whose mind is too small to grasp G-d's greatness and to go in it from level to level, even so, in each and every one of Israel there is the level of G-dliness and the word of G-d dwelling within him, as it is written, "And I will place My Tabernacle (mishkani) in your midst," which the Zohar explains as "My pledge (mashkona)." And this is, by way of analogy, like a person who gives a pledge to his fellow, where the pledge is not [given] of his own good will.

כך כביכול הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גלו לאדום שכינה עמהם פי' אף כי ידע אינש בנפשו איה מקומו שהוא בתחתית המדרגה בגלות אדום וישמעאל כו' שהם המה מדות הרעות תאוות וכעס ודומיהן

So too, as it were, [with G-d]: our Sages, of blessed memory, said, "They were exiled to Edom: the Shechinah (Divine Presence) is with them." That is: even though a person knows within himself where his place is, that he is at the very bottom level, in the exile of Edom and Yishmael, etc., which are the evil traits, lusts and anger and the like,

מכל מקום לא יפול לבו בקרבו לאמר אבדה תקותי

nevertheless, let his heart not fall within him, saying, "My hope is lost."

כי האמת אינו כן שאפילו בגלות שכינה עמהם הנותנת לו חיות אלקות אפי' [אפילו] בעודו עובר על רצונו ית'

For the truth is not so: even in exile the Shechinah is with them, giving him G-dly life-force even while he is transgressing His will, may He be blessed,

שיוכל לקבוע במוחו ומחשבתו ענין אמונת אחדותו ית' האמיתי כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד וכולא קמ"י [קמיה] כלא חשיב.

so that he is able to fix in his mind and thought the faith in His true oneness, may He be blessed: that "in the heavens above and on the earth below there is nothing else," and "all before Him is accounted as nothing."

5 וזהו אני ה' אלקיכם כי הוי' הוא בחי' היה הוה ויהי [ויהיה] ואני הוי' לא שניתי הוא יכול להיות שורה וקבוע במוחו להיות לנו בבחי' אלקיכם וכמ"ש במ"א.

And this is [the meaning of] "I am Havayah your G-d." For Havayah is the level of "was, is and will be," and "I, Havayah, have not changed"; He can rest and be fixed in his mind, to be for us at the level of "your G-d" (Elokeichem), as is explained elsewhere.

אך צריך שתהי' [שתהיה] בחי' זו שמורה וקבועה בו בתוכו ממש שלא יהי' [יהיה] רק כמו שעומד על שכלו מלמעלה ואינו נתאמת ונתפס בשכלו היטב כמ"ש ונתתי משכני בתוכם דייקא

But this level must be kept and fixed in him, truly within him, so that it is not merely as though it stands over his intellect from above, and is not verified and well grasped in his intellect; as it is written, "And I will place My Tabernacle in your midst": precisely ["in your midst"].

והשמירה לזה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שמור זו משנה שהוא הדיבור והשינ ון בד"ת [בדברי תורה]

And for keeping this, our Sages, of blessed memory, said, "Keep': this is Mishnah," which is the speaking and repetition (shinun) of words of Torah;

כי דבר ה' זו הלכה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] השונה הלכות שהוא רק בחי' שמירה להיות משתמר בקרבו מה שכבר ניתנה לו

for "The word of Havayah': this is halachah," and as our Sages, of blessed memory, said, "Whoever studies (shoneh) halachos." This is only the level of keeping: that what has already been given to him be kept within him.

אף שאינו יכול לילך ולהתעלות מעלה מעלה בהשגת גדולתו וקרבתו ית' מ"מ ע"י המשכת עולם הדבור בתוכו כמ"ש ותורתך בתוך מעי וכתוב ואשים דברי בפך כו' נתפס ונתאמת אצלו ענין אמונת אחדותו ית' באמת לאמיתו ולא בדמיונות שוא

Even though he cannot go and rise higher and higher in grasping His greatness and closeness to Him, may He be blessed, nevertheless, through drawing the world of speech within him, as it is written, "And Your Torah is within my inward parts," and it is written, "And I have put My words in your mouth," etc., the faith in His oneness, may He be blessed, is grasped and verified for him in absolute truth, and not in empty imaginings.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שהוא בחי' הדבור בת"ת [בתלמוד תורה] שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם פי' שאע"פ [שאף על פי] שהם בבחי' גלות שכינה עמהם

As our Sages, of blessed memory, said, "The exiles are not gathered in except by the merit of the Mishnayos," which is the level of speech in Torah study, "as it is said, 'Even though they study (yisnu) among the nations, now I will gather them.'" That is: although they are in a state of exile, the Shechinah (Divine Presence) is with them.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] על פסוק על מה אבדה הארץ על ביטול תורה

And this is what our Sages, of blessed memory, said on the verse "Why is the land (ha'aretz) lost?": "Because of the neglect of Torah."

כי ע"י ביטול תורה שהוא בחי' דבר ה' אבדה האמונה שהיא בחי' הארץ הדום רגלי שאינו נתפס במוחו אמונת יחודו ית'.

For through the neglect of Torah, which is the level of "the word of Havayah," faith is lost, which is the level of "the earth (ha'aretz), My footstool": meaning that the faith in His unity, may He be blessed, is not grasped in his mind.

6 ועשיתם אותם זה המעשה שהוא ענין המשכת אלהותו ית' מבחי' סוכ"ע ע"י המעשה כמארז"ל [כמאמר

רבותינו זכרונם לברכה] לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] גדול תלמוד

שמביא לידי מעשה מכלל שהמעשה הוא עיקר התכלית

"And do them": this is action, which is the drawing down of His G-dliness, may He be blessed, from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), through action; as our Sages, of blessed memory, said, "It is not study that is the main thing, but action"; and our Sages, of blessed memory, said, "Great is study, for it leads to action," which implies that action is the main purpose.

והיינו כי א"א להמשיך גילוי אלהותו ית' מבחי' סוכ"ע ע"י שום השגה וכח המחשבה ודיבור דלית מחשבה תפיסא ביה כלל ואפילו השגות עליונים כו' רק ע"י בחי' המעשה וקיום המצות כענין לחכימא ברמיזא,

That is: it is impossible to draw down the revelation of His G-dliness, may He be blessed, from the level of the light that encompasses all worlds through any comprehension, or the power of thought and speech, for "no thought can grasp Him at all," not even the comprehension of the supernal beings, etc., but only through the level of action and the fulfillment of the mitzvos, as in "For the wise, a hint [suffices]."

והוא כמשל האדם שאינו יכול לדבר ולהסביר כל לבו לפני חברו האיך יעשה רק ע"י שרומז לו בתנועה כל שהוא.

And this is like the analogy of a person who cannot speak and explain all his heart before his fellow, how [his fellow] should act, except by hinting to him with some slight movement.

כך כביכול הנה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] צריך להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] יש מהן דתליא בעובדא וע"י מעשה המצות וקיומן נרמז ונמשך מלמעלה מעלה מאד וממקום גבוה יותר כעין רמז

So too, as it were: with an arousal from below there must come an arousal from above; some of them depend on action, and through the doing of the mitzvos and their fulfillment it is hinted and drawn down from very, very high above, and from a higher place, in the manner of a hint.

ולמשל כמו מעשה הצדקה שע"י שמשפיע חיות לזולתו רומז למעלה למקום מקור כל ההשפעות להשפיע חיים וחסד לכל העולמות.

For example, as with the act of charity: by imparting life-force to another, one hints above, to the place of the source of all flows of influence, to bestow life and kindness on all the worlds.

7 וכן ענין כל המצות ואפילו מצות ת"ת [תלמוד תורה] שבדבור דעקימת שפתיו הוי מעשה. וז"ש [וזהו שכתוב] והיה מעשה הצדקה שלום

And so it is with all the mitzvos, even the mitzvah of Torah study, which is in speech, for "the moving of his lips counts as an action." And this is [the meaning of] what is written, "And the act of charity shall be peace,"

כי ענין השלום הוא שמחבר שני הפכים ועושה שלום ביניהם, כך א"א לעולמות לקבל שפע וחיות מן הבורא ית' שהוא מובדל מהם מהקצה כו' כ"א בבחי' שלום,

for the nature of peace is that it joins two opposites and makes peace between them. So too, it is impossible for the worlds to receive abundance and life-force from the Creator, may He be blessed, Who is separated from them from one extreme [to the other], etc., except through the level of peace.

וזהו ונתתי שלום בארץ כי מלכותך מלכות כל עולמי' [עולמים] וכלם הם בחי' ארץ לגבי הקב"ה.

And this is [the meaning of] "And I will give peace in the land": for "Your kingship is the kingship of all worlds," and all of them are the level of "land" relative to the Holy One, blessed be He.

וזהו לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום כי השלום הוא המחזיק ברכה והמשכות חיות אלקות בהתגלות למטה:

And this is [the meaning of] "The Holy One, blessed be He, found no vessel that holds blessing for Israel except peace": for peace is what holds the blessing and the drawings-down of G-dly life-force in revelation below.

8 ב וזהו ענין כל הברכות שבתורה כמו ד"מ [דרך משל] ואכלתם לחמכם לשובע פי' שיהיה בחי' שובע שמחות את פניך

2. And this is the meaning of all the blessings in the Torah; for example, "And you shall eat your bread to satiety": that is, there will be the level of "satiety of joys in Your presence,"

וכדכתיב עוז וחדוה במקומו והקללות הם על המסתירים ומונעים את האדם מעבודת ה' שהם החיצונים and as it is written, "Strength and gladness are in His place." And the curses are upon those that conceal and hinder a person from the service of G-d, which are the external forces;

כי ישראל מצד עצמם עלו במחשבה שאין שם שום הסתר פנים ורצונם לדבקה בו ליחודו ית' ומאמינים בני מאמינים

for Israel, in themselves, "arose in thought," where there is no hiding of the Face whatsoever, and their will is to cleave to Him, to His unity, may He be blessed; and they are "believers, the sons of believers."

ואין שייך שום קללה ח"ו [חס ושלום] מצד עצמי [עצמה] ולעיתיד יתהפכו כל הקללות לברכה רק הקללות הם להעביר רוח החיצונים והטומאה שנדבק בהם בהתערבם כו'.

And no curse whatsoever, G-d forbid, applies to them in themselves. And in the Time to Come all the curses will be transformed into blessing. The curses serve only to remove the spirit of the external forces and of impurity that clung to them when they became intermingled, etc.

9 וז"ש [וזהו שכתוב] הכתוב ונתן ה' את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך. וכמ"ש ונשא השעיר עליו את כל עונותם שהוא בחי' עשו איש שעיר

And this is [the meaning of] what the verse says: "And Havayah will put all these curses upon your enemies and upon those who hate you, who pursued you." And as it is written, "And the goat (sa'ir) shall bear upon itself all their iniquities," which is the level of Eisav, "a hairy (sa'ir) man."

וזהו פי' ענין כל הקללות שהן ברכה באמת על ישראל מצד עצמם והקללה הגדולה שנאמרה במשנה תורה הגר אשר בקרבך וכו' היא אינה רק על חיצוני הנדבקות בהם.

And this is the explanation of all the curses: that they are in truth a blessing for Israel as they are in themselves. And the great curse stated in Mishneh Torah [Deuteronomy], "The stranger who is in your midst," etc., is only upon the external forces that cling to them.

10 ופי' הגר אשר בקרבך היא השכינה אשר ממנה באה האהבה מסותרת אשר בלב כאו"א [כל אחד ואחד] מישראל אשר היא בבחי' גלות בתוך הגוף

And the explanation of "the stranger who is in your midst": it is the Shechinah (Divine Presence), from which comes the hidden love that is in the heart of each and every one of Israel, which is in a state of exile within the body.

ונקי' בשם גר שהיא בארץ לא לו שהוא ניצוץ אלקות המחיה את נפשו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גלו כו' שכינה עמהם יעלה עליך מעלה מעלה שיהא בבחי' עילוי רב ועצום

And it is called by the name "stranger" (ger) because it is "in a land not its own," for it is a spark of G-dliness that gives life to his soul; as our Sages, of blessed memory, said, "They were exiled, etc.; the Shechinah is with them." "Shall rise above you higher and higher": that it will be in a state of great and mighty elevation,

דהיינו שיעמיק במחשבתו גודל גדולתו עד אין חקר וכמ"ש אני הוי' אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו' פ"י שלא יהיה בבחי' מצרים וגבולים כ"א כמ"ש ואתהלכה ברחבה וגו'

that is, that he delve in his thought into the vastness of His greatness, to the point where it is beyond searching. And as it is written, "I am Havayah Who brought you out of the land of Egypt (Mitzrayim)," etc.: that is, that he not be in a state of straits (meitzarim) and limits, but rather as it is written, "And I will walk in a broad place," etc.

שאז ואתה דהיינו מה שהוא אתה שהוא בחי' הגוף וחיצונים תרד מטה מטה וכן כל ענין הקללות הם על החיצוני [החיצונים] המונעים להעבירם ולהכריתם.

For then "and you," that is, what is "you," which is the level of the body and the external forces, "shall go down lower and lower." And likewise, the whole matter of the curses is upon the external forces that hinder, to remove them and cut them off.

11 ובוה יובן כוונת יצחק אע"ה [אבינו עליו השלום] שרצה לברך את עשו ולא את יעקב,

And with this we will understand the intention of Yitzchak our father, peace be upon him, who wanted to bless Eisav and not Yaakov.

כי הנה הברכות וכן כל מצות התורה שהם המשכת גילוי אלהותו ית' למטה אינם אלא לאכפ"א לסט"א [לסטרא אחרא] ולהכניעם תחת הקדושה

For the blessings, and likewise all the mitzvos of the Torah, which are the drawing down of the revelation of His G-dliness, may He be blessed, below, are only to subdue the sitra achra (the other side) and to humble them beneath holiness.

ולכן לא ניתנה תורה עד אחר יצ"מ [יציאת מצרים] משא"כ בזמן האבות שהן הן המרכבה ובטלים ליחודו ית' לא היו צריכים להמשכת גילוי למטה

Therefore the Torah was not given until after the Exodus from Egypt. Whereas in the time of the Patriarchs, who "are themselves the chariot (merkavah)" and were nullified to His unity, may He be blessed, they did not need the drawing down of revelation below.

לכן לא רצה יצחק לברך את יעקב כי הי' [היה] בבחי' מרכבה אך דעתו הי' [היה] לברך את עשו ולהכניעו ולקרבו אל הקדושה

Therefore Yitzchak did not want to bless Yaakov, for he was at the level of a chariot; rather, his intention was to bless Eisav, and to humble him and draw him near to holiness.

ולכן אמר בברכותיו שהי' [שהיה] סבור שהוא עשו עומד לפניו ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש.

And therefore, in his blessings, since he thought that it was Eisav standing before him, he said, "May G-d give you of the dew of the heavens and of the fat of the earth, and an abundance of grain and wine."

מטל השמים זו תשב"כ [תורה שבכתב] ומשמני הארץ זו תשבע"פ [תורה שבעל פה] ורוב דגן אלו הלכות שהן לרוב מאד כמ"ש ויצבור יוסף בר הרבה מאד עד כי חדל לספור

"Of the dew of the heavens": this is the Written Torah; "and of the fat of the earth": this is the Oral Torah; "and an abundance of grain": these are the halachos, which are exceedingly abundant, as it is written, "And Yosef heaped up grain, very much, until he ceased to count";

וכמ"ש ועלמות אין מספר ודרשו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] עלמות אלו הלכות ותירוש אלו רזין דאורייתא כמ"ש נכנס יין יצא סוד ורצה כל זה ליתן לעשו ולהכניע ולאכפיי' [ולאכפייא] לסט"א [לסטרא אחרא].

and as it is written, "and maidens (alamos) without number," and our Sages, of blessed memory, expounded, "Alamos: these are the halachos." "And wine": these are the secrets of the Torah, as it is said, "Wine enters, a secret comes out." And all this he wanted to give to Eisav, to humble and subdue the sitra achra.

אך באמת לא הי' [היה] באפשרי להכניעו ולקרבו תחת הקדושה מחמת שהוא רע גמור וצריכים להעביר הסט"א [הסטרא אחרא] לגמרי ולהכריעה בכל הקללות

But in truth it was not possible to humble him and bring him near under holiness, because he is utter evil; and the sitra achra must be removed entirely and cut off through all the curses.

רק הברכות ניתנו ליעקב ולהכניע הסט"א [הסטרא אחרא] שנתערב בזרעו כמ"ש ויתערבו כו' וכמ"ש ועשו אחיו בא מצידו

Rather, the blessings were given to Yaakov, and [they serve] to humble the sitra achra that became mixed into his seed, as it is written, "And they mingled," etc.; and as it is written, "And Eisav his brother came from his hunt (mitzeido)."

אל תקרי מצידו אלא מצדו שבעמידת האדם בתפלה ורוצה לידבק בקונו נופלים לו מחשבות זרות שלא ברצונו רק כאלו הן באים מן הצד מאליהן וממילא

Do not read mitzeido, but mitzido, “from his side”: that when a person stands in prayer and wants to cleave to his Maker, foreign thoughts fall upon him not by his will, only as though they come from the side, of themselves and of their own accord.

אך מ”מ הן הן מחשבותיו שחשב בהן ברצון שלא בשעת התפלה וכיוצא בהם אלא שבשעת התפלה הם נופלים לו שלא ברצונו

Yet nevertheless they are his very own thoughts, which he thought willingly when not at the time of prayer, or ones like them; except that at the time of prayer they fall upon him not by his will.

ולכן נק' מצדו שהן אינן בחי' אחוריים שהוא בחי' דבר שהוא בע”כ [בעל כרחך] לגמרי שהוא אינו חפץ בזה כלל ולא בחי' פנים שהוא רצון וחפץ גמור

And therefore it is called “from his side”: for they are not the level of the back (achorayim), which is the level of something that is entirely against one’s will, which he does not desire at all, nor the level of the face (panim), which is complete will and desire.

ונופל לו בשעת התפלה מפני שרוצה לעלות לדבקה בו ממילא הם נמשכים אחריו כמשל אדם הלובש בגד ארוך ונגרר בטיט וחומר וכשרוצה לעלות בסולם גם הבגד עם החומר וטיט עולה עמו

And it falls upon him at the time of prayer because he wants to rise and cleave to Him; of themselves they are drawn after him, like the analogy of a person wearing a long garment that drags in mud and clay: when he wants to climb a ladder, the garment too, with the clay and mud, rises with him.

וכדי להכניע את הרע בחי' עשו ולהשפילו אמר ליצחק אביו שהיה בחי' מרכבה להקב”ה קום נא שבה וכו'

And in order to humble the evil, the level of Eisav, and to lower it, [Yaakov] said to Yitzchak his father, who was the level of a chariot for the Holy One, blessed be He, “Rise, please, sit,” etc.

כי א”א להמשיך הברכות שהוא גילוי אלקות בעוד שהרע בתקפו וגבורתו כי לא יגורך רע כתיב ועמ”ש בזה בביאור ע”פ במדבר סיני.

For it is impossible to draw down the blessings, which are the revelation of G-dliness, while the evil is in its strength and might, for it is written, “Evil shall not dwell with You.” And see what is written about this in the explanation on the verse “In the wilderness of Sinai.”

12 והעצה לזה קום נא וגוי ע"ד מ"ש כי גאה גאה ותרגמו ארי אתגאי על גותניא ופי' שמתרומם ומתנשא עליהם ועי"ז מתרחק מהם ומסלק חיותו מהם ואין להם יניקה וחיות ממנו

And the remedy for this is "Rise, please," etc., in the manner of what is written, "For He is exalted, exalted," which the Targum renders, "For He exalted Himself over the haughty." That is: He rises and is lifted above them, and through this He becomes distant from them and withdraws His life-force from them, and they have no nurture or life-force from Him.

וכן הוא למטה בעבודת האדם דהיינו להעמיק דעתו ומחשבתו בגדולת ה' איך הוא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע וכולא קמיה כלא חשיב

And so it is below, in a person's divine service: that is, to deepen his mind and thought in the greatness of G-d, how He fills all worlds (memalei kol almin) and encompasses all worlds (sovev kol almin), and "all before Him is accounted as nothing,"

ולגדולתו אין חקר וממילא אין להחיצונים יניקה כ"כ [כל כך] וממילא נופלים כל המונעים שהן המדות רעות ומחשבות זרות כי ישראל מצד עצמם עלו במחשבה כו'

and "His greatness is beyond searching." And as a result the external forces do not have so much nurture; and as a result all the hindrances fall away, which are the evil traits and foreign thoughts, for Israel, in themselves, "arose in thought," etc.

ולכן אמר אח"כ שבה דהיינו לישראל עצמן בישיבה שהוא ירידה והמשכת גילוי למטה להיות לו דירה בתחתונים וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם למשל כמו האדם היושב שמרכין א"ע [את עצמו] למטה

Therefore he said afterwards, "sit": that is, to Israel themselves, by way of sitting, which is a descent and a drawing down of revelation below, so that He may have a dwelling place among the lower realms; as it is written, "And Havayah sits as King forever." By way of analogy, like a person who sits, who lowers himself downward.

ואכלה מצידי שכל ענין דבור ומעשה התורה והמצות הם בחי' ציד שנצודים ניצוצות שהיו בגוף ונפש החיונית ונתהפכו לקדושה ובחי' האכילה הוא ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו'

"And eat of my game (mitzeidi)": for the whole matter of the speech and action of the Torah and the mitzvos is the level of game (tzayid), in which the sparks that were in the body and the vital soul are caught and transformed into holiness. And the level of eating is in the manner of "Israel sustain their Father in heaven," etc.

בעבור תברכני נפשך הוא בחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] וחיות כל העולמות הנמשכת מחיי החיים א"ס ב"ה ומלובשת ומוסתרת ומתעלמת בהם להחיותם בנפש המסתרת בגוף

“So that your soul may bless me”: [“your soul”] is the level of the inner dimension (pnimiyus) and life-force of all the worlds, which is drawn from the Life of all life, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and is clothed, hidden and concealed in them to give them life, like the soul hidden in the body.

והברכה הוא יציאתה מההעלם והסתר האור אל הגילוי וההשגה להיות נגלה כבוד ה' ויחודו אל ישראל במחשבתם ושכלם ומוחם בעוה"ז ובכל העולם לעתיד כמ"ש במ"א ויהי' [ויהיה] בבחי' ברכה והמשכה בעוה"ז בהתגלות למטה.

And the blessing is its coming out from the concealment and hiding of the light into revelation and comprehension, so that the glory of G-d and His unity be revealed to Israel in their thought, intellect and mind in this world, and in the whole world in the Time to Come, as is explained elsewhere; and it will be in a state of blessing and drawing down in this world, in revelation below.

13 וז"ש [וזהו שכתוב] אלה החוקים והמשפטים והתורות על הברכות וקללות שהן הם גילוי אלהותו ית' למטה לבחי' ישראל והעברת וביטול המסתירים ומונעים אותם מעבודתם שהן המה נמשכים מבחי' מ"ע [מצות עשה] ול"ת [ולא תעשה] ודוגמתם ממש

And this is [the meaning of] what is written, “These are the statutes, the ordinances and the teachings,” about the blessings and curses: for they are the revelation of His G-dliness, may He be blessed, below, to the level of Israel, and the removal and abolition of those that conceal and hinder them from their service; and these are drawn from the level of the positive commandments and the prohibitions, and are truly like them,

רק שהם בינו לבין בני ישראל מחמת שהקללות הן אחר שיש מסך מבדיל ועונותיכם מבדילים וכבר עבר על הל"ת [הלא תעשה] וכיוצא

except that they are “between Himself and the children of Israel,” because the curses come after there is a separating screen, and “your iniquities separate,” and one has already transgressed the prohibition, and the like;

ולכן צריך להכריתו ולהעבירו משא"כ שס"ה ל"ת [לא תעשה] הם שמירה מן החיצונים שלא ינקו ולא יהיה מסך מבדיל כלל ולכן כתיב בינו ובין בניי [בני ישראל] ולא אל בניי [בני ישראל]:

therefore it must be cut off and removed. Whereas the 365 prohibitions are a guarding against the external forces, so that they draw no nurture and there be no separating screen at all. Therefore it is written "between Himself and the children of Israel," and not "to the children of Israel."

אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר...

A Person Is Forbidden to Taste Until He Feeds His Animal

1 אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת כו'.

A person is forbidden to taste [anything] until he has given food to his animal, as it is said, “And I will give grass in your field for your animal,” and then, “and you shall eat,” etc.

הנה הקרבנות היה ענינם להעלות בהמה ע"ג [על גבין] המזבח כו' כדי שיהיה מאכל לאר"י [לאריה] דאכיל קרבנין כמ"ש [לקמן] בד"ה ואריה כבקר יאכל תבן (ולשם שייך דרוש זה ג"כ).

Now, the substance of the sacrifices was to raise up an animal onto the altar, etc., so that there be food for the “lion that eats sacrifices,” as is explained [below] in the discourse beginning “And the lion shall eat straw like the ox” (and this discourse also belongs there).

והנה כדי שתוכל הבהמה ליכלל באש שלמעלה ותהיה לריח ניחוח כו' צריך לזה המשכה והארה מלמעלה למטה ליתן לה כח ועוז לעלות ולהתהפך ממהות למהות כו'

Now, so that the animal can be absorbed into the fire above and become “a pleasing fragrance,” etc., this requires a drawing down and an illumination from above to below, to give it strength and might to ascend and to be transformed from one essence to another, etc.

והוא בחי' עשב של מעלה שנותנים לבהמה מאכל להחזיק כחה שתוכל לעלות כמו שיתחזק האדם ע"י מאכל כו',

And this is the level of the “grass” above, which is given to the animal as food to strengthen its power, so that it can ascend, just as a person is strengthened by food, etc.

וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך שתוכל לעלות כו' ועמ"ש מענין פי' עשב בד"ה ואלה המשפטים

And this is [the meaning of] “And I will give grass in your field for your animal”: so that it can ascend, etc. And see what is written on the meaning of “grass” in the discourse beginning “And these are the ordinances.”

והיינו בפסוקי דזמרה דהתפעלות הנפש האלקי הוא בבחי' בהמה כדוגמת המרכבה עליונה לפני אריה
פני שור כו' וכמ"ש וישרנה הפרות כו' הלוך וגעו כו' כמ"ש [לקמן] (בד"ה וספרתם לכם דחג השבועות)

That is, in Pesukei deZimra (the Verses of Praise), for the stirring of the G-dly soul is on the level of an "animal," after the pattern of the supernal Chariot, with "the face of a lion ... the face of an ox," etc., and as it is written, "And the cows went straight," etc., "going along and lowing," etc., as is explained [below] (in the discourse beginning "And you shall count for yourselves," of the festival of Shavuot).

והוא מהתבוננות שבחו של מקום בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דוקא וכמ"ש בד"ה בכ"ה בכסליו ובד"ה
אדם כי יקריב מכם וכמו בשרשה שלוקחה משמרי האופנים.

And it comes from contemplating the praise of the Omnipresent specifically at the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), as is explained in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev" and in the discourse beginning "When a man of you brings an offering"; and as [it is] in its root, for it was taken from the dregs of the Ofanim.

והנה התפעלות המלאכים הנק' חיות ובהמות למעלה הוא מבחי' צמצום השגתם באלקים בבחי' ממלא
כח הפועל בנפעל לבד

Now, the stirring of the angels who are called "chayos" and "behemos" (beasts and animals) above comes from the constriction of their comprehension of G-d, at the level of the light that fills [all worlds], the power of the Maker within the made, alone

(וכמ"ש במ"א בפ"י וצדקתך ירננו בד"ה רני ושמחי) והוא ענין השירה בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] באמרו
אשירה לה' כי גאה כו' וכיוצא

(as is explained elsewhere on the meaning of "And they shall sing joyously of Your righteousness," in the discourse beginning "Sing and rejoice"). And this is the matter of the song in Pesukei deZimra, in saying, "I will sing to Havayah, for He is highly exalted," etc., and the like.

ולכך נקראים פסוקי דזמרה דוקא (ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית)

That is why they are called specifically Pesukei deZimra, "Verses of Song" (and see what is written in the discourse beginning "A psalm, a song for the dedication of the House").

ועי"ז יש כח לנפש הבהמית ג"כ להתעלות ולהכלל באש שלמעלה ע"י התלהבות הנפש אלקית והוא ע"י בחי' העשב שנותנים לה

And through this the animal soul too has the power to be elevated and to be absorbed into the fire above, through the fervor of the G-dly soul; and this is through the level of the "grass" that is given to it,

דהיינו הארות והמשכות אלקות מבחי' ממלא כו' שמתבוננת הנפש אלקית ומסדר שבחו של מקום כו'. namely, the illuminations and drawings-down of G-dliness from the level of the light that fills [all worlds], etc., which the G-dly soul contemplates, as one sets out the praise of the Omnipresent, etc.

וזהו אסור לאדם שיטעום כו' (כן הגירסא ספ"ה דגיטין דס"ב סע"א [סוף עמוד א] וכ"כ [וכן כתב] המ"א [המגן אברהם] סי' קס"ז ס"ק י"ח. והבי"י [והבית יוסף] כ' [כתב] שיאכל וכן הגירסא בברכות ד"מ ע"א)

And this is [the meaning of] "A person is forbidden to taste," etc. (So is the reading at the end of chapter 5 of Gittin, folio 62, end of side a, and so wrote the Magen Avraham, section 167, subsection 18. The Beis Yosef wrote "to eat," and so is the reading in Berachos, folio 40a.)

פי' כי יש ב' מיני מאכל אחד מאכל לאדם, והב' מאכל לבהמה ותחלה יש להאכיל לבהמה

The meaning is: there are two kinds of food, one food for man and the second food for an animal; and first one must feed the animal.

הוא שיסדר שבחו של מקום בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] להיות עי"ז כח ועוז לנפש הבהמית דוקא ליכלל ולהדבק באור א"ס ב"ה ואחר שהאכיל לבהמתו יטעום בבחי' מאכל אדם

This means that he should set out the praise of the Omnipresent in Pesukei deZimra, so that through this there be strength and might for the animal soul specifically, to be absorbed into and to cleave to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. And after he has fed his animal, he may taste of the level of food for man,

דהיינו בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה שמוסר נפשו באחד ממש במהות ועצמות אור א"ס ולא מהתבוננות התפשטות אורו בלבד כו' שהוא בחי' אדם אדמה לעליון כו'

that is, in the Shema and prayer, where he gives over his soul into the One itself, into the very being and essence of the Infinite Light, and not from contemplating the spreading forth of His light alone, etc.; and this is the level of "man" (adam), [as in] "I will be like (adameh) the Most High," etc.

וזהו והדר ואכלת ושבעת כו' שהוא ענין ק"ש [קריאת שמע] דכתיב בה אכלתי יערי עם דבשי כו' יערי יוצר
אור התפעלות המלאכים דבשי ק"ש [קריאת שמע] כו' ועמ"ש בד"ה כי תצא.

And this is [the meaning of] “and then, and you shall eat and be satisfied,” etc.: this is the matter of the Shema, of which it is written, “I have eaten my honeycomb with my honey,” etc.: “my honeycomb” is Yotzer Or, the stirring of the angels; “my honey” is the Shema, etc. And see what is written in the discourse beginning “When you go out.”

(ועד"ז הוא קרבן העומר וספירת העומר קודם שבועות כי העומר שעורים מאכל בהמה לברר נה"ב [נפש
הבהמית] ולהעלותה ועי"ז אח"כ בשבועות לכו לחמו בלחמי. אלא ששעורה היא ע"י זריעה משא"כ עשב
וכדלקמן).

(And along these lines are the Omer offering and the Counting of the Omer before Shavuos: for the Omer is barley, food for animals, to refine the animal soul and raise it up; and through this, afterwards, on Shavuos, “Come, eat of my bread.” Except that barley comes through sowing, which is not so with grass, as [explained] below.)

והנה ידוע שהתורה נקראת עוז וגם נקראת תושי' [תושיה] שמתשת כחו של אדם כו', הענין הוא דכמו
שבקרבות כתיב לחמי לאשי כו' כן התורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו כו'

Now, it is known that the Torah is called “strength” (oz), and it is also called tushiyah, for it weakens (mateshes) a person’s strength, etc. The explanation is that just as of the sacrifices it is written, “My bread for My fire-offerings,” etc., so the Torah is called “bread,” as it is written, “Come, eat (lachamu),” etc.

וכמו שהמאכל מחזק כח אדם כן התורה נותנת כח ועוז לנפש אלקית הנק' אדם ונק' מאכל אדם שע"י
לימוד אותיות דבר הלכה תתחזק הנפש אלקית

And just as food strengthens a man’s power, so the Torah gives strength and might to the G-dly soul, which is called “man” (adam), and [the Torah] is called “food for man”: for through studying the letters of the word of halachah, the G-dly soul is strengthened,

כדי שתוכל למסור נפשה באחד ממש ע"י ק"ש [קריאת שמע] כו' אכלו רעים כו' ועמ"ש מזה בד"ה וספרתם
לכם.

so that it can give itself over into the One itself, through the Shema, etc.: “Eat, friends,” etc. And see what is written on this in the discourse beginning “And you shall count for yourselves.”

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שעל כל דבור ודבור פרח נשמתן והחזירן בטל תחיה כמ"ש
בת"י [בתרגום ירושלמי] בתלים (ס"י ס"ח) ע"פ גשם נדבות תניף והיינו טל תורה

And this is [the meaning of] what our Sages, of blessed memory, said, that at each and every utterance their souls flew out, and He restored them with the dew of resurrection, as is written in the Targum Yerushalmi on Psalms (chapter 68) on [the verse] "A rain of bounty You shed"; and that is the dew of Torah.

והיינו דמה שפרחה נשמתן במס"נ [במסירות נפש] ממש החזירן לגופים שלהם ע"י טל תורה בבחי' שוב
לפי שנתנה כח ועוז לנפשם להתחזק ולחזור בגופם כמו ששייב הנפש ע"י מאכל

That is: when their souls had flown out in actual self-sacrifice (mesirus nefesh), He returned them to their bodies through the dew of Torah, on the level of "returning" (shov), because it gave their souls strength and might to grow strong and return into their bodies, just as one restores the soul through food.

(וזהו רצוא ושוב גימטריא תורה שע"י שפרחה נשמתן בבחי' רצוא ואח"כ החזיר להם בבחי' ושוב ע"י
יוכלו לקבל התורה שכל ענינה רצוא ושוב כמ"ש בד"ה זאת חקת התורה).

(And this is [why] ratzo vashov, "running and returning," is numerically equal to "Torah": for through their souls having flown out, on the level of "running," and afterwards His having returned [them] to them, on the level of "and returning," through this they were able to receive the Torah, whose whole substance is running and returning, as is explained in the discourse beginning "This is the statute of the Torah.")

ומה שנקראת תושיה ג"כ היינו לפי שידוע שכל דבר הצריך להתעלות למעלה והוא מקושר בקשר של
קיימא למטה א"א לו לעלות בלתי שיתירו לו בתחלה הקשר שמקושר למטה ואז יוכל לעלות כו',

And that it is also called tushiyah is because, as is known, anything that needs to rise upward but is tied below with a lasting knot cannot rise unless the knot that ties it below is first untied for it; and then it can rise, etc.

כמ"כ [כמו כן] לפי שהתורה נותנת כח ועוז לעלות יש בכחה ג"כ להתיר הקשר שנתקשרה הנפש בהמית
בגשמיות עוה"ז ולהתיר כח התקשרותה כדי שתוכל לעלות כו'

So too, because the Torah gives strength and might to rise, it also has the power to untie the knot with which the animal soul has tied itself to the physicality of this world, and to weaken the force of its attachment, so that it can rise, etc.

ולכך נקראת תושיה שמתשת כח הקשר של הנפש הבהמית והוא ענין אחד עם מה שנותנים כח ועוז לנפש לעלות כי הא בהא תליא ועמ"ש מזה בד"ה בחודש השלישי לצאת בניי [בני ישראל] מארץ מצרים.

That is why it is called tushiyah, for it weakens (mateshes) the force of the animal soul's knot. And this is one matter with giving the soul strength and might to rise, for the one depends on the other. And see what is written on this in the discourse beginning "In the third month after the children of Israel went out of the land of Egypt."

והנה ההפרש שבין עשב למאכל אדם הוא רק במה שהעשב אינו צומח מסיבות הזריעה אלא מעצמו בלבד

Now, the difference between grass and food for man lies only in this: grass does not grow as a result of sowing, but of itself alone,

דהיינו מכח הצומח שבארץ (ועמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה ובאג"ה [ובאגרת הקודש] סד"ה איהו וחיוהי), משא"כ מאכל אדם אינו צומח כ"א ע"י זריעה כשזורעין החטה אז תצמח כו'.

that is, from the power of growth that is in the earth (and see what is written in the discourse beginning "For as the earth brings forth her growth," and in Iggeres HaKodesh, at the end of the discourse beginning "He and His life-forces"), whereas food for man grows only through sowing: when one sows the wheat, then it will grow, etc.

והנמשל מובן דהמלאכים הנק' עשב השדה בזח"א [בזהר חלק א] בראשית ד"ח ע"ב והם המאכל לבהמה שם ב"ן [שם ב"ן] כו'

And the analogue is understood: the angels, who are called "the grass of the field" in the Zohar, Part I, Bereishis, folio 18b, and who are the food for the "animal" (behemah), the Name Ban, etc.—

הם באים וצומחים מכח המלכות עצמה הנקראת ארץ כמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] בלתי זריעות אור הזרוע מצדיק ח"י עלמין כו' חי העולמים מלך כו',

they come and grow from the power of Malchus itself, which is called "earth," as is explained in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," without the sowings of the sown light from the Tzaddik, the Life of the Worlds (Chai Almin), etc., "the Life of the Worlds, King," etc.;

והתבואה שהן הנשמות הנק' ראשית תבואתו שנק' אדם נצמחים ע"י בחי' זריעה בארץ דוקא שהוא
ההמשכה מבחי' יחיד חי העולמים בבחי' מדת מלכותו ית' כו'

and the grain, which is the souls, who are called "the first of His produce" and are called "man," grows specifically through the level of sowing in the earth, which is the drawing down from the level of "the Only One, the Life of the Worlds," into the level of the attribute of His Malchus, may He be blessed, etc.

והן מאכל לאדם העליון כביכול היינו ע"י מס"נ [מסירות נפש] הנשמות בק"ש [בקריאת שמע] באחד ממש
עולים לאשתאבא בגופא דמלכא כו' ועמ"ש בד"ה אדם כי יקריב מכם.

And they are food for the supernal Man, as it were: that is, through the self-sacrifice of the souls in the Shema, into the One itself, they rise "to be absorbed into the body of the King," etc. And see what is written in the discourse beginning "When a man of you brings an offering."

(והנה שעורה היא מאכל בהמה והיא ג"כ ע"י זריעה דוקא כמו חטה ממש וצ"ל כי יש כמה מדרגות
במלאכים הנק' בהמה וכמו ההפרש בין בחי' יוצר משרתים ובין ואשר משרתיו בד"ה והניף את העומר

(Now, barley is food for animals, and it too comes specifically through sowing, exactly like wheat. It must be said that there are several grades among the angels who are called "animal," as in the difference between the level of "Who forms ministering [angels]" and "and Whose ministers," in the discourse beginning "And he shall wave the Omer":

שעל בחי' המלאכים הנק' יוצר משרתים ע"י נאמר מצמיח חציר לבהמה כו' משא"כ המלאכים הנק'
ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם משי"ב [מששת ימי בראשית] הם גבוהים יותר כו'

for of the level of the angels called "Who forms ministering [angels]" it is said, "He makes grass grow for the animals," etc.; whereas the angels called "and Whose ministers all stand in the heights of the universe," [who are] from the six days of Creation, are higher, etc.,

והן מקבלים מבחי' שעורה שעור ה' ועוד דגם בנשמות כתיב וזרעתי את בני ישראל זרע אדם וזרע
בהמה הרי גם בבחי' בהמה נאמר וזרעתי שבאין ע"י זריעה ממש.

and they receive from the level of barley (se'orah), [whose letters spell] shi'ur hei, "the measure of hei." Moreover, of the souls too it is written, "And I will sow the children of Israel [with] the seed of man and the seed of animal": thus of the level of "animal," too, it says "And I will sow," for they come through actual sowing.

ואפ"ל [ואפשר לומר] כי העשב שצומח מאליו שרשו מבחי' ההמשכה חזונית לחדש הישנות ע"ד המחדש בטובו בכל יום תמיד כו' אבל מה שבא ע"י זריעה וצמיחה נמשך מבחי' ההמשכה הפנימית)

And it may be said that the grass that grows by itself is rooted in the level of the drawing-down of the outer dimension (chitzoniyus), to renew what has grown old, in the manner of "Who in His goodness renews each day, continually," etc.; but what comes through sowing and growing is drawn from the level of the inner drawing-down.)

(ע"י בע"ח [בעץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פרק י"א)

(See Etz Chaim, Sha'ar Kerias Shema, chapter 11.)

ועמ"ש בד"ה וידעת היום ההפרש בין מ"ש אתה הראת לדעת שהוא הדעת בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ובין מ"ש וידעת היום שהוא הדעת בבחי' סוכ"ע, עד"ז י"ל [יש לומר] ההפרש בין בחי' עשב ובין בחי' שעורה.

And see what is written in the discourse beginning "Know this day" on the difference between what is written, "You have been shown, to know," which is Daas (knowledge) at the level of the light that fills all worlds, and what is written, "Know this day," which is Daas at the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). Along these lines one may explain the difference between the level of grass and the level of barley.

2 ולפ"ז [ולפי זה] בחי' חטה מאכל אדם שהיא התורה זהו מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע שהתורה נק' משל הקדמוני בחי' קדמונו של עולם כו'.

Accordingly, the level of wheat, food for man, which is the Torah, is what is higher than the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); for the Torah is called "the parable of the Ancient One," the level of the Ancient One of the world, etc.

גם י"ל [יש לומר] כי השפעת השעורה נמשך במלאכים ע"י הנשמות דהיינו ע"י קרבן העומר שעורים וזהו כענין ונתתי לך מהלכים בין העומדים שממשיכים ההילוך בבחי' העומדים שהם המלאכים כמ"ש בת"א [בתורה אור] ס"פ וישב על פסוק זה,

It may also be said that the influence of the barley is drawn into the angels through the souls, that is, through the Omer offering of barley. And this is like the matter of "And I will give you walking among those who stand": [the souls] draw walking into the level of "those who stand," who are the angels, as is explained in Torah Ohr, at the end of Parshas Vayeshev, on this verse.

וזהו ניגרא דחמרי שעריי נעשה בבחי' מהלך כו'

And this is [the meaning of] “the donkeys’ pace is barley”: for through this [one] comes to the level of one who walks, etc.

ומי"ש בפי' ק"ש [קריאת שמע] ונתתי עשב כו' היינו לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו' לכך ע"י מס"נ [מסירות נפש] שבק"ש [שבקריאת שמע] היום יוכל ליתן מאכל לבהמתו למחר בפסוקי דזמרה כו':

And as for what is written in the passage of the Shema, “And I will give grass,” etc., that is because “their end is wedged in their beginning,” etc.; therefore, through the self-sacrifice (mesirus nefesh) in the Shema today, one can give food to his animal tomorrow, in Pesukei deZimra, etc.

3 ב והנה יש עוד ההפרש בין זריעה לנטיעה ארץ חטה כו' גפן כו' וכתוב ואנכי נטעתיך שורק

2. Now, there is a further difference, between sowing and planting: “A land of wheat,” etc., “vine,” etc., and it is written, “And I planted you a choice vine.”

שהזריעה דתבואה כמו גרעין החטה יצמח ממנו כדמותו ובצלמו אלא שהוא בתוספת וריבוי ואין צריך שהות כ"כ [כל כך] ועיכוב מזמן הזריעה עד הצמיחה

For in the sowing of grain, as with the kernel of wheat, there grows from it [a plant] in its likeness and in its image, only with addition and increase; and it does not need so much time and delay from the time of sowing until the growth.

ואמנם יצטרך ללמ"ד טי"ת מלאכות לחרוש ולזרוע כו' דש בורר ואופה ומבשל עד שראוי לאכילה כו'

However, it will need the thirty-nine labors: to plow and to sow, etc., threshing, sorting, and baking and cooking, until it is fit to eat, etc.

והנטיעה שנוטע גרעין תפוח יצמח אילן שלו והתפוח יצמח בראשו דוקא ויש שהות ועיכוב רב בזמן צמיחתו

And with planting, when one plants the seed of an apple, its tree grows, and the apple grows specifically at its top; and there is a long time and delay in the time of its growth.

וגם ג' שני ערלה נוהג בו (עמ"ש בד"ה ונטעתם כל עץ מאכל) ויש שזמן צמיחתו מתעכב ע' [שבעים] שנים כמו התמר דכתיב צדיק כתמר יפרח כו' (ועמ"ש מזה גבי שמיני עצרת).

And the three years of orlah also apply to it (see what is written in the discourse beginning "And you shall plant every tree for food"); and there are some whose growth is delayed seventy years, like the date palm, as it is written, "The righteous shall flourish like the date palm," etc. (and see what is written on this in connection with Shemini Atzeres).

ואמנם א"צ [אין צריך / אינו צריך] להכשר ותיקון ע"י ל"ט מלאכות כי הפרי מיד ראוי לאכילה וגם יש בה תענוג מן מתיקות הטעם משא"כ במאכל הלחם דתבואה כו' ועוד כמה מיני מדרגות חלוקים ביניהם כו'.

However, it does not need preparation and rectification through the thirty-nine labors, for the fruit is fit to eat at once, and it also has delight, from the sweetness of its taste, which is not so with the food of bread from grain, etc. And there are several more kinds of grades of difference between them, etc.

4 והנמשל בכל אלה החלוקים יובן למעלה דנשמה האלקית שנזרעת מאור הזרוע לצדיק כו' יש נשמה שהוא כמשל התבואה כמ"ש ראשית תבואתה עד"מ התבואה הנזרע בגרעין החטה לא תהיה רק בריבוי אבל לא בשינוי המהות כצמיחת התפוח כו'

The analogue of all these differences will be understood above: of the G-dly soul, which is sown from the "light sown for the righteous," etc., there is a soul that is like the analogy of grain, as it is written, "the first of His produce." For example, the grain sown from the kernel of wheat will be only with increase, but not with a change of essence, as with the growth of the apple, etc.

והיינו ענין נשמות שבג"ע [שבגן עדן] התחתון שהם רק בריבוי והגדלה שניתוסף האור אלקי בהם בכח"י ריבוי בלבד כו'

And this is the matter of the souls in the lower Gan Eden, who are only in increase and growth, in that the G-dly light is added in them by way of increase alone, etc.

ויש נשמות גבוהות יותר שמתענגים על הו"י בתענוג ועריבות ומתיקות ידידות כו' כמשל התפוח וכמ"ש רפדוני בתפוחים כו'

And there are higher souls, who delight in Havayah with delight and pleasantness and the sweetness of affection, etc., like the analogy of the apple, and as it is written, "Spread apples about me," etc.

ונשתנה מהותם לגמרי לעילויא מכפי אופן זריעתן מאור הזרוע לצדיק כו' כמעלת התפוח על הגרעין הנטוע

And their essence has been changed completely, elevated beyond the manner of their sowing from the “light sown for the righteous,” etc., like the superiority of the apple over the planted seed.

וזהו ג"כ כענין ההפרש בין העלייה דרך השתלשלות עילה ועלול ובין העלייה שלא כסדר ההשתלשלות ונק' בחי' זו חקל תפוחין קדישין ע"ש כתפוח בעצי היער כן דודי כו'

And this too is like the difference between ascent by way of the chain of descending worlds (hishtal-shelus), of cause and effect, and ascent that is not in the order of that chain. And this level is called “the field of holy apples,” after [the verse] “Like an apple tree among the trees of the forest, so is my beloved,” etc.

והוא בחי' יאר ה' פניו אליך, ועיין בפרדס ערך שדה פי' שדה תפוחים בחי' תפארת ועמ"ש מענין תפארת בפי' קדושים בד"ה ונטעתם כל עץ מאכל.

And this is the level of “May Havayah make His face shine upon you.” And see the Pardes, under the entry “field,” [where it] explains “a field of apples” as the level of Tiferes (beauty); and see what is written on the matter of Tiferes in Parshas Kedoshim, in the discourse beginning “And you shall plant every tree for food.”

5 ועד"ז י"ל [יש לומר] ענין שדה הלבן ושדה האילן שבמשנה דמסכת שביעית שהם ג"ע [גן עדן] התחתון וג"ע [וגן עדן] העליון

Along these lines one may explain the matter of the “white field” and the “tree field” in the Mishnah of tractate Sheviis: they are the lower Gan Eden and the higher Gan Eden.

כי ג"ע [גן עדן] התחתון שרשו ממלי' וג"ע [וגן עדן] העליון שרשו מבינה אך צ"ע [צריך עיון] דהא פי' גן היינו נטיעות כמ"ש ויטע ה' אלקים גן כו' ואיך נמשל רק לצמיחת התבואה

For the lower Gan Eden is rooted in Malchus (sovereignty), and the higher Gan Eden is rooted in Binah (understanding). But this needs examination, for the meaning of “garden” is plantings, as it is written, “And Havayah Elokim planted a garden,” etc.; so how is it compared only to the growth of grain?

ואפ"ל [ואפשר לומר] ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עה"ד [עץ הדעת] חטה היתה כו' והעיקר שגם בגי'ע [בגן עדן] התחתון יש נשמות שמקבלים מבחי' נטיעות ויש מבחי' תבואתו כו'

One may say [it is] along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, "The Tree of Knowledge was wheat," etc. But the main point is that in the lower Gan Eden too there are souls who receive from the level of plantings, and some from the level of His produce, etc.

(ועמ"ש בד"ה האזינו השמים בענין כשעירים עלי דשא כרביבים עלי עשב שם נז' [נזכר] ג"כ כענין זה ועיי' זח"א [זהר חלק א] ויחי דרכ"ו ע"ב ההפרש בין תבואה לפירות האילן ובפ' אמור דצ"ו ע"ב ודצ"ז ע"א ובפ' פנחס דרנ"ג ע"א)

(And see what is written in the discourse beginning "Give ear, O heavens," on the matter of "like showers upon the vegetation, like raindrops upon the grass": there too something like this is mentioned. And see the Zohar, Part I, Vayechi, folio 226b, on the difference between grain and the fruits of the tree; and in Parshas Emor, folio 96b and folio 97a; and in Parshas Pinchas, folio 253a.)

אך שיש שהות רב עד שנאמר צדיק כתמר יפרח כו' כלומר מזמן זריעתו למעלה עד גמרו בבחי' גילוי האור בעונג העליון ישתהה ע' [שבעים] שנין כו',

Yet there is a long time [involved], to the point that it is said, "The righteous shall flourish like the date palm," etc.; that is, from the time of its sowing above until its completion, in the revelation of the light in the supernal delight, seventy years may pass, etc.

ודוגמא לזה במה שאנו רואים בנפש האלקית למטה עד שיתענג בעונג המורגש באלקות יכול לשהות זמן רב כמו שנה תמימה ויותר כו'

And an example of this is what we see in the G-dly soul below: until it delights with a felt delight in G-dliness, a long time can pass, such as a full year and more, etc.

וגם נצמח בראש האילן דהיינו בחכמה שבנפש כו' והוא מ"ש כי האדם עץ השדה שיתן פריו למעלה דוקא כי העונג אינו אלא בחכמה כו'.

And it also grows at the top of the tree, that is, in the Chochmah (wisdom) that is in the soul, etc. And this is what is written, "For man is the tree of the field": that it gives its fruit specifically above, for delight is only in Chochmah, etc.

6 ואמנם בזאת יתרון מעלתו שא"צ [שאינו צריך / שאינו צריך] לתיקון ע"י אהבה ויראה כו' שנק' אפייה ובישול כמו במאכל התבואה הנשמות הנמוכות שא"א להם להתעכל ולהיות למאכל אדם העליון כ"א ע"י אפייה דהתלהבות כו'

However, in this lies its superior quality: it does not need rectification through love and awe, etc., which are called baking and cooking, as with the food of grain in the lower souls, who cannot be digested and become food for the supernal Man except through the baking of fervor, etc.

וכמ"ש ואפו עשר נשים בחי' י"ס [י' ספירות] דמלכות לחמכם דאור הזרוע כו' בתנור אחד פי' בתנור הנעשה מאחד עילאה

And as it is written, "And ten women shall bake," the level of the ten Sefiros of Malchus, "your bread," of the sown light, etc., "in one oven": that is, in an oven made from the supernal One,

דהיינו שנתעכלו אחר האפייה ונכללו באחד כו' כמשל המאכל שאינו מתעכל באדם כ"א ע"י אפייה בתחלה כו'.

meaning that after the baking they were digested and absorbed into the One, etc., like the analogy of food, which is not digested in a person except through baking first, etc.

7 ובכ"ז [ובכל זה] יובן משארו"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלהי כתובות עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת כו'

Through all this one will understand what our Sages, of blessed memory, said at the end of Kesubos: "In the future the Land of Israel will bring forth fine loaves and garments of fine wool," etc.

פי' הארץ הוא בחי' מלכות דאצילות מקור הנשמות והמלאכים ותוציא מעצמה בלתי עבודת אור הזרוע לצדיק כו' כי תתעלה אז המלכות ותהיה עטרת בעלה כמ"ש סד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל].

The meaning: the "land" is the level of Malchus of Atzilus, the source of the souls and the angels, and it will bring [them] forth of itself, without the labor of the "light sown for the righteous," etc.; for Malchus will then be elevated and will be "the crown of her husband," as is explained at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be."

8 וסדיה קול דודי גבי מקפץ על הגבעות ובביאור ע"פ כי אתה נרי בפיי מלך יחיד חי העולמים.

And at the end of the discourse beginning "The voice of my beloved," on "leaping over the hills," and in the explanation on the verse "For You are my lamp," on the meaning of "King, Only One, Life of the Worlds."

וגלוסקאות היינו כמו הלחם הנאפה בתנור כן מה שע"י עבודתה"ט מלאכות אור הזרוע של הנשמה נכללת באחד בזמן העוה"ז

And "fine loaves" means this: just as bread is baked in an oven, so too, through the work of the thirty-nine labors, the sown light of the soul is absorbed into the One in the time of this world;

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] תגמר הנשמה בבחי האפייה ובישול ממילא ומאיליה כי כל האורות עליונים יתגלו במלי דוקא ויבואו כולם לקבל ממנה כמ"ש והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו',

but in the Time to Come the soul will be completed in the manner of baking and cooking as a matter of course and of itself, for all the supernal lights will be revealed specifically in Malchus, and all will come to receive from it, as it is written, "And it shall be on that day that living waters shall go out from Jerusalem," etc.

ועיין בשל"ה [בשני לוחות הברית] פי ויצא ע"פ ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש שפי" עד"ז ברכת המוציא לחם מן הארץ

And see the Shelah, Parshas Vayetze, on the verse "and will give me bread to eat and clothing to wear," where he explains along these lines the blessing "Who brings forth bread from the earth."

ובמ"ש גלוסקאות וכלי מילת דוקא בא לרמוז על כללות ההשתלשלות דאורות פנימים ואורות מקיפים הפנימים בגלוסקאות והמקיפים בכלי מילת

And in saying specifically "fine loaves and garments of fine wool," [the Sages] meant to allude to the chain of descending worlds (hishtalshelus) as a whole, of inner lights and encompassing lights: the inner [lights] in the "fine loaves," and the encompassing [lights] in the "garments of fine wool."

והוא בחי לבושים ומקיפים דמצות וכמ"ש ברבות בשה"ש [בשיר השירים] בפסוק גן נעול ע"פ ואכסך משי כו' עשאן ממש בעולם כו' המד"א [היך מה דאת אמר] לא ימיש עמוד הענן כו' ע"ש.

And this is the level of the garments and the encompassing [lights] of the mitzvos, and as is written in the Midrash Rabbah on Song of Songs, on the verse "A garden locked," on [the words] "and I covered you with silk (meshi)," etc.: "He made them substantial (mamash) in the world," etc., "as it is said, 'The pillar of cloud did not depart (yamish),' etc.; see there.

9 והענין דהנה בתורה נאמר לכו לחמו כו' שהוא בחי' אור פנימי ובמצות אנו אומרים אשר קדשנו בחי' קדושין הוא בחי' אור מקיף

The explanation: of the Torah it is said, "Come, eat (lachamu)," etc., which is the level of inner light; and regarding the mitzvos we say, "Who has sanctified us (kideshanu)," the level of betrothal (kiddushin), which is the level of encompassing light.

וראיה לזה שיכול אדם לעשות מצוה בעטיפת טלית ולא יגע ללבו כלל בפנימיות עד שיחשוב מחשבה זרה כו' כמו המקיף שאינו נוגע לפנימי כו'

And the proof of this is that a person can perform a mitzvah by wrapping himself in a tallis and it will not touch his heart inwardly at all, to the point that he may think an alien thought, etc., like the encompassing [light], which does not touch the inner, etc.

משא"כ במ"ת [במתן תורה] שנק' יום חתונתו שעל כל דבור פרחה נשמתן בבחי' אור פנימי כי הרי היה ברצון

Whereas at the Giving of the Torah, which is called "the day of his wedding," at every utterance their souls flew out, at the level of inner light, for it was, after all, willingly:

כי מאחר שפרחה נשמתן בדבור הראשון למה שמעו הדבור השני כו' (פ"ט דשבת דפ"ח ע"ב)

for since their souls had flown out at the first utterance, why did they listen to the second utterance? etc. (chapter 9 of Shabbos, folio 88b).

והקדושין היה קודם לכן ששלח להם את משה וכתת להם ברית עמהם בדם אשר זרק כו' ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע כו' והוא בחי' מקיפים

And the betrothal was before that, when He sent Moshe to them and made a covenant with them through the blood that he sprinkled, etc., and they said, "All that Havayah has spoken we will do and we will hear," etc.; and this is the level of encompassing [lights].

ואמנם המקיף נותן כח ועוז להארת הפנימי דמה שכרת ברית עמהם הי' [היה] סיבה למס"נ [למסירות נפש] שלהם במ"ת [במתן תורה] כו'.

Yet the encompassing [light] gives strength and might to the illumination of the inner [light]: for His making a covenant with them was the cause of their self-sacrifice (mesirus nefesh) at the Giving of the Torah, etc.

אך עיקר הנשואין היה במתן תורה לפי שפרחה נשמתן ממש משא"כ בבחי' העלם המקיפים כו'

But the essence of the marriage was at the Giving of the Torah, because their souls actually flew out, which is not so at the level of the concealment of the encompassing [lights], etc.

וכמו ענין הנז' [הנזכר] באדרא דקמ"ו ב' על הני תלתא דאסתלקו דברעו סגי ותקיף אתדבקו נפשותיהן בשעתא דאתנסיבו כו' (ועמ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו).

And this is like the matter mentioned in the Idra, folio 146b, about those three who passed away: that "with great and mighty desire their souls cleaved at the moment they were taken (isnesivu)," etc. (and see what is written in the discourse beginning "The eyes of all look hopefully to You").

ובזה יובן מה שיפלא לכאורה בפ' והיה אם שמוע שמשה אמרה ואיך אמר ונתתי מטר כו' ונתתי עשב כו' כאלו הוא הנותן ח"ו [חס ושלום]

And with this will be understood what seems puzzling in the passage "And it shall be, if you will diligently listen": Moshe said it, so how could he say "And I will give the rain," etc., "And I will give grass," etc., as though he were the giver, G-d forbid?

כמו שהקשו המפרשים כי מאחר שבמשנה תורה משה כמדבר בעד עצמו ע' [עיי' בהרמב"ן [בהרבי משה בן נחמן] בהקדמתו לפי התורה א"כ ה"ל [הוא ליה למימר] ונתן ה' מטר כו'.

As the commentators asked: since in Mishneh Torah, [the book of Devarim,] Moshe is like one speaking on his own behalf (see the Ramban in his introduction to his commentary on the Torah), if so it should have said, "And Havayah will give rain," etc.

אך הענין לפי ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה ורוח הוי' הוא שדיבר כו' ונתתי עשב כו' ולא הוא הנותן ח"ו [חס ושלום]

But the explanation is that the Shechinah speaks from within Moshe's throat, and it was the spirit of Havayah that spoke, etc., "And I will give grass," etc., and it is not he who is the giver, G-d forbid.

והטעם הוא כנ"ל שע"י מ"ת [מתן תורה] נעשו בחי' נשואין שהיא ההתכללות ותכלית הביטול בעצמות אור א"ס עד שפרחה נשמתן ממש כו'

And the reason is as mentioned above: through the Giving of the Torah there came about the level of marriage, which is the inclusion and the ultimate self-nullification (bittul) in the essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), to the point that their souls actually flew out, etc.

ועדי"ז היה במשה בתמידות כמ"ש לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי שלא תפס מקום ודבר בפ"ע [בפני עצמו] כלל

And so it was with Moshe constantly, as it is written, "Go, say to them, 'Return to your tents,' but you, stand here with Me": for he did not occupy any place, and was not anything in his own right at all;

לכך היה יכול לומר ונתתי מפני שדבר ה' דיבר בו מדבר מתוך גרונו כו', ועמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את.

therefore he could say "And I will give," because the word of G-d spoke through him, speaking from within his throat, etc. And see what is written on this in Parshas Va'eschanan, in the discourse beginning "And you shall love."

10 וכענין זה ידוע שהוא השונה הלכות דארז"ל [דאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מתניתא מלכתא פי' עד"מ כמלך הגוזר ואומר ע"י שלוחו כו' כן אנו אומרים אמר אביי כו'

And similar to this, it is known that so it is with one who studies halachos, for our Sages, of blessed memory, said, "The Mishnah is a queen." The meaning is, by way of analogy: like a king who decrees and speaks through his messenger, etc., so we say, "Abaye said," etc.,

כי גזירות המלך הקב"ה דינא דמלכותא שאמר אביי רוח ה' הוא שדיבר בו וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך כו' וכמ"ש במ"א.

for [these are] the decrees of the King, the Holy One, blessed be He, "the law of the kingdom," which Abaye said: it is the spirit of Havayah that spoke through him, and as it is written, "And I have put My words in your mouth," etc., and as is explained elsewhere.

ואמנם אין זה אלא לאחר מס"נ [מסירות נפש] דנשואין הנ"ל. ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו בפ"י גבורי כח עושי דברו ועי"ז אח"כ לשמוע בקול דברו:

However, this is only after the self-sacrifice (mesirus nefesh) of the marriage mentioned above. And see what is written in the discourse beginning "At the time when [Israel] put first," on the meaning of "mighty in strength, who do His word," and through this, afterwards, "to hearken to the voice of His word."

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה...

“And Reuven went in the days of the wheat harvest, and found dudaim”

1 וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה (ע' [עיינן] בסנהדרין צ"ט ב'. וברכות ויצא ר"פ ע"ב).

“And Reuven went in the days of the wheat harvest, and found dudaim in the field” (see Sanhedrin 99b; and [Midrash] Rabbah, Vayetzei, at the beginning of chapter 72).

חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. יותן את הארץ הזאת לעבדיך.

“Train a youth according to his way; even when he grows old he will not depart from it.” “Let this land be given to your servants.”

וע"ש הפ"י כפשוטו במ"כ ובידי משה בשם פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] ונכון הוא ולפ"ז [ולפי זה] זהו גריעותא להם וכמ"ש בברכות ס"פ מטות שעליהם נאמר נחלה מבוהלת בראשונה כו'.

And see there the explanation according to its plain meaning in the Matnos Kehunah, and in the Yedei Moshe in the name of Rashi's commentary, and it is correct. According to this, this is a short-coming on their part, as is written in [Midrash] Rabbah at the end of Parshas Matos, that concerning them it was said, “An inheritance hastily gotten at the beginning,” etc.

2 וצ"ל דהפסוק חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מעלה ושבח שראוי לעשות כן.

And this needs to be understood, for the verse “Train a youth according to his way” is a virtue and a praise: that it is fitting to do so.

גם בלא"ה [בלאו הכי] מבואר בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] הקושיא בפסוק חנוך לנער דמדכתיב ע"פ דרכו משמע שאינה דרך האמת לאמתו וא"כ מאי מעליותא שגם כי יזקין לא יסור ממנה.

Moreover, even apart from this, Sefer Shel Beinonim [Tanya], Part II, explains the difficulty in the verse “Train a youth”: since it is written “according to his way,” the implication is that it is not the way of the absolute truth; and if so, what virtue is there in “even when he grows old he will not depart from it”?

והענין כי הנה בפ"י וימצא דודאים יש במדרש שני פירושים. א' שהן מין עשב וע' בהרמב"ן [בהרבי משה בן נחמן] בפ"י התורה שם.

The explanation is that, regarding the meaning of “and found dudaim,” there are two explanations in the Midrash. One, that they are a kind of herbage; and see the Ramban in his commentary on the Torah there.

הב' שהן שעורים. ועמ"ש בד"ה אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב כו' דבחי עשב זהו מקור ההשפעה לבחי המלאכים הנק' בהמה.

The second, that they are barley. And see what is written in the discourse beginning “A person is forbidden to taste [anything] until he gives food to his animal, as it is said, ‘And I will give herbage,’ etc.”: that the level of herbage is the source of the flow of influence to the level of the angels, which are called “animal.”

(וע' בזח"א [בזהר חלק א] י"ח ב' קנ"ו ב') ולכן נק' דודאים שהוא מלשון אתן את דודי לך בחי אהבה שמזה נמשך ונולד בהם האהבה להיות בוערת כמראה הלפידים כו'.

(And see the Zohar, Part I, 18b [and] 156b.) That is why they are called dudaim, which is from the expression “I will give my love (dodai) to you”: the level of love, for from this the love is drawn down and born in them, to be burning “like the appearance of torches,” etc.

וגם לפי הפ"י שהם שעורים היינו ג"כ מאכל בהמה כו' רק שזהו בחי גבוה יותר כמ"ש [כמה שכתוב שם].

And also according to the explanation that they are barley, this too is food for an animal, etc., only that this is a higher level, as is written there.

ולכן נק' בחי זו חנוך לנער משום דכד איתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא דכיא כו' כנ"ל (בד"ה וספרתם לכם הנ"ל)

That is why this level is called “Train a youth”: because “when he is born, they give him a soul from the side of a pure animal,” etc., as mentioned above (in the discourse beginning “And you shall count for yourselves,” mentioned above).

ע"כ המזון לבחיי זו הוא מבחי' שעורה שעור ה' או מבחי' עשב וכמ"ש ועשב לעבודת האדם ע"כ גם בניו תפסו בעבר הירדן שהוא מקום מקנה ע"ד ונתתי עשב בשדך לבהמתך שנתבאר למעלה ובת"א [ובתורה אור] בד"ה ואלה המשפטים.

Therefore the nourishment for this level is from the level of se'orah (barley), shi'ur hei (the measure of hei), or from the level of herbage, as it is written, "and herbage for the service of man." Therefore his sons, too, took hold [of land] across the Jordan, which is "a place for livestock," in the manner of "I will give herbage in your field for your animals," which was explained above, and in Torah Ohr in the discourse beginning "And these are the ordinances."

ומה דמשמע שלא נכון עשו בזה (ועיין ביהושע סימן כ"ב י"ט) זהו משום שעשו את הטפל עיקר.

And as for what is implied, that they did not act properly in this (and see Yehoshua, chapter 22, [verse] 19), this is because they made the secondary into the primary.

והרי אף שאסור לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו מ"מ אח"כ צ"ל ואכלת ושבעת והיינו לכו לחמו בלחמי

For although a person is forbidden to taste anything until he gives food to his animal, nevertheless afterwards there must be "and you shall eat and be satisfied," which is "Come, eat of my bread."

ועוד כי א"י [ארץ ישראל] דוקא היא ארץ חטה ושעורה כו' ג"כ והם בחרו לקבץ גמור בחיי זו דמקום מקנה.

Moreover, the Land of Israel specifically is "a land of wheat and barley," etc., as well; yet they chose to settle completely and permanently in this level of "a place for livestock."

וזהו ענין אי לך ארץ שמלכך נער ופ"י בזה"א [בזהר חלק א] ס"פ לך לך (דצ"ה ע"ב) שהוא בחיי מט"ט [מטטרון] נער הייתי גם זקנתי שמשם מקור ושרש השפעה הנ"ל

This is the meaning of "Woe to you, O land, whose king is a youth," which is explained in the Zohar, Part I, at the end of Parshas Lech Lecha (folio 95b), as the level of Metatron, "I was a youth, and I have also grown old," for from there is the source and root of the flow of influence mentioned above.

אשריך ארץ כו' היא ארץ חטה ושעורה כו' אשר עיני ה' אלקיך בה כו'.

"Happy are you, O land," etc., is "a land of wheat and barley," etc., "upon which are the eyes of Havayah your G-d," etc.

אך מ"מ ג"ז [גם זה] אמת שצ"ל חנוך לנער ע"פ דרכו וגם כי יזקין לא יסור ממנה.

But nevertheless, this too is true: that there must be "Train a youth according to his way," and also "even when he grows old he will not depart from it."

פ"י כי יזקין ויהיה בבחי' אדם כי זקן היינו שקנה חכמה והיינו ע"י חטה דוקא כ"ב אתוון דאורייתא וכמ"ש בענין והדרת פני זקן. אעפ"כ [אף על פי כן] לא יסור ממנה מענין בחי' דודאים שעורה מאכל בהמה

That is: when he grows old and comes to be at the level of "man" — for an "elder" (zaken) is one who has acquired (kanah) wisdom, and this is through wheat specifically, the twenty-two letters of the Torah, as is explained on the subject of "And you shall honor the face of an elder" — even so, he "will not depart from it," from the matter of the level of dudaim, barley, food for an animal.

היינו משום שצ"ל בבחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם לבד דהיינו מ"ש אדם ובהמה תושיע.

That is because he must be at the level of "animal" that is above the level of mere "man," which is what is written, "Man and animal You save."

3 והוא להיות נמשך אחריו ית' כבהמה למעלה מהטעם והדעת והיינו ע"י חנוך לנער שנתחנך להיות מתחלה בבחי' הביטול דבהמה

That is, to be drawn after Him, may He be blessed, like an animal, above reason and knowledge. This comes through "Train a youth": that he was trained to be, from the outset, at the level of the self-nullification (bittul) of an "animal,"

שהם המלאכים פני אריה פני שור והאופנים וחיות ברעש גדול והיינו ע"י שעור ה' כו' כנ"ל,

which are the angels, "the face of a lion," "the face of an ox," and "the Ofanim and Chayos with a great noise"; and this is through shi'ur hei, etc., as mentioned above.

ועי"ז יוקבע הביטול בנפשו, שגם כי יזקין להיות קנה חכמה לכו לחמו בלחמי לא יסור מהיות בבחי' בהמה ג"כ בבחי' הביטול שלמעלה מהשכל כו':

Through this the self-nullification will be fixed in his soul, so that even "when he grows old," to be one who has acquired wisdom, "Come, eat of my bread," he "will not depart" from being at the level of "animal" as well, at the level of the self-nullification that is above intellect, etc.

4 ב וביאור הדבר הנה כתיב ברות (סי' גי ט"ו) ויאמר כו' וימד שש שעורים ופי' בגמרא (סנהדרין דצ"ג ע"א) ששה צדיקים כו' וכ"ה ברבות ברות על פסוק זה.

2. The explanation of the matter: it is written in Ruth (chapter 3, [verse] 15), "And he said," etc., "and he measured six [measures of] barley"; and the Gemara explains (Sanhedrin, folio 93a): six righteous men, etc.; and so it is in [Midrash] Rabbah on Ruth, on this verse.

ולכאורה אינו מובן איך הצדיקים הגדולים ההם נקראו בשם שעורים וע' בחולין (פג"ה [פרק גיד הנשה] דצ"ב סע"א [סוף עמוד א]) איתא ג"כ עד"ז ומהרש"א [ומהרש"א] שם בח"א [בחדושי אגדות] נדחק ליישב.

On the face of it, it is not understood how those great righteous men are called by the name "barley." And see Chullin (chapter Gid HaNasheh, folio 92a, at the end of side a): it is stated there along these lines too, and the Maharsha there, in the Chiddushei Aggados, strains to resolve [it].

אבל הנראה לומר כי עם היות שבח"י חטה שהוא מאכל אדם גבהה הרבה מבח"י שעורים מאכל בהמה. שבח"י אדם זהו נשמות דאצ"י ובח"י בהמה היינו נשמות דבי"ע וכמ"ש בד"ה ואלה המשפטים. אך יש עוד בח"י בהמה שגבוהה מבח"י אדם

But what seems right to say is this: although the level of wheat, which is food for man, is much higher than the level of barley, food for an animal — for the level of "man" is the souls of the World of Atzilus (Emanation), and the level of "animal" is the souls of the Worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah, as is explained in the discourse beginning "And these are the ordinances" — nevertheless there is another level of "animal" that is higher than the level of "man."

דהיינו משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דחולין (דף ה' ע"ב) ע"פ אדם ובהמה תושיע הוי' אלו בני אדם הערומים בדעת כאדם (הראשון) ומשימים א"ע [את עצמו] כבהמה (דכאי רוח).

That is, as our Sages, of blessed memory, said in the first chapter of Chullin (folio 5b) on the verse "Man and animal You save, Havayah": "These are people who are shrewd in knowledge like Adam (the first [man]) and make themselves like an animal (crushed in spirit)."

ולכן נקראו אלו בשם שעורים שהוא מאכל בהמה כו'.

That is why these are called by the name "barley," which is food for an animal, etc.

וזהו בח"י בהמה רבה שלמעלה מבח"י אדם כמ"ש בפ' עקב בד"ה ויאכילך את המן יעו"ש [יעויין שם].

This is the level of the "great animal" (behemah rabbah) that is above the level of "man," as is explained in Parshas Eikev, in the discourse beginning "And He fed you the manna"; see there.

ובזח"ג [ובזהר חלק ג] פ' אמור (דצ"ח ע"ב) פ"י שש שעורים הם שיתא סדרי משנה והיינו שזהו מאכל בהמה.

And in the Zohar, Part III, Parshas Emor (folio 98b), it explains that "six [measures of] barley" are the six orders of the Mishnah; that is, this is food for an animal.

ר"ל [רוצה לומר] שע"ז יבוא לבחי' ומדרגה הנ"ל דאדם ובהמה תושיע הוי' שמשימים א"ע [את עצמו]
כבהמה

That is to say, through this one will come to the level and rank mentioned above, of "Man and animal You save, Havayah": those who make themselves like an animal.

וע"ד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ברבות פ' אמור פכ"ז כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכים אחריו כבהמה כו' ועמ"ש בד"ה והניף הכהן אותם על לחם הבכורים.

This is along the lines of what our Sages, of blessed memory, said in [Midrash] Rabbah, Parshas Emor, chapter 27: "Like man are we; like an animal save us, for we are drawn after You like an animal," etc. And see what is written in the discourse beginning "And the kohen shall wave them upon the bread of the first fruits."

אך שייכות ש"סמשנה לשעורים י"ל [יש לומר] כי הוא לי [לשון] שעורים שתשבע"פ [שתורה שבעל פה] היא מגבלת השיעור והמדה לכל המצות שיהיו התפילין כך וכך דוקא וכן הסוכה וכמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה.

But as for the connection of the six orders of the Mishnah to barley (se'orim), it can be said that it is the term shi'urim (measures), for the Oral Torah sets the bounds of the measure and the size for all the mitzvos: that the tefillin must be such-and-such precisely, and likewise the sukkah; as is explained about this in the discourse beginning "When Israel put 'we will do' first."

5 וזהו ג"כ מבחי' שעור ה' ה"ג [חמש גבורות] שהם נותנים המדה כו'. וגם ה' שעור ה' הנמשך מבחי' ה' עילאה דשם הוי' שהיא בחי' גבוה מאד כמ"ש בד"ה לך מארצך.

This too is from the level of shi'ur hei, the five Gevuros, which give the measure, etc. And also, the hei of shi'ur hei is the one drawn from the level of the upper hei of the Name Havayah, which is a very high level, as is explained in the discourse beginning "Go forth from your land."

וגם י"ל [יש לומר] שעורים בשי"ן שמאלית מלשון וסביביו נשערה מאד שפי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ס"פ בתרא דיבמות לשון חוט השערה.

It may also be said that se'orim, with the left shin (sin), is from the expression "and round about Him it storms (nis'arah) exceedingly," which our Sages, of blessed memory, explained at the end of the last chapter of Yevamos as an expression of "a strand of hair" (chut hasa'arah).

6 והיינו כי הלכות תשבע"פ [תורה שבעל פה] נק' קוצותיו תלתלים כו' וכמשארז"ל [וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ספ"ק [סוף פרק קמא] דחגיגה כהררים התלויים בשערה כו' ועמ"ש בד"ה האזינו השמים כפי כשעירים עלי דשא.

That is, the laws of the Oral Torah are called "His locks are curled (taltalim)," etc., as our Sages, of blessed memory, said at the end of the first chapter of Chagigah: "like mountains suspended by a hair (sa'arah)," etc. And see what is written in the discourse beginning "Listen, O heavens," on the meaning of "like fine rains (se'irim) upon the grass."

וכ"ז [וכל זה] נמשך ע"י והניף את העומר כו' כי המלאכים אף שהם מקבלים ג"כ מבחי' שעורה שעור ה' עכ"ז [עם כל זה] נקראו עומדים שעומדים ברום עולם במדרגה א'

And all this is drawn down through "And he shall wave the omer," etc. For the angels, although they too receive from the level of se'orah, shi'ur hei, are nevertheless called "standing ones," for they stand in the heights of the world on one level;

אבל נש"י [נשמות ישראל] שהם בגוף ומבררים נה"ב [נפש הבהמית] באתכפא נעשו בבחי' מהלכים בעילוי אחר עילוי וזהו והניף את העומר כו'.

but the souls of Israel, who are in a body and refine the animal soul through subjugation (iskafya), come to be at the level of "those who go," in ascent after ascent. This is "And he shall wave the omer," etc.

7 והעלאה זו בבחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם כנ"ל ומשם ממשיכים המשכה עליונה דשש שעורים ש"ס [ששה סדרי משנה] משנה ששרשם נמשך מבחי' ושער רישיה כעמר נקא כו' שהוא ג"כ ענין עמר. כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' בשלח ע"פ עמר לגלגלת.

And this elevation is into the level of the “great animal” that is above the level of “man,” as mentioned above. From there they draw down a supernal flow of the “six [measures of] barley,” the six orders of the Mishnah, whose root is drawn from the level of “and the hair of His head was like pure wool (amar),” etc., which is also the concept of omer, as is written in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Beshalach, on the verse “an omer for each head (gulgoles).”

וזוהו ענין וספרתם לכם כו' חמשים יום להמשיך מבחי' שער החמשים בבחי' עמר שעורים כו'.

This is the meaning of “And you shall count for yourselves,” etc., “fifty days”: to draw down from the level of the fiftieth gate (sha'ar) into the level of the omer of barley, etc.

8 ג והנה בענין חטה שהיא מאכל אדם כ"ב אתון דאורייתא יש לפרש ע"פ מ"ש לקמן בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את. איך ע"י עסק התורה ממשיכים אור א"ס ב"ה שיתגלה אלינו בבחי' אור פנימי כו' ע"ש

3. Now, the matter of wheat, which is food for man, the twenty-two letters of the Torah, can be explained according to what is written below, in Parshas Va'eschanan, in the discourse beginning “And you shall love”: how through occupation with the Torah one draws down the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, so that it is revealed to us as an inner light, etc.; see there.

וע"כ ע"י נקרא אדם. שיש בו בחינת חכמה עילאה ממש.

Therefore, through this one is called “man,” for there is in him the level of the supernal Chochmah (wisdom) itself.

9 ועמ"ש בד"ה והדרת פני זקן.

And see what is written in the discourse beginning “And you shall honor the face of an elder.”

משא"כ ע"י שעורה שעור ה' מה שמתבונן איך הוא ית' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע כו' מ"מ אינו משיג כלל מהותו ית' וגם לא מהות חכמה עילאה רק מציאותו ולא מהותו כמ"ש בד"ה ולא תשבית מלח.

Whereas through se'orah, shi'ur hei — one's contemplating how He, may He be blessed, is the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), etc. — nevertheless one does not grasp His essence, may He be blessed, at all, nor even the essence of the supernal Chochmah (wisdom), but only His existence and not His essence, as is explained in the discourse beginning “And you shall not omit the salt.”

10 וע"כ נק' בהמה עדיין. שנים עשר בקר והים עליהם כו' בבחי' מקיף בד"ה מי מנה.

Therefore it is still called "animal." "Twelve oxen, and the sea upon them," etc., at the level of the encompassing (makif), [as is explained] in the discourse beginning "Who has counted."

ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ענין בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם

According to this, the concept of the "great animal" that is above the level of "man" will be understood.

כי לגבי אור א"ס ב"ה ממש גם חכמה עילאה שהיא בחי' אדם כעשייה גשמיות נחשבת וכמ"ש לקמן בפ"י ומותר האדם מן הבהמה אין

For relative to the Infinite Light (Or Ein Sof) itself, blessed be He, even the supernal Chochmah (wisdom), which is the level of "man," is considered like physical action, as is explained below on the meaning of "and the advantage of man over the animal is ayin (nothing)."

ואפילו אדם קדמון שהוא כתר דכללות נק' אדם דבריאה שהוא בחי' בהמה כו' ונק' ג"כ בחי' אריה כו' ועמ"ש מזה בד"ה ואכלתם אכול.

And even Adam Kadmon, which is the Keser of [the worlds] as a whole (klalus), is called "the Adam of Beriah (Creation)," which is the level of "animal," etc.; and it is also called the level of "lion," etc. And see what is written about this in the discourse beginning "And you shall eat, eating."

11 וזהו ענין אדם ובהמה והוא למטה בעבודת ה' בחי' הביטול שלמעלה מהשכל כמו בהמה כו' בד"ה והניף הכהן אותם בענין כשב שהשי"ן קודם לבי"ת כו' ע"ש.

This is the meaning of "man and animal." Below, in the service of G-d, it is the level of the self-nullification (bittul) that is above intellect, like an animal, etc., [as is explained] in the discourse beginning "And the kohen shall wave them," on the subject of kesef (lamb), in which the shin comes before the beis, etc.; see there.

וזהו שהיו מניפין שתי הלחם ע"ג [על גבין] שני הכבשים להיות בבחי' אדם ובהמה תושיע הוי'.

This is why they would wave the two loaves on top of the two lambs (kevasim): to be at the level of "Man and animal You save, Havayah."

12 ועד"ז יובן מאמר הרבות ר"פ וישלח ע"פ ויהי לי שור וחמור. חמור זה מלך המשיח כו'

Along these lines will be understood the statement of [Midrash] Rabbah at the beginning of Parshas Vayishlach on the verse "And I have an ox and a donkey": "Donkey: this is King Moshiach," etc.

כי הוא בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם וכענין הנ"ל כפי' א"ק [אדם קדמון] שנק' אדם דבריאה כו'.

For he is the level of the “great animal” that is above the level of “man,” as in the matter mentioned above in the explanation of Adam Kadmon, which is called “the Adam of Beriah (Creation),” etc.

וזהו ג"כ ענין יששכר חמור גרם כו' ובגמרא רפ"ה דשבת ניגרא דחמרא שער' כו' היינו כנ"ל.

This is also the meaning of “Yissachar is a strong-boned donkey,” etc.; and in the Gemara, at the beginning of the fifth chapter of Shabbos, “a donkey’s stride [depends on] barley,” etc. This is as mentioned above.

וזהו דע מאין באת. כי ומותר האדם מן הבהמה אין (בקהלת ס"י ג' י"ט) ועיין מזה בתד"א [כתנא דבי אליהו] ח"ב [חלק ב'] פכ"ד מה שהקשה ע"ז ועיין בקהלת רבה והבחי' פ' בראשית ע"פ ויפח באפיו פי' כי אין הוא חכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא.

And this is “Know from where (me'ayin) you came.” For “and the advantage of man over the animal is ayin” (in Koheles, chapter 3, [verse] 19). And see about this in Tanna DeBei Eliyahu, Part II, chapter 24, the difficulty it raises about this; and see Koheles Rabbah, and [Rabbeinu] Bachya on Parshas Bereishis, on the verse “And He blew into his nostrils.” The meaning is that ayin is Chochmah (wisdom), as it is written, “And wisdom, from where (me'ayin) shall it be found?”

וזהו מותר האדם כו' אך מ"ש כי הכל הבל היינו כי גם חכמה עילאה נק' הבל הארה בעלמא וכענין בראשית שהיא חכמה נמי מאמר הוא בחי' הבל לבד.

This is “the advantage of man,” etc. But as for what is written, “for all is hevel,” this is because even the supernal Chochmah is called hevel (breath), a mere radiance; and as in the matter of “Bereishis,” which is Chochmah, “is also a saying”: the level of hevel alone.

13 וכמ"ש ברבות בקהלת בתחלתו ששלמה אמר שבעה הבלים נגד שבעת ימי בראשית הרי שאף יום השבת נק' הבל ושבת הוא חכמה עילאה

As is written in [Midrash] Rabbah on Koheles, at its beginning: that Shlomo said hevel seven times, corresponding to the seven days of Creation. Thus even the day of Shabbos is called hevel, and Shabbos is the supernal Chochmah (wisdom).

והיינו לפי שיש בחי' שבת בשבתו שגם יום השבת דעכשיו נחשב כחול לגבי יום שכולו שבת כמ"ש במ"א לכן נק' הבל.

That is because there is the level of "Shabbos in its Shabbos," for even the day of Shabbos of the present time is considered like a weekday relative to "the day that is entirely Shabbos," as is explained elsewhere; therefore it is called hevel.

גם י"ל [יש לומר] פי' הבל ע"ד מ"ש במדרש תלים (רס"י [ריש סימן] ס"ב) בענין בה"א [באות ה"א] בראם מה ה"א כשאדם מוציאה מתוך פיו אין בה לא ריחוש שפתים ולא חריצת לשון כך בלא עמל כו'

It may also be said that the meaning of hevel is along the lines of what is written in Midrash Tehillim (at the beginning of section 62) on the matter of "With hei He created them": just as the hei, when a person brings it out of his mouth, has neither movement of the lips nor working of the tongue, so without toil, etc.

וזהו הבל היינו אות ה' אתא קלילא כו'. והיינו ששרש כל העולמות מבחי' מל' הנק' ה' וכן גם א"ק [אדם קדמון] שרשו ממל' דא"ס.

And this is hevel: that is, the letter hei, "a light letter," etc. That is, the root of all the worlds is from the level of Malchus (sovereignty), which is called hei; and likewise Adam Kadmon too has its root in the Malchus of the Infinite One (Ein Sof).

גם הבל מילוי שם ס"ג [שם ס"ג] והנה שרש עולם התהו מיו"ד אחרונה דמילוי ס"ג כו'.

Also, hevel is the filling (milui) of the Name Sag. Now, the root of the World of Tohu is from the final yud of the filling of Sag, etc.

14 ולאן אתה הולך. אן נופל על מקום כמו אנה פניך מועדות. אנה אתם הולכים. והיינו כי עיקר הגמול בתח"ה [בתחיית המתים] שהוא בעוה"ז במקום גשמי.

"And to where (le'an) you are going." An is said of a place, as in "Where (anah) is your face set?" "Where (anah) are you going?" That is, the main reward is at the Resurrection of the Dead, which is in this world, in a physical place.

ולכאורה תמוה ששרשו מאין חכמה והולך לאן מקום גשמי. אלא כי זהו ע"י גילוי אור א"ס דקמ"י [דקמיה] רוחניות וגשמיות שוין.

On the face of it, it is astonishing that its root is from ayin, Chochmah (wisdom), and it goes to an, a physical place. But this is through the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), for before Him spirituality and physicality are equal.

ע"כ יהיה הגילוי בגשמיות עוה"ז. דירה בתחתונים וזהו ולפני מי אתה עתיד כו' בחי' מי ברא אלה.

Therefore the revelation will be in the physicality of this world: a dwelling place among the lower realms. And this is "and before Whom (mi) you are destined," etc.: the level of "Who (mi) created these."

זהו בחי' גבוה כמ"ש מי יתן והיה לבבם זה מי יתן מציון ישועות ישראל כו'

This is a lofty level, as it is written, "Who (mi) would grant that their heart be such"; "Who (mi) would grant from Zion the salvations of Israel," etc.;

מי יתן טהור מטמא כו' מי שאמר והיה העולם כו' מי גילה לבני רז זה כו' והיינו בחי' ע"ק [עתיקא קדישא] כו':

"Who (mi) can bring forth the pure from the impure," etc.; "He Who (mi) spoke and the world came to be," etc.; "Who (mi) revealed this secret to My children," etc. That is, the level of Atika Kadisha (the Holy Ancient One), etc.

15 סליק ספר ויקרא

The Book of Vayikra is concluded.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/bechukosai/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok